Nytaarsgave, udgiven af Foreningen "Fremtiden"

Udkom for årene 1866-70, 1872-74 og 1882-88. Udkom altså ikke for årene 1871 og 1875-81. Ofte omtalt som "Fremtiden"s Nytaarsgave.

Årbogens skønlitterære indhold er indekseret på Dansk Forfatterleksikon:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850tit/0104/sknr104816.htm

---

Udarbejdet 2023 af Niels Jensen

Opdateret den 10. november 2023 af Niels Jensen

Nytaarsgave, udgiven af Foreningen "Fremtiden"

Udkom for årene 1866-70, 1872-74 og 1882-88. Udkom altså ikke for årene 1871 og 1875-81. Ofte omtalt som "Fremtiden"s Nytaarsgave.

Årbogens skønlitterære indhold er indekseret på Dansk Forfatterleksikon:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850tit/0104/sknr104816.htm

---

Udarbejdet 2023 af Niels Jensen

Opdateret den 10. november 2023 af Niels Jensen

Nytaarsgave,

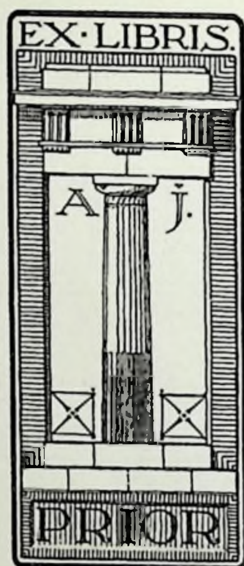
udgiven af

Foreningen

„Fremtiden".

Fjerde Aargang.

Kjøbenhavn.
I Commission hos O. H. Delbanco.

EX·LIBRIS.
A J.
PRIOR

Japetus Steenstrup

Nytaarsgave,

udgiven af

Foreningen

„Fremtiden“.

Fjerde Aargang.

Kjøbenhavn.

Trykt i S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1869.

Indhold.

Side

„Fremtidens" Nytaarsgave.

Fjerde Aargang.

Samlet af Jul. Hellmann.

Japetus Steenstrup.

kulde der iblandt de endnu levende eller med fuld Kraft virkende nordiske Naturkyndige udpeges Nogen, som i Særdeleshed har havt det Held eller den Fortjeneste (hvad man nu vil kalde det) at gribe ind i sin Videnskabs Udvikling, og hvis Navn derfor, bærende hans Fædrelands med sig paa sin Berømmelses Vinger, er kjendt over hele den civiliserede Jord, maatte — al anden rivaliserende og ikke rivaliserende Dygtighed ufortalt — nævnes den Mand, hvis Billede ledsager dette Aarsskrift. Vi nægte ingenlunde, at Andre samtidige danske eller overhovedet nordiske Naturforskere kunne have ydet Bidrag til deres Videnskab, som, naar Alt kommer til Alt, maaskee veie ligesaa meget i dennes Vægtskaal, og endnu mindre skal det nægtes, at der maaskee baade har været og er nordiske Videnskabsmænd, som have havt en stærkere Indflydelse paa det hoiere Aandsliv og Samfundslivet i deres Fædreland; men i den lykkelige Gave, at aabne Videnskaben nye Baner og fremme dens Udvikling, troe vi ikke, at nogen af dem kan stilles ham ved Siden.

Johannes Japetus Smith Steenstrup er født 1813 d. 8de Marts, altsaa nu næsten 56 Aar gammel. De ydre Omrids af hans Livshistorie ere i Korthed folgende. Steenstrups Fødested er Vang i Thy, hvor hans Fader dengang var Præst, men hvorfra han senere forflyttedes til Hillerslev og Kaastrup i Thy; sin Skolelærdom fik han først ligesom to af hans ældre Brodre før ham i en privat Latinskole i Thisted, men efter et Aars Forlob kom han ligesom disse i Aalborg Cathedralskole. Hans Dimission herfra forsinkedes et Aar paa Grund af en heftig Sygdom, hvis Folger kun tillode ham at besoge Skolen i enkelte

Timer Aaret igjennem, og han var endnu kun Reconvalescent, da han i 1832 kom til Universitetet. Aaret efter tog Steenstrup philosophisk Examen, men maatte derpaa indtil 1835 opholde sig i sit Fædrenehjem af økonomiske Hensyn, idet han maatte afløse sin ældre Broder (senere Præst, nu død) i at undervise sine yngre Brødre. — Det er aabenbart, at det var allerede i denne Steenstrups første Ungdom, forend han 1835 vendte tilbage til Universitetet, at han, væsentlig ved egne Kræfter og ved Selvdannelse, forberededes til at blive Naturforsker. De Forhold, hvorunder han levede i denne sin Ungdom, vare heller ikke ugunstige for en slig Udvikling; i Skolen som saadan fandt Steenstrup rigtignok ingen Hjælp eller Veiledning til sine naturhistoriske Studier, thi der læstes intetsomhelst af Naturhistorie, og ingen af Lærerne havde egentlig Interesse derfor. Men der var blandt en Stamme af Skolens noget ældre Elever flere, som med Iver anlagde naturhistoriske Samlinger (f. Ex. Entomologen F. W. Jacobsen, Steenstrups Frænde, nu Provst paa Samsø, den senere afdøde Adjunkt Lassen, D. Brix o. fl. A.), og i Selskab med dem foretoges derfor om Søndagene talrige Excursioner efter Planter, Insekter osv., medens Steenstrup var den Eneste af dem, som tillige færdedes i Kalkgruberne efter Forsteninger og ved Fjorden efter Fiske og desl. Udenfor Latinskolen havde Steenstrup derimod en stor Opmuntring i disse Beskæftigelser ved Besøg hos Realskolens daværende fortrinlige Bestyrer, den som Lærer og Menneske lige fortræffelige Stephansen (nu paa Holsteinsminde), samt hos de to Gartnere og Brødre J. og Chr. Beck. I de længere Ferier, naar Steenstrup med sine Brødre kom hjem til Thy, og i det halvandet Aar, han tilbragte hjemme som Student, vare Sammenkomsterne med en afholdt Morbroder, Pastor C. E. Carstensen i Agerholm, kun et Par Miil derfra, af stor Betydning; thi Carstensen var usædvanlig begavet som Naturforsker, en Elev af Melchior paa Herlufsholm og vel kjendt med hele Egnens

Flora og med dens Insekter. De Egne, hvor Steenstrup da færdedes, ere desuden interessante geologiske Localiteter, udmærket typiske Kridt- og Liimsteensegne med Rigdom paa Forsteninger og med store Drag af Moser og Søer, med godt Fiskeri og god Jagt, samt med Liimfjorden og Vesterhavet lige i Nærheden — Forhold, som i Forbindelse med Faderens store Jagtlyst maatte faae Indflydelse paa, at Steenstrup tidligt fik meget at see af Naturen og i Naturen og senere kunde faae let Adgang til at iagttage denne.

Saaledes vendte da Steenstrup tilbage til Universitetet med en stor Skat af egne Jagttagelser og Erfaringer og i Grunden allerede temmelig udviklet som Naturforsker, selvfølgeligt i mindre Grad som Videnskabsmand; men dette Stempel kunde Universitetet snart give ham. Dettes Paavirkning skulde ikke blive meget langvarig, men var vel desto stærkere, da Jorden var saa godt forberedt baade af Naturen og gjennem Steenstrups tidligere Udvikling. Schouws bedste Forelæsninger over almindelig Botanik faldt da, gamle Reinhardts kjernefulde og geniale Forelæsninger udøvede stor Tiltrækning paa ham, og til Forchhammer, hvis Forelæsninger allerede i 1832—33 havde ført ham ind i Geologien, blev Forholdet, efterat Steenstrup ved at ledsage ham paa en geognostisk Undersøgelsesreise over Sverrig til Bornholm var kommet i endnu nærmere Berøring med ham, bestandigt inderligere. Det feiler ikke, at disse udmærkede Mænd fra at være hans Lærere snart ere blevne hans „faderligsindede Venner". Et andet Udviklingsmoment var Samlivet med den noget yngre, udmærket begavede, Botaniker Salomon Drejer og med Fr. Liebmann, begge døde i en forholdsviis ung Alder, sidstnævnte som Professor i Botaniken. Ogsaa hos Eschricht og hos Bestyreren af Prinds Christians (senere Christian VIII's) particulaire zoologiske (malakologiske) Kabinet, Dr. Beck, fandt Steenstrup Opmuntring og velvillig Imødekommen. — Allerede to Aar efter sin Tilbagekomst til Universitetet

aflægger Steenstrup Vidnesbyrd om sin Modenhed, idet han i 1837 (samme Dag som han fik Regensen) vandt en af Videnskabernes Selskab for det Thottske Legat udsat Pengepræmie og 1838 Universitetets Guldmedaille for Afhandlinger over de udsatte Priisspørgsmaal „om de Forhold, hvorunder Naaletræstammer forekomme i vore Moser", og „om Forskjellen mellem Fuglenes Træk og Fiskenes Vandringer". Med den forstnævnte af disse Afhandlinger skulle vi siden komme til at beskæftige os; den anden blev uheldigviis aldrig offentliggjort. — Da Rentekammeret 1839 besluttede at lade foretage en naturhistorisk-økonomisk Undersøgelse af Island, vistnok især for at afvæbne dets Beboeres evindelige Klager over, at man forsømte Benyttelsen af dets formeentlige Mineral-Rigdomme, var det et stort Held, at det dertil kunde benytte den unge Naturforsker med en saa alsidig Kundskab og et saa hurtigt og selvstændigt Blik for Sandheden. For Islands Opkomst kunde Steenstrups, Schythes og Hallgrimsons Reiser i 1839 og 1840 ikke give noget Udbytte, men havde der hersket nogen Tvivl om dets Svovl- og Kuldannelsers Uvigtighed i teknisk-økonomisk Henseende, blev den ialfald hævet, og for Steenstrups egen Uddannelse som Naturforsker og for Samlingernes Forøgelse var den af lignende Betydning som hans tidligere Ophold i sin Fødeegn. Vi maae atter her udtale en Beklagelse, den nemlig, at hans Undersøgelser over Islands Geognosi og særligt over „Surturbranden" — hiint mærkelige Brunkullag midt i Islands Trapfjeld, der indeslutter Levninger af en sydlig Planteverden — samt hans og hans Reisefælle Hallgrimsons Undersøgelser over de islandske Vulkaners Historie aldrig have seet Lyset; ikke alene vilde derved Kundskaben om nordiske Naturforhold, om de store Naturkræfter, Ildens, Isens og Vandets Virkninger, have faaet en betydelig Berigelse, som nu forst senere ved Andre og mindre fyldigt er tilflydt den, men Erkjendelsen af, at der i Islands Bjerglag laae fuldstændige Vidnesbyrd om Landets tidligere Beklædning med en fyldig Skovvæxt, hvori f. Ex. end ikke Tulipan-

træet manglede, vilde have været et stort Fremskridt i Geognosien; at hans Manuskripter og Tegninger af Surturbrandsplanterne senere ere blevne benyttede af Specialforskerne paa dette Omraade, kan kun tildeels bøde paa Savnet. — Aaret efter sin Hjemkomst blev Steenstrup efter Lector Bredsdorffs Død ansat som Lector ved Sorø Academi og giftede sig da med sin nuværende Hustru Ida Kaarsberg, en Datter af den Enke, i hvis Huus han havde været sin hele Skoletid i Aalborg. Her i Sorø var Steenstrup da i Virksomhed, indtil han i Foraaret 1846 efter den høitfortjente Zoolog, Etatsraad Reinhardt (den ældres) Død overtog hans Lærestol som Universitetslærer i Zoologien og Bestyrer af Universitetets zoologiske Museum. I hine 5 Aar falder Steenstrups Udnævnelse til Medlem af Videnskabernes Selskab (1842), hans Reise til Færøerne og Skotland i Kronprindsens (senere Frederik VII's) Følge i Sommeren 1844, og Udgivelsen af de to navnkundige academiske Programmer om „Forplantning og Udvikling gjennem vexlende Generationsrækker" og om „Hermaphroditismens Tilværelse i Naturen." Her i Sorø paalaa det Steenstrup, idetmindste i Begyndelsen, deels at undervise i Skolens øvre Klasser i Naturhistorie, en Virksomhed, som ved Fagets daværende trykkede Stilling i Skolen — i de saakaldte studerende Klasser læstes der kun Naturhistorie 1 Time om Ugen i de høiere Klasser, og i Realklasserne var der gjerne kun 1 eller 2 Elever — ikke var meget lønnende, deels at foredrage Botanik og Miralogi for de saakaldte Academister. Det er en Selvfølge, at han i denne Retning maatte udøve en betydelig Indflydelse paa sin lille Tilhørerkreds, forsaavidt som den var modtagelig for en slig Paavirkning; men en Støtte for det allerede dengang, meest vel ved indre Splid, vaklende Sorø Academi blev han desværre ikke. Dertil passede han og det for lidet til hinanden. — Siden 1846 har Steenstrup altsaa virket som Universitetslærer, Museumsstyrer og Forfatter ved Kjøbenhavns Universitet. Fra 1848 indtil det

kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Universitetet og Sammensmeltning med dettes Samlinger var han tillige, i Forening med Conferentsraad Lehmann (indtil dennes Død) og Professor, Conferentsraad Forchhammer en af førstnævnte Anstalts Directeurer, og siden den Tid har han været Formand i de forenede Museers Bestyrelsesraad. Sine Fortjenester af Fædrelandet og Videnskaben har han efterhaanden seet hædrede ved at blive valgt til Secretair for Videnskabernes Selskab, samt ved at blive udnævnt til Ridder af Dannebrog og af Nordstjernen samt Dannebrogsmand og Etatsraad (en Skjæbne han har maattet dele med mange baade af vore store og smaae Mænd). Mange udenlandske Academier og Selskaber have valgt ham til Medlem — han er f. Ex. et af Royal Societys 30 udenlandske Medlemmer — og ved Lunds Universitets Jubelfest viste baade dets philosophiske og dets lægevidenskabelige Facultet ham sin Anerkjendelse ved at tildele ham den Doctorhat, over hvis Anskaffelse til den sædvanlige Tid hans Udvikling tidligt havde ført ham ud. Ogsaa denne Udmærkelse, som snarest vakte „gode Venners" Skjemtelyst, bar han med sin sædvanlige elskværdige Humor. Vort eget Universitet har gjentagne Gange villet vælge ham til Rector, en Ære, som hans mangfoldige Forretninger dog have forhindret ham i at modtage. Det bør endnu anføres, at Steenstrup fire Gange med offentlig Understøttelse har foretaget Reiser i Tydskland, Nord-Italien med Dalmatien, Frankrig og England, Reiser, som baade have havt Betydning for ham selv og for Videnskaben. I samtlige skandinaviske Naturforskermøder har han været Deeltager med Undtagelse af de to første, da han var paa Island, og det fjerde, som indtraf under hans Reise til Færøerne.

Allerede i sit første større Arbeide: „geognostisk-geologisk Undersøgelse af Skovmoserne Vidnesdam- og Lillemose i det nordlige Sjælland, ledsaget af sammenlignende Bemærkninger, hentede fra Danmarks Skov-, Kjær- og Lyng-

moser i Almindelighed", træder Steenstrup os imode som den fuldtfærdige, sin Opgave fuldkommen voxne, Forsker og Videnskabsmand. Det var en Undersøgelse i en heel ny Retning, hvor Steenstrup saagodtsom ingen Forgængere eller Veiledning havde at støtte sig til, hvor han selv maatte skabe sig sin Undersøgelses-Methode, og hvor kun en ganske almindelig Formodning om, at de tidligere Vegetationsforhold vilde vise sig forskjellige fra de nærværende, kunde lede Undersøgelsens Gang. Men det var paa den anden Side et Studium, som maatte have en høi Grad af Tiltrækning for en Aand, der følte sig Opgaven voxen; thi han kunde vide, at i Tørvemoserne maatte der ligge en tro (om end ufuldstændig) Beretning om Landets physiske Historie fra den Tid af, da de begyndte at dannes, indtil deres Dannelse var afsluttet i det Mindste, og denne Historie var det af stor videnskabelig Betydning at lære at kjende, uagtet den selvfølgeligt ikke kunde oplyse noget om Landets eller Jordens ældre Skabelseshistorie, førend vort Fædreland dukkede op af Havets Bølger. Undersøgelsen gav det uventede Resultat, at vort Fødelands Skovvæxt flere Gange har skiftet Charakteer: først var Landet dækket med Bævreasp og derefter med Fyrreskove, senere med Egeskove (af Vinteregen) og tilsidst med Elleskov, i det mindste paa og omkring Moserne; Ege- og Elleskovens Afløsning af Bøgeskov tilhører derimod en senere Periode, som i det Hele og Store er yngre end Tørvemosernes Dannelsestid. Desværre have vi her ikke Plads til at dvæle længere ved disse mærkelige Undersøgelser eller til at gjengive deres Resultater mere i det Enkelte, men skulle kun tilføie, at Tørvemosen selvfølgeligt ogsaa veed at fortælle adskilligt om det samtidige Dyrelivs Historie, men at denne dengang laa udenfor den Steenstrup stillede Opgave og derfor kun berøres mere i Forbigaaende, hvorimod den lige siden den Tid har været en af Gjenstandene for hans utrættelige Studier, til hvilket Maal han derfor ogsaa altid har havt en særegen Interesse for faunistiske Studier overhovedet. Det er vel muligt, at

Steenstrups Arbeide ikke fik al den Betydning for Videnskaben i det Store, som det burde, og som det vilde have faaet, hvis det havde været skrevet paa et mere udbredt Sprog; det er os idetmindste ikke bekjendt, at det har fundet mange Efterfølgere, og dog vil det den Dag idag kunne tjene som Mønster for lignende Arbeider, og havde vi mange saadanne fra det hele Bælte af Jorden, hvor Torvemoser findes, vilde vor Kundskab om dens forhistoriske Historie (om vi tør udtrykke os saa) være en anden, end den nu er. Men Erfaringen lærer da ogsaa, at disse Undersøgelser ingenlunde høre til de lette, og at kun Faa besidde den fine Takt for Naturens Studium, den Skarpsindighed og alsidige Naturkjendskab, som kan veilede dem til at tyde den dunkle Skrift, hvormed „Tørvebogen" er skrevet.

Næste Gang vi see Steenstrup træde frem med en mere betydningsfuld Jagttagelse, er da han paa Opreisen til Island opdagede Krabbernes og Eremitkrebsenes Forvandlinger; thi vel havde en engelsk Naturforsker allerede 1832 gjort den samme Opdagelse for en Krabbes Vedkommende, men den Vantro, hvormed man mødte Steenstrups Jagttagelser, viser bedst, hvor upaaagtet hiin Opdagelse var forbleven. Iøvrigt fik heller ikke Steenstrup her den Ære for hiin Opdagelse, som egentlig tilkom ham; det af Steenstrup indsamlede og til Etatsraad Reinhardt nedsendte Materiale blev nemlig af denne overgivet til den tydske Professor Rathke, som benyttede det, tilligemed hvad han selv havde samlet paa sin Reise i Norge, til sin Fremstilling af dette interessante Forhold; saameget mere bør vi da her erindre om, hvormeget der af de nordiske Naturforskeres Bestræbelser for, gjennem Studiet af de lavere Havdyrs Metamorphoser saa at sige at omskabe denne Green af Zoologien, skyldes den danske Forsker, med hvis videnskabelige Virksomhed vi her beskæftige os.

Det betydeligste Blad i Steenstrups Livsbog er dog uden Tvivl det, hvorpaa han skrev sit Skrift: „Om Forplantning

og Udvikling gjennem vexlende Generationsrækker, en særegen Form for Opfostringen i de lavere Dyreklasser"; thi selv Den, der ellers kun vil indrømme Steenstrup det mindst Mulige, vil ikke kunne nægte, at det har gjort Epoke i Videnskaben, og at dets Virkninger ville føles, saalænge der er Videnskab til. Idet det paaviste, hvad man vel maa kalde en ny Naturlov i den organiske Verden, og bestemte dens Omraade med en saadan Nøiagtighed, at der nu efter saamange Aars Forløb er saare lidet at lægge til eller tage fra, skaffede den Videnskaben Fred for endeel formeentlige Undtagelser, som indordnedes i den nye Lov, og aabnede Veien for nye Synspunkter og nye Undersøgelser i de forskjelligste Retninger. Steenstrup paaviste deels gjennem en Række af selvstændige Iagttagelser, deels gjennem en aandfuld Tydning af Andres (navnlig af Sars, Lovén, Eschricht, Chamisso og v. Siebold), at det hos mange lavere Dyreformer er en Lov, at Forplantningen ad den normale Vei (ved Hanners og Hunners kjønslige Samvirkning) regelmæssigt skifter med en kjønsløs Formering under forskjellige Former (Knopskydning, Opamning af Kim, Tverdeling o. s. v.); undertiden ere de forskjellige Generationer, som fremkomme ved disse to i deres Natur og Væsen aldeles forskjellige Forplantningsmaader og ere knyttede til hver af disse, saa forskjellige i Bygning og Levemaade, at det, førend deres genetiske Sammenhæng var godtgjort, ikke var faldet Nogen ind at sætte dem i den samme Dyreklasse; og ofte, men ingenlunde altid, staaer den kjønsløse (opammende) Generation paa et lavere Trin end den, der kløver sig i Hanner og Hunner. Af vore almindelige Vandmænd f. Ex. gives der Hanner og Hunner; deres Yngel udvikler sig til en „Polyp", som ved Tverdeling opløser sig i et stort Antal Individer: smaae Vandmænd, der, naar de i Sommerens Løb ere blevne kjønsmodne, atter avle en Polypyngel, og saaledes i et evindeligt Kredsløb. Det er en Selvfølge, at en Lov for Forplantningen

(denne Dyrelivets Hovedfunction) af denne Beskaffenhed, om hvis Mulighed man hidtil saa at sige ikke havde havt Anelse, og hvis Overensstemmelse med de Kjendsgjerninger, som den skulde sammenordne til en Heelhed, desuagtet, da den først var fremsat, var umiddelbart indlysende, maatte fremkalde en heel Omvæltning i Videnskaben. Det er neppe nogen Overdrivelse at betegne Fremstillingen af denne Theori som et af de større Fremskridt, Naturhistorien nogensinde har gjort, og som saadant er den da ogsaa almindelig anerkjendt. Det følger af sig selv, at alt som Videnskaben gaaer frem, betegne Theorierne kun Milepælene paa den tilbagelagte Vei, „Lovene" tilkæmpe sig en rigtigere Form eller gaae op i fuldkomnere Love af en høiere Orden; og det vil derfor vel ogsaa gaae paa samme Maade med Steenstrups Lære om „Forplantning og Udvikling gjennem vexlende Generationsrækker", men for Øieblikket har man mere Grund til at undre sig over, at der i Fjerdedelen af et Aarhundrede ikke har været mere at ændre ved den, end der har. Vel er der i den seneste Tid paaviist Phænomener (især den saakaldte „Parthenogenese" eller en deelviis Forplantning af Hunner aldeles uden Hanners Medvirkning), som aabenbart ere nær beslægtede med dem i hin Forplantningslov og alligevel ikke kunne falde ind under den i dens nærværende Skikkelse; men den Lov eller Lære er aabenbart endnu ikke fundet, som kan erstatte den. For blot at anføre nogle Exempler paa denne Læres indgribende Betydning, skal her kun nævnes, at den har været af den største Vigtighed for Læren om Indvoldsormene, hvis indviklede Livshistorie man først ad denne Vei blev ret istand til at forfølge, hvorfor ogsaa alle senere practiske Foranstaltninger forat modvirke de Lidelser, som disse Snyltedyr kunne fremkalde (Dreiesyge hos Faarene, den islandske Leversyge osv.), have deres Rod og Kilde i hiin Lære; samt at den har været af overordentlig Betydning for Zoologiens Søstervidenskab, Botaniken, ikke alene gjennem det i senere Aaar paaviste „Generationsskifte" hos Svampene, men ogsaa ved at støtte en,

ikke alene meget aandfuld, men sikkert ogsaa videnskabelig rigtig Opfattelse af Planten som en sammensat Organisme, en Stat af Individer (Bladene), hver med sin bestemte Betydning for det Hele, som Polyperne i en Polypbusk f. Ex., og med det samme lovbundne Skifte mellem kjønslig Forplantning (Frøene) og kjønsløs Formering (Knopdannelse) som hos disse.

Steenstrups „Undersøgelser over Hermaphroditismens Tilværelse i Naturen“ skulde dannet et Supplement til Læren om Generationsskiftet og viist, at den Tvekjønnethed, som man fra gammel Tid af, ofte saa at sige uden Undersøgelse, ofte kun efter en ufuldstændig Undersøgelse, havde tillagt de lavere Dyreformer næsten som en Sag, der forstod sig af sig selv, eller i det mindste som Noget, der var overmaade sandsynligt paa Grund af den lavere Dyreverdens formeentlige halv planteagtige Charakteer, hverken var videnskabelig begrundet eller — naar man saae hen til det lovmæssige i Kjønsforholdene forresten i Dyre- og Planteriget — sandsynligt. Naturforskerne opfordredes derfor til at prøve Kjønsforholdene hos de lavere Dyr med et mere aabent Øie for de mangehaande Skuffelser, hvorfor man her er udsat, ikke med forudfattet Vished om i det mindste i visse Klasser at ville finde begge Kjøn hos samme Individ, men hellere med forudfattet Tvivl, om der virkelig overhovedet fandtes noget Saadant i Naturen, en Tvivl, der ialfald a priori er mere berettiget end Formodningen om det Modsatte. Havde Steenstrup kunnet befrie Videnskaben for den i mange Henseender trykkende og uhyggelige Lære om Hermaphroditismen, vilde han sikkert derved have erhvervet sig et ikke mindre Krav paa dens Taknemmelighed end ved dette Skrifts umiddelbare Forgænger; men den Kulde, hvormed det sammenligningsviis blev modtaget, vidner noksom om, at det ikke lykkedes ham. Og det var heller ikke saa besynderligt. For Læren om Generationsskiftet var der Plads, uden at rydde noget Andet afveien, der var der aaben

Jordbund for det Nyes Indførelse i Videnskaben; men Forestillingen om „Hermaphroditismen" var saa indvævet i alle Forestillinger, i Aarhundreder bleven saa indgroet i alle Hoveder, at den i gunstigste Tilfælde kun langsomt kunde udryddes som enhver anden i sin Tid berettiget Antagelse eller Tro. Vel følger man med stor Interesse hans Udvikling af det Unaturlige i hiin Lære og føler, at han her fuldstændigt staaer paa Videnskabens Grund og taler dens Sag med Eftertryk, og vistnok er det ogsaa lykkedes ham at indskrænke de formeentlige Hermaphroditers Antal hovedsageligt til de enkelte Dyreformer: Igler, Ikter, Regnorme og (tildeels) Snegle, og at vise, at deres formeentlige Tvekjønnethed, bortseet fra alle abstracte Theorier, ingenlunde var godtgjort med videnskabelig Skarphed; og Steenstrup har overhovedet, som en af Hermaphroditismens Forsvarere har sagt, bibragt denne Lære et Slag, som den aldrig kan forvinde; men alligevel er der neppe endnu en eneste Naturforsker af Betydning, som vedkjender sig den Lære, at der ingen andre Hermaphroditer er til i Naturen end tilfældige Monstrositeter. Grunden til, at Omslaget ikke er blevet større, maa vel søges deri, at den Skarpsindighed, man indrømmede Steenstrup at have lagt for Dagen ved denne Leilighed, forunderligt nok indjog Frygt for at give sig den i altfor høi Grad i Vold paa de formeentlige Kjendsgjerningers Bekostning, og at man fandt, at det ikke var lykkedes Steenstrup at bringe sin simplere Opfattelse af de omstridte Formers Kjønsforhold til fuld Evidents. Ganske vist er det siden den Tid gaaet yderligere, om end langsomt, tilbage for „Hermaphroditismen", og den bygger vel nu kun ganske undtagelsesviis paa de Grunde, hvis Utilstrækkelighed Steenstrup i sin Tid søgte at vise, men til dens Fortrængelse af Videnskaben er der endnu kun en fjern Udsigt, og om Steenstrup i dette Punkt tildeels har grebet feil eller tvertimod været forud for sin Tids Udvikling, derom vil, som en Følge af disse Undersøgelsers eiendommelige Vanskelighed, neppe nogen Nulevende faae fuld Vished.

Om den Deel af Steenstrups videnskabelige Virksomhed, som falder efter hans Forflyttelse til Kjøbenhavn, skulle vi fatte os kortere, fordi den ligger os nærmere i Tiden og derfor paa den ene Side er Samtiden mere bekjendt, paa den anden Side mindre let at overse i sine nærmere og fjernere Virkninger; men een Ting er der dog, som vi her maae fremhæve med en vis Styrke, nemlig hans Undersøgelser over „Kjøkkenmøddingerne" eller Affaldsdyngerne fra Urboernes (Steenfolkets) Maaltider og deres midlertidige eller mere langvarige Ophold ved Danmarks Kyster, Undersøgelser, hvilke han vistnok udførte i Forening med Forchhammer og Worsaae*), men for hvis Hovedresultat Æren dog maa blive hans og ingen Andens. Den almindelige Hovedrysten, for ikke at sige Spot, hvormed den Opdagelse, at visse Skaldynger ved vore Kyster ikke vare hævede naturlige Østers- og Muslingbanker, men konstige Ophobninger, bestaaende udelukkende af Affaldet fra Steenfolkenes Maaltider af Østers, Muslinger, Snegle, Pattedyr, Fiske og Fugle, blandede med tabte og bortkastede Steen-, Been- og Leerredskaber osv., modtoges af en vis Deel af den archæologiske, tildeels ogsaa af den naturvidenskabelige Kreds herhjemme, er endnu i frisk Minde og viser klart, hvor uventet Opdagelsen var; og at det var en vigtig Opdagelse, seer man af det uhyre Opsving, den har bidraget til at give de Grene af Old- og Naturforskningen, som mødes i den fælleds Bestræbelse at oplyse, hvad vi allerede engang her have kaldt Jordens og Menneskeslægtens forhistoriske Historie, ikke alene i hele Europa, men snart sagt hele Verden over, — en Bevægelse, som endnu langtfra er afsluttet, og som har antaget saa stor en Udstrækning, at dens Resultater for Øieblikket ere meget vanskelige at overskue. Unægteligt fremkaldtes den tillige ved Geologiens og Archæologiens samtidige Fremskridt,

*) Geologisk-antiqvariske Undersøgelser af Forchhammer, Steenstrup og Worsaae, Nr. 1—5.

uafhængige af „Kjøkkenmøddingerne" og deres geniale Fortolker, men denne Factor har dog været af en gjennemgribende Betydning. Til disse Undersøgelser knytte sig endvidere naturligt og nøie Steenstrups vidtløftige Studier af Dyrelevningerne i Tørvemoserne, Knoglehulerne og Beenbreccierne (ɔ: Klippespalter udfyldte af nedfaldne Dyrs Been), hvorved de særegne Forhold, hvorunder i alle disse Dannelser Dyrelevningerne forekomme, tildeels først fik deres rette Forklaring*).

Selvfølgeligt give vi ikke her en Udsigt over alle Steenstrups Skrifter; de ere iøvrigt forholdsviis ikke særdeles talrige. Vistnok hører Steenstrup langtfra til dem, der kun skrive til egen Forherligelse, eller kun studere for deres egen Skyld og ikke have nogen Bevidsthed om, at Pligterne mod Videnskaben staae over Hensynet til egen Beqvemmelighed eller Fordeel; men hans øvrige Virksomhed har i Reglen i den Grad lagt Beslag paa hans Kræfter, især i de senere Aar, at kun Smaaskrifter leilighedsviis ere flydte af hans Pen. Vi skulle dog her minde om, at han har havt det Held eller den Fortjeneste (vi tillade os atter at bruge disse Udtryk som ensbetydende) at indføre adskillige nye og meget mærkelige Slægtstyper i Videnskaben (f. Ex. Rhizochilus, Sphenopus, Xenobalanus, Philichthys, Myriotrochus); om hans Undersøgelser over Geirfuglen, der er et Led i hans mangeaarige Studier af Landets Faunas Historie,

*) Smlgn. Steenstrups Universitetsprogram: „Et Blik paa Natur- og Oldforskningens Forstudier til Besvarelsen af Spørgsmaalet om Menneskeslægtens tidligste Optræden i Europa. Første Afsnit. 1862" —, et Skrift, som i en tiltalende og letfattelig Form giver et Overblik over disse vigtige og omfattende Studier og Undersøgelser. Overhovedet ere netop flere af Steenstrups vigtigste Skrifter affattede i en saadan Form, at de ere fuldkommen forstaaelige for enhver dannet Læser, og, uagtet de behandle Spørgsmaal af den høieste videnskabelige Vigtighed, ville læses med samme Tilfredsstillelse, hvad enten Læseren er en Mand af Faget eller har sine aandelige Interesser i ganske andre Grene af den menneskelige Viden.

og hvorved tillige et Afsnit af den Udryddelseskrig, som Mennesket har fort mod den værgeløse Natur, blev fremdraget og opklaret; over Hvalrossens rette Plads i det naturlige System osv. Særligt maae vi vel endnu fremhæve Steenstrups Skrift om den eiendommeligt omdannede og i Forplantningens Tjeneste trædende ottende Arm hos visse Blæksprutter (den saakaldte Hektokotyl), som hos nogle Arter endogsaa løsrives under Parringen og forbliver i nogen Tid, tilsyneladende levende, hos Hunnen, hvorfor den til forskjellige Tider var bleven tolket deels som et Snyltedyr paa denne, deels som selve dens Han; vel var den allerede noget tidligere af Andre bragt tilbage paa sin rette Plads, men først Steenstrup stillede den tillige i det rette Lys ved at vise, at den kun var Endepunktet i en lang Række høist eiendommelige Omdannelser, som bemeldte Arm hos de allerfleste Blæksprutteханner er underkastet, men som hidtil ganske havde undgaaet Zoologernes Opmærksomhed. Vi skulle her endnu kun dvæle ved en lille, men ret interessant, Episode i disse Steenstrups Blækspruttestudier, nemlig hans Paaviisning af, at den i Christian III.'s Tid ved Malmø indstrandede Havmand eller „Sømunk" i Virkeligheden var en Kæmpe-Blæksprutte. At denne Opdagelse heller ikke var saa ganske en Hverdagsbegivenhed, turde fremgaae deraf, at anseete Zoologer selv i den nyere Tid forgjæves havde brudt deres Hoveder med at tyde dette Sø-Uhyre, og at en af dem paa en Maade, der almindeligt opfattedes som en Udfordring til Steenstrup, havde opfordret til at løse Gaaden. Om Steenstrup vilde have optaget Handsken, hvis han ikke ad anden Vei var bleven ledet ind paa Spørgsmaalet, skulle vi ikke kunne sige; men han var for meget Videnskabsmand til at antage en slig Gaade for uløselig, og ved den lykkelige Forening af rig Phantasi og skarpsindig Tænkning, som i Forbindelse med alsidig Indsigt og dyb Forskning giver ham en aandelig Overlegenhed, den ikke Mange, der ere komne i Berøring med ham, kunne have undladt at føle, lykkedes det

ham at tyde hiint gaadefulde Souhyre med en saadan Sikkerhed og Fuldstændighed, at Sagen dermed var afgjort engang for alle.

Dette maa være nok for at give dette Aarsskrifts Læsere en Forestilling om, hvori Steenstrups Betydning for Videnskabens og Naturforskningens almindelige Udvikling især har bestaaet; den os afmaalte Plads tillader os ialfald ikke at dvæle længere derved eller ved hans Virksomhed som Universitetslærer, Museumsstyrer, Medstyrer og Medlem af videnskabelige Foreninger, Raadgiver for Ministeriet ved mange Leiligheder osv., eller ved hans Fortjenester f. Ex. af Udbredningen af Kjendskabet til nordisk Litteratur i Udlandet, og meget Andet, hvorom vi her gjerne tilføiede nogle oplysende Ord. Kun een Ting ansee vi det for en smertelig Pligt endnu til Slutningen at berøre. Uagtet vi haabe, at Den, der i sin Tid — det blive seent! — vil faae det Hverv at skrive Steenstrups Eftermæle, endnu vil faae meget hidtil ugjort at føie til den ovenfor givne Fremstilling af hans videnskabelige Fortjenester, bør vi dog udtale, at skal dette Haab ikke skuffes, maa Staten og det Offentlige overhovedet høre op med at misbruge vore meest fremragende Videnskabsmænds Tid og Kræfter i den Grad til Forretninger og Arbeider, hvorved Videnskaben intet Udbytte høster, som det hos os synes at have været Skik og Brug lige fra Ole Rømers til Forchhammers Dage. Om Steenstrup nogensinde i mismodige Øieblikke har angret, at han af Kjærlighed til sit Fædreland afslog den Kaldelse til Prag, ved hvis Modtagelse han allerede for en Snees Aar siden vilde fundet gunstigere Forhold at virke under end dem, der efterhaanden beredtes ham herhjemme, vide vi ikke; vi ville haabe det Modsatte, men det kunne vi ogsaa uden Vanskelighed forudsee, at der vil komme en Tid, da man vil angre, at Kræfter, som kunde udrettet meget mere i Videnskabens og Aandslivets Tjeneste, ere blevne bortødslede og tildeels opslidte ved at anvendes udenfor deres rette Sphære, og at man ikke har havt Øie for, at der gives aandelige Organismer, som man ikke uden Skade kan behandle som almindelige Arbeidsmaskiner.

Vort fjerde Bud.

anske Yngling, vil Du længe
Boe ved deiligst Vang og Vænge:
Ær din Fader, Nordens Aand!
Ær din Moder, Folkets Hjerte,
Der har baaret Dig med Smerte,
Fort din Fod og løst din Haand!

Unge Mand og unge Qvinde
Vil Du graanet Hvilen finde,
Hvor din Vugges Gænger gik:
Ær, mens Livets Dag henglider,
Sagas Skrift fra gamle Tider,
Djerve Fædres Helteskik!

Fromme Mødres Maal Du ære!
Intet Fremmed Dig besnære —
Kjend dit Sprog, Du Svend og Mø!
Aldrig lød med jordisk Tone
Bedre Sang for Herrens Trone;
Ei vil Gud, den Røst skal døe.

Det er Folkets Pagt med Livet,
Kaaret, for vor Fremtid givet;
Det er Danmarks fjerde Bud.
Evigheden ei det fjerner:
Den har Sit; men Tidens Stjerner
Styres af den samme Gud.

Til en Brud.

(Den 1ste Juni.)

Smaa Brudeterners Klynge
I Mark og Eng og Lund
Med Fugletunger synge
I Festens glade Stund.

En anden Pigeskare,
Det stille Blomsterfolk,
Har ingen Toner klare;
Thi bruger det en Tolk.

Syrenens lyse Toppe,
Reist op mod Himlen blaa,
De hviske: See, deroppe
Skal Jordens Bryllup staae!

Guldregnens tunge Kjæde
Har strakt sig ned mod Jord;
At Guld betyder Glæde,
Det er et gammelt Ord.

Rodtjorn og Hvidtjorn skrive
Med Lys paa Haabets Grund,
At Smerten selv kan blive
En Livsens Kilde sund.

Tæt Gedebladet snoer sig
— Og fast — om Tjørnens Green;
Det siger: Jeg betroer mig
I Vaar og Høst til Een.

Saa har da hver sin Tanke
Og hver sit Varselsord,
Hver af de Kroner blanke
En lille Alf beboer.

Men denne Rose liden,
Den tier; thi den veed,
At aldrig endt i Tiden
Er Sang om Kjærlighed.

Pauline Worm.

I Skoven.

(Alf fac.)

Kjære Læser! Du kjender jo nok vor deilige, friske, lyse Bøgeskov, Du har mange Gange vandret under dens grønne Tag og følt dit Sind foryngetog opmuntret, naar Du stirrede op i dens Kroner, og saae dens altid glade Børn, de smaae lette Sangere hoppe fra Green til Green; dit Øie, der maaskee ofte var tungt og træt, blev livligt og aabent, naar det hvilede paa de fine Smaablomster, der fra Skovbunden straalede Dig imøde med de blaae, røde og hvide Blade, og Du har ligesom følt Ungdommens Lethed vende tilbage ved at indaande den rene Skovluft, skjøndt det maaskee er adskillige Somre siden, Du var ung.

Sjælland eier mange saadanne deilige Skove, og det er netop til en saadan, jeg agter at føre Dig. Paa en fri, aaben Plads omgivet af mægtige Bøgestammer, der strakte deres Grene høit op i den blaae Luft og dannede et Værn mod Eftermiddagssolens altfor stærke Straaler, vare to Mænd fordybede i Sam-

tale. Den Ene, der havde alvorlige eller maaskee rettere tungsindige Ansigtstræk, sad i Græsset, han lod af og til Haanden glide hen over Ryggen af en stor sort Hund, der laa ved Siden af ham, nu og da løftede den Hovedet, og saae ufravendt paa sin Herre, og man skulde da næsten sige, at dennes Charakteer afspeilede sig i Hundens Øie, saa roligt, ja næsten tungsindigt var det Blik, den vendte imod ham. Den Anden lænede sig mod en af Træstammerne; der var over hele hans Person udbredt et Præg af Selvtilfredshed og Livslyst, hans blonde Haar krusede sig om en Pande, der var glat og rolig, som om den aldrig var bleven furet af Sorgens Rynker, hans Øine havde et eget smilende Udtryk, der syntes at vidne om, at Alt var gaaet jevnt og roligt for ham i Livet, og dog vilde de, der kjendte Vilhelm Valter, have paastaaet, at han i dette Øieblik saae lidt alvorligere ud end sædvanligt.

„Det er altsaa dit fulde Alvor med Indgivelsen af Ansøgningen?" sagde han langsomt, „Du har overveiet alle mulige og umulige Følger af denne ubetænksomme Handling?"

„Jeg har overveiet Alt, og beder Dig kun at ordne det Nødvendige desangaaende; jeg har jo givet Dig Papirerne, og saa er der Intet videre" —

„Intet videre!" udbrød Valter noget heftig, „og det kalder Du Intet videre, kjender Du Dig selv saa daarligt, veed Du ikke, at Alle, der have mindste Begreb om Kundskab og Dygtighed, erklære dine Forelæsninger for de bedste og klareste, Alle nære de største Forhaabninger om Dig. Du er neppe saa gammel som jeg, neppe 40 Aar, allerede juridisk Professor, Ridder af Dannebrog og flere udenlandske Ordener, og saa tage sin Afsked, naar man endogsaa kan have Udsigt til at blive Minister. Men er Du da slet ikke ærgjerrig?"

Og han rystede den Anden noget ublidt i Armen, idet han bøiede sig ned over ham.

Denne saae paa ham og rystede Hovedet noget langsomt.

„Ærgjerrig!“ sagde han efter nogle Øieblikkes Forløb, „jo vel er jeg ærgjerrig, men jeg higer ikke efter den Ære, Du opstiller som Maalet for min Virksomhed. Er der noget Opløftende for Aanden ved at staae Dag ud, Dag ind paa Kathedret og tale sig træt og mat om et kjedeligt tørt Emne, der maaskee i Øieblikket kan afvindes nogle interessante Sider, men som ved roligere Betragtning dog er Intet mod Guds frie, herlige Natur, der synes at kalde og vinke, og love Den usigelig Nydelse, der ret vil hengive sig til den. Har min Ærgjerrighed tidligere søgt sig et andet Maal, saa er det nu gaaet op for mig, at min Higen og Tragten skal gaae ud fra, at skabe lykkelige Mennesker omkring mig, og ....

„At mergle Jorden, skumme Fløde og kjerne Smør,“ afbrød Valter ham leende, „Prosit die Mahlzeit, min gode Ven. Jeg kunde næsten have Lyst til at ønske den fordømte Landeiendom, Du har arvet, Pokker i Vold; den har forvandlet Dig fra et fornuftigt Menneske til en drømmende Phantast. Det er ikke nok med den første Overraskelse, der viser sig i et Brev, tilstillet mig paa en meget hemmelig Maade, ifølge hvilket jeg anmodes om, at møde Dig her en halv Miil fra Sorø; havde Du bedet mig om, at møde Dig i Lausanne eller Genf, vilde jeg have fundet det ganske rimeligt, da Du for 9 Maaneder siden fortalte os, at Schweitz var Maalet for din Reise, men nu“ ....

„Men nu,“ sagde Vennen, da Valter standsede et Øieblik for at trække Veiret, „nu ere vi midt i Sjælland, og dog kan man med lidt Phantasi og en Smule god Villie godt indbilde sig, at Reiserouten ikke er bleven forandret.“ Og idet han reiste sig op og tog den Anden ved Armen, førte han ham igjennem en Granskov til en Udkant af Skoven, hvor en skummende Aa standsede dem. „Seer Du, dette er Rhinen, lidt tilvenstre er Vandfaldet ved Schaffhausen, rigtignok driver Faldet her en Mølle, og det troer jeg neppe er Tilfældet med dets mægtige

Søster; det høie Punkt ligefor os er Rigi, skilt fra os ved Høisletten, hist i det Fjerne høine Jomfruen og Munken sig; vil Du vente til Solnedgang, skal Du faae Alpenglühn at see. Intet mangler kort sagt i Billedet undtagen disse evige Touri-ster, der plage Livet af os udenlands."

„Ja og saa Sæterpigerne, for der skulde vel ikke være en skjult dernede i Mollen?" spurgte Valter forskende.

„Jeg forstaaer Dig ikke!" svarede den Anden koldt.

„Nei det er Ulykken, at vi ikke forstaae hinanden; jeg seer et overordentligt smukt, men ganske almindeligt sjællandsk Landskab for mig, og jeg føler mig unegtelig tiltalt af den smukke Aa, de kornrige Marker og Engene, hvorpaa der græsser extra fedt Qvæg, saavidt jeg kan skjønne, af Bakken derhenne og de fjerne Høidedrag; men alt dette forklarer mig ikke dine lyriske Ud-brud, der vel kunne passe sig i en Ynglings Mund, men næsten klinge parodisk i Professor Hammers! — Saa, troer jeg ikke, at jeg begynder at moralisere," afbrød han leende sig selv, „vi have skiftet Roller, min Ven; husker Du de fordums Dage, da var Du altid Mentor og jeg Thelemak, indtil Elise overtog Dit Arbeide og gjorde mig til en sat alvorlig Ægtemand."

Et dybt Suk besvarede hans Ord, og der lød ligesom et Echo fra Hunden, der var fulgt efter dem, og stod bag sin Herre; denne vendte sig uvilkaarlig om i samme Øieblik og lagde Veien tilbage til Skoven. Ligesom aandsfraværende plukkede han nogle Blomster og kastede dem ligegyldigt fra sig, indtil nogle Forglemmigeier tiltrak sig hans Opmærksomhed; et eget smerte-ligt Smil foer over hans Ansigt, idet han strakte Haanden ud efter dem, men ligesaa hurtigt trak den tilbage, og ligesom gjorende Vold paa sig selv, vendte sig til Valter, der var fulgt efter ham: „Jeg venter da, at Du tager tiltakke hos mig inat," sagde han hurtigt, „det er kun fattig Huusmandsleilighed og fattig Huusmandskost, jeg kan byde Dig, men det er da ikke første Gang, vi nyde den i Forening." Og der kom ligesom

lidt mere Liv over ham, idet han tilføiede: „Husker Du vor første Udflugt i Kjøbenhavns Omegn?"

„Om jeg husker den, det var dengang Du stjal Pandekager i Bondens Kjøkken!"

„Og Du listede Dig ind i Spisekammeret og spiste Tykmælk!"

„Og saa fik Gaasen, der laa paa Æg derinde, fat i Dine Been, og Du skreg, saa hele Gaardens Besætning, baade Folk og Fæ, kom løbende til, for at see hvad der var paafærde, og, enten de peb eller sang, maatte Alle om Aftenen dandse lystigt efter din Musik paa Redekam."

„Ja, og saa redte de Søsterseng til os, og vi laae i et Hav af Dyner, men vi sov dog fortræffeligt, og næste Morgen" . . . .

„Hvem traf vi da i Kjøbenhavn, din Cousine, hvem jeg da saae for første Gang, og jeg var strax skudt!"

Den tidligere mørke Sky trak atter over Hammers Ansigt, og slaaende ud med Haanden, som for at bortjage en ubehagelig Tanke, sagde han tørt og lakonisk: „Og det var jo første Gang, det skeete!"

Den anden mærkede ikke Spydigheden men fortsatte leende: „Og hun, ja hun var ogsaa skudt, som hun senere betroede mig; i Begyndelsen var jeg skinsyg paa Dig, jeg frygtede for, at dit mørke krollede Haar, din krumme Næse, dine prægtige Tænder og din høie stadselige Figur skulde gjøre for meget Indtryk; dog mærkede jeg snart, at mit blonde Haar og runde Ansigt, der altid har været mere tilbøieligt til at lee med de Glade, end græde med de Bedrøvede, ogsaa kunde øve nogen Tiltrækningskraft. Husker Du den Dag, vi begge havde været til Embedsexamen, og hun kom os imøde i den røde Musselinskjole, hvor hun da var smuk, og det er hun da endnu, den kjære, gode Elise."

Disse sidste Ord sagde han med en dyb Følelse, og idet han tog Hammers Haand og trykkede den varmt, tilføiede han:

„Jeg har tidt ønsket Dig et Hjem som mit. Du, den gamle, tørre Pebersvend kan ikke fatte det Hygge, det Velvære, jeg uvilkaarligt føler, naar jeg kommer hjem fra det støvede Contor, og mine fire Rollinger staae paa Udkig i Vinduerne, for at kappes om, hvem der skal være den Første til at raabe: „Goddag Fader!" og faae det første Kys. Elises Velkommen er dog det bedste; saa har hun en eller anden lille Overraskelse til mig, saa længes hun efter at høre min Mening om Et eller Andet, saa skal jeg give hende Raad om Børnenes Opdragelse, og Du kan troe, at din Navner sætter os tidt graae Haar i Hovedet, han er en vild Krabat, og ligner kun lidt sin adstadige Gudfader. Ja, jeg er en lykkelig Mand!"

Den Anden havde bøiet sig over Hunden og kjærtegnede den med den ene Haand, medens han med den anden aftørrede Sveddraaberne paa Panden; han reiste sig noget hurtigt op fra sin bøiede Stilling og udbrød: „Jeg vil bruge dine egne Ord fra før, jeg forstaaer Dig ikke, og lad os saa gaae til mit Hjem, der er jo dog ogsaa Nogen, der venter mig, om ikke med Kys og Kjærtegn, saa dog med et venligt Godaften." — Han bøiede hurtigt ind paa en Sti, der førte til et Bondehuus, som paa den ene Side stødte op til Skoven, og paa de andre Sider var omgivet af Kornmarker; Vennen gik noget langsommere og lod uvilkaarligt Tankerne gaae tilbage til de tidligere Dage, da Hjertet var aabent, og Talen var fri, da de To ikke havde havt Hemmeligheder for hinanden, men Aftenerne havde været helligede til disse smaae Hjerteudgydelser, der binde Menneskene saa fast til hinanden; saa var han bleven gift og var draget bort til en anden Egn med sin Kone, og da de vare komne tilbage, var Bruddet der allerede; de saaes sjeldnere, og nu var Alting mørkt for ham. I samme Øieblik bukkede han sig ned og tog nogle Papirer op, som formodentlig ved Hammers hurtige Gang var gledet ud af dennes Lomme; han betragtede dem ligegyldigt, foer tilbage, knugende dem fastere ind til sig og

hastede fremad, mumlende ved sig selv: „Aha, naa saa det var Svaret, saa han skriver til min Kone, og kalder hende min kjære Elise, min elskede Elise, saa derfor forstaaer han mig ikke; men Enden er ikke endda, min gode Ven!"

Der saae ret hyggeligt ud i Hammers Værelse, det var Storstuen; og naar man ikke brod sig om, at Bjælkeloftet laa noget truende over Ens Hoved, saa maatte man tilstaae, at det slet ikke tog sig saa ilde ud endda med de mange udsprungne Roser i Vinduesk armen, de hvide Gardiner, den magelige Sopha og Skrivebordet, der stod foran det midterste Vindue. Hammer sad allerede ved Aftensbordet, han betragtede med godmodig Venlighed en kruushaaret Bondedreng, der sad ved Siden af ham; en Kone, klædt i jydsk Bondedragt, stod neiende og smilende i Døren, men hendes „Velkommen!" og „Vær saa god at tage tiltakke!" glede uændsede forbi Valters Øren, han foer forbi hende og lagde, ikke sigende et Ord, Brevene foran Hammer. Uden at see op, lagde denne dem roligt i en Brevtaske og sagde: „Tak, min Ven, jeg har nok tabt dem derude; Du undskylder vel, at jeg allerede har taget Plads her, men jeg pleier altid selv at lave Theen, skjøndt Marthe heller end gjerne havde overtaget Forretningen idag. Ja, Du kjender jo nok min Værtinde fra gamle Dage, hun er en Datter af gamle Ane, der strikkede alle vore Strømper. Nu er hun gift med Skovfogden."

Hun nikkede smilende, og, læggende Haanden paa Drengens Skulder, sagde hun med moderlig Stolthed: „Jens Rasmus, gaa hen og hils paa Herren! ja for Herren maa vide, at det er vort eneste Barn!"

„Det er stolte Navne, Du har Dreng!" sagde Valter med fremtvungen Fatning; „kan Du blive en saa betydelig Digter som den Ene, eller en stor Philosoph som den Anden, kan Du trøste Dig med, at dit Navn vil komme til at lyde for Efterverdenen."

Konen rystede paa Hovedet og sagde betænksomt: „Jeg forstaaer ikke saa rigtigt, hvad Herren mener; Herr Hammer har

lovet at tage sig af Drengens Opdragelse; han er forresten opkaldt efter min Mands eneste Broder, der faldt ved Idsted, han heed Jens, og Rasmus, ja nu maa Herren ikke lee af mig, men det kalde vi ham efter et Faar, det eneste, jeg bragte til Huset, og det kaldte Moder og vi Alle Mus! — Men nu vil jeg lade Herrerne være ene; Drengen vil De vel sagtens beholde herinde hos Dem!"

Hammer nikkede bejaende med Hovedet, og, efter at have vimset lidt om i Stuen og have torret nogle Stovgran af hist og her med sit Forklæde, gik hun. Valter satte sig ligefor Hammer og, skydende Tallerkenen fra sig, betragtede han ham stivt i nogle Dieblikke. Denne havde vendt sig mod Barnet og besvarede med Venlighed nogle Sporgsmaal, dette gjorde ham; det morke Udtryk i hans Ansigt var tildeels forsvundet, den nedgaaende Sol kastede igjennem Ruderne et let Skjær over hans Ansigtstræk og gjorde dem lyse og venlige, pludseligt saae han op og spurgte: „Men hvorfor spiser Du ikke?"

„Jeg sad just og tænkte paa, hvorledes Marsk Stig maa have følt sig tilmode, da han vendte hjem og mødte Ingeborg!" sagde denne bittert.

„Ja saa! jeg vidste ikke, at Du studerede Historien med saamegen Iver!" sagde Hammer spøgende; „men spiis nu blot, saa kan Du overveie dette vigtige Spørgsmaal, naar Du kommer hjem."

„Naa, det manglede kun, Forhaanelser ovenikjøbet!" udbrød den Anden heftigt og sprang op af Stolen: „Du lader, som Du ikke forstaaer mig; hvorledes kommer Du til at skrive: „Kjære Elise, elskede Elise!" jeg saae det jo, da jeg tog de fordømte Papirer op. Hvem i Alverden giver Dig Lov dertil, og saa" ....

„Rolig, rolig, — tab blot ikke Besindelsen, husk dog Barnet!" afbrød Hammer ham, gribende ham i Armen, medens en mørk Rødme foer over hans Ansigt. „Siig ikke Noget, der senere

vil angre Dig, Du er paa Vildspor. Gives der da ikke andre Qvinder end din Kone, der hedde Elise?" tilføiede han noget sagtere.

„Det nytter ikke, at Du vil prøve paa at føre mig bag Lyset, jeg seer Alting klart, Du tør ikke negte, at" ....

„Jo, jeg vil negte Alt, Alt, hvad Du siger!" afbrød Hammer ham harmfuldt, „og for at Du ikke skal forløbe Dig endnu mere, end Du allerede har gjort, vil jeg lade Dig være alene." Dermed snappede han Hatten, foer ud af Stuen, og et Øieblik efter saaes han at ile ind i Skoven. Drengen var fulgt med ham, og Valter var nu ene i Stuen; han gik uroligt op og ned af Gulvet, og allehaande ubehagelige Tanker dreiede sig som i en Hvirvel om det ene Spørgsmaal, som pinte ham og som han længtes efter og dog frygtede for at faae besvaret. Efter en let Banken traadte Marthe ind i Stuen og kastede et Sideblik til den urolige Gjæst; hun satte Bordet og Stolene tilside og bar Maskinen ud, Alt i en utrolig Hast. „Dersom Herren ikke har noget derimod, vilde jeg gjerne vise Dem Deres Værelse til Natten," sagde hun pludseligt, „Hr. Hammer kommer ikke saa snart tilbage, han er gaaet sin sædvanlige Aftentour efter Posten, og der er saavel en halv Miil til Jensens Gaard og en Fjerdingvei til Stubmøllen, og inden han saa naaer Stationen og kommer tilbage igjen, er det Midnat. Den Vei har han nu vandret i ni Maaneder saa vel!" tilføiede hun snaksomt; „og altid er Humøret daarligt; men værst var det dog for et halvt Aar siden, da han gjorde den lille Reise, saa hverken talte eller spiste han, saa fandt vi paa at lade Drengen gaae ind til ham, det hjalp; Jens Rasmus og Rolf, hans sorte Hund, ere hans bedste Venner. Men nu Godnat, der er min Mand til Nadver." Og med et lille Knix forlod hun Stuen.

„Ja, det er rigtigt!" udbrød Valter, da han var ene; „det er rigtigt, for et halvt Aar siden, da jeg kom tilbage fra min lille Forretningsreise, var ogsaa hun forandret, og dog," tilføiede

han med en pludselig Overgang, „sagde han ikke selv, at der gaves Andre, der hed Elise! Hvad om jeg bad ham om en Forklaring over disse Ord.“ Han havde imidlertid nærmet sig Vinduet og saae ud i den frembrydende Aften; Træerne kastede lange Skygger hen over Marken, medens Kornet bølgede sagte i den milde Aftenvind. „Nu ligge de Smaae derhjemme i deres Senge og bede deres Aftenbøn, bede at Herren vil holde sin Haand over Fader og Moder, og skjænke dem Fred og Ro. Jeg vil ikke tvivle om min Lykke men troe, at Herren vil være mig en naadig Gud, der vil spare mig for større Sorger, end jeg kan bære,“ sagde han langsomt, bøiende Hovedet.

Morgensolen beskinnede den samme aabne Plet i Skoven, vi tidligere have omtalt; Duggen perlede endnu paa Græsset og bredte en Sølvglands over det Grønne, af og til foer en Hare igjennem Tykningen, Bregnebladene raslede, som om de vilde byde deres firfoddede Ven Godmorgen, oppe i den blaae Luft sang Fuglene omkaps, medens Skovduen lod sin ensformige Kurren høre. Valter støttede sig til det samme Træ som igaar, han havde Reisetasken hængende over Skulderen og svingede Stokken frem og tilbage i dybe Tanker; af og til løftede han Hovedet og stirrede speidende omkring, medens han med sikkre Tegn paa Utaalmodighed snart trak Uhret frem og snart atter stak det i Lommen.

Endelig hørtes raske Trin bagved, og en Haand lagde sig paa hans Skulder: „Vilhelm, Vilhelm, er det paa den Maade, vi skulle tage Afsked fra hinanden!“ sagde Hammer blødt, og, slyngende Armen om hans Hals, saae han ham med et aabent og frimodigt Udtryk ind i Øinene; „jeg fandt din lille Seddel imorges da jeg vaagnede og“ ....

„Nei, lad mig blot fortsætte!“ tilføiede han hurtigt, da han saae den Anden gjøre en Bevægelse for at afbryde ham, „jeg

kjender Dig saa godt med Din Heftighed og din livlige Phantasi; i dette Øieblik troer Du mig ubetinget, men naar Du kommer hjem, og Din Kone maaskee af og til kan være lidt tankefuld, saa er det atter mig, der opfylder hendes Tanker, ligesom Du igaar fordømte mig og hende uden andet Beviis end et Papir, hvorpaa var skrevet et Navn; jeg veed jo saa godt, at Du var lidt skinsyg paa mig i Forlovelsesdagene!"

„Men Du friede jo ogsaa til hende; men fik ...." han standsede og saae lidt forlegen og ligesom skamfuld ud.

„Men fik Kurven, geneer Dig ikke; din Kone har imidlertid ikke kunnet fortælle Dig, at det var paa Befaling, jeg friede, og ligesom min Navner i Vaudevillen bar jeg med megen Sindsro det Nei, jeg fik; men det maa være med Udsigten til mit Schweitz, jeg skal forklare mig nærmere, thi det er først der, jeg har gjenvundet lidt Sindsro og Tilfredshed!" sagde han saa sagte, at den Anden neppe kunde høre det.

Arm i Arm gik de tause igjennem Skoven ad nogle bugtede Stier, der førte dem til samme Sted, hvor de havde været Aftenen forud. Solen, hvis Skive var skjult af Bakkerne i Baggrunden, kastede et dæmpet og usikkert Skjær over Gjenstandene, Vinden bevægede med en sagte Hvisken Træernes Blade, Møllehjulet dreiede sig langsomt og afmaalt, medens Vandet skummede omkring det og kastede Sølvbobler til alle Sider, Alt var taust og roligt, og dog syntes det dem, at tusinde Stemmer raabte dem imøde: „Kom hid, kom hid, hver sorgfuld Sjæl, her vil Du finde Ro og Lise!" Hammer satte sig paa en Bænk i Skyggen af nogle Elmetræer og stirrede i nogen Tid taus ud over Egnen.

„Husker Du den første Gang, vi mødtes?" begyndte han endelig, „Moder var død, hun havde kun overlevet min Fader i nogle Maaneder, hendes Sjæl længtes efter at gjenforenes med Den, hun havde elsket saa inderlig, og jeg, den stakkels Otteaars-Dreng vilde ikke bort fra hende; forgjæves tiggede vor

gamle Pige mig om at følge med hende, forgjæves talte Onkel kjærlige og indtrængende Ord til mig, jeg var slov og ligegyldig for Alt, indtil han henad Aften bragte mig til Dig; hvor forstod Du ikke at virke paa mig, nogle faa Ord af Dig bragte snart Taarerne til at flyde, og lydig og villig fulgte jeg Eder tilbage til Bakkegaarden. Det var ikke første Gang, jeg havde været der, og dens spidsbuede Vinduer, takkede Gavle og lange stive Alleer aftegnede sig skarpt i det klare Maaneskin. Jeg seer ham saa tydeligt, den kjære, gamle Onkel med de klare Øine, den krogede Næse og lille Mund, der havde et venligt Ord tilovers for Alle, baade Store og Smaae, Rige og Fattige, og det var ikke den Aften alene, han sørgede for, at vi kunde være sammen; han antog en Lærer, efterat have indhentet din Faders Tilladelse til, at Du maatte læse sammen med mig, og, var jeg ikke hjemme paa Herregaarden, saa var jeg ganske sikkert at finde i din Faders Præstegaard, thi vi vare blevne uadskillelige; det er en gammel Lære, at Modsætningerne gjerne mødes, dit lette, muntre Sind passede fortræffeligt til min alvorligere Charakteer. Men saa kom en Dag Efterretningen om din Faders Forflyttelse til Landsbyen H.; det var første Gang, vi skulde skilles fra hinanden, Onkel havde al sin Veltalenhed behov, for at forklare mig, at Venskab netop prøvedes ved Adskillelse, og at Den blev aldrig til Mand, der græd som tolvaars Dreng, og jeg veed ikke, om det var det sidste Argument, der slog os Begge, men nok er det, vi sagde Farvel til hinanden med nogenlunde Fasthed."

„Et halvt Aar gik trægt og langsomt for mig, jeg længtes efter Dig, da fik Onkel en Dag et Brev, der bragte ham ud af hans sædvanlige Ro, mit Soveværelse stødte lige op til hans, og jeg hørte ham længe vandre rastløs derinde, skjøndt han ellers som praktisk Landmand stod op og gik iseng med Lærken; da jeg kom ind om Morgenen i Spisestuen, sad han tankefuld ved Bordet, det havde altid været hans Vane at ryge sig en

Morgenpibe, nu laa den urørt ved Siden af ham, af og til foer hans Haand op til Skjægget og tog stærke Tag deri, atter et nyt Beviis for, at der var noget Særegent paafærde. Endelig vendte han sig om til mig og sagde oprømt: „Naa, hvad siger Du, Dreng, — der kommer en ny Legekammerat til Dig imorgen Eftermiddag!" dermed reiste han sig, og vandrede ud til Folkene. Jeg tilbragte hele den Dag og næste Formiddag med Forestillinger om den ventede Legekammerat, han skulde naturligviis have blaae Øine og lyst Haar som Du, kunne klattre ligesaa godt som Du i de høieste Træer, men fremfor Alt skulde vi læse sammen. Naa, den forventede Eftermiddag kom, Onkels Vogn var allerede ved Middagstid kjørt til Kjøbstaden, for at hente de ventede Gjæster, og Klokken 4 rullede den igjennem Alleen op for Hoveddøren; jeg var dengang ikke meget høi, og nu anstrængte jeg mig af alle Kræfter, at faae Øie paa Legekammeraten. Du gjætter vel sagtens, at det var Cousine Elise, der trippede ned af Trinene; hun var just ikke nogen Skjønhed dengang, og, hvad der var meget værre, hun var aldeles ikke elskværdig; allerede den første Aften kaldte hun mig en dum Dreng, da jeg vilde vise hende mine Conchylier, hun fandt dengang kun Behag i at see i Speilet, neie for det og gjøre alle mulige baade klædelige og uklædelige Grimacer; hendes største Fornøielse var at pynte sig, som hun fortalte mig, og det var da heller intet Under, at hun var bleven saaledes. Moderen var en hjerteløs og aandløs Coquette, der gjorde Alt for at ødelægge hende. Men Gud skee Lov, det lykkedes hende ikke, Barnets sunde Natur vaagnede derude paa Landet, og Onkels kjærlige og venlige Sind gjorde Sit til at vække den. Jeg troer, at det var for at virke paa Barnet, at han aabnede sit Huus for Svigerinden, der bragte Uro og Forstyrrelse ind i hans daglige Vaner. Det varede ikke længe, inden min Cousine og jeg sluttede os nærmere til hinanden, jeg lærte hende at ride, og hun mig at flette Krandse, vi læste høit for hinanden og legede sammen, og Onkel

havde Ret sin Glæde af os. Nu nærmede Tiden sig, at jeg skulde til Kjøbenhavn for at tage Examen, jeg var bleven confirmeret, og ærgjerrige Drømme, som Fremtiden tilfulde har opfyldt, viste sig for mig; Du klagede igaar over min Mangel paa Ærgjerrighed, dengang syntes mig intet Maal for høit, ingen Vei for trang, til at jeg nok skulde have overvundet de Vanskeligheder, der vare at beseire. Examen blev taget, jeg glemte Alle i Hjemmet over den Ruus, der var kommen over mig, jeg var kommen i Videnskabens Forgaard, og Alt syntes mig tomt og øde i Sammenligning dermed.

Ferien tilbragte jeg i Hjemmet; Onkel mærkede Intet til mine høitflyvende Planer og modtog mig som en kjær, længe savnet Søn; da vi vare ene om Aftenen, kaldte han mig sin bedste Glæde i Livet, viste mig sit Testamente, i hvilket han indsatte mig, sin kjæreste Broders Søn, til sin Arving og tilføiede, at han i Elise havde opdraget en Kone til mig, der vilde bringe Lykke og være hans Alderdoms Trøst. Og vi saaes atter og fornyede vort tidligere Venskab, vi læste og red som tidligere, og det kunde endogsaa hænde sig, at hun munter og smilende trængte ind i mit Værelse, for at opmuntre mig til at kaste de kjedelige Bøger tilside og løbe omkaps med hende i Haven; men derved blev det ogsaa, hun rødmede aldrig, naar hun saae mig uventet træde ind i Stuen, og jeg stammede aldrig eller var taus ligeoverfor hende; jeg mærkede snart, at skulde det være Kjærlighed, vi nærede for hinanden, saa maatte det være den, der er imellem Broder og Søster. Imidlertid forandredes Tingenes Stilling derhjemme, efterat jeg var taget bort; Onkel havde givet Tante et lille Nys om den Plan, der var igjære, og strax begyndte hun at nære Frygt for, at den skulde ryge i Lyset, naar hun ikke var i Kjøbenhavn for at holde mig borte fra Hovedstadens Fristelser; strax satte hun alle Seil til, for at overtale Onkel til at leie Værelser til hende og Datteren derovre, og hun forstod saa godt at manøvrere, at .... ja Resten

kjender Du jo bedre end jeg, Du kan sige som Cæsar: „„Jeg kom, jeg saae, jeg vandt!““ Jeg mærkede kun altfor snart, at hendes Øie søgte Dig, naar vi vare sammen i Stuen, at der var et ganske andet Liv over hende, naar Du viste Dig, og dog, vil Du troe det, — ja saadanne Modsætninger kunne der findes i et Menneskes Charakteer, — da jeg nu mærkede, at hun aldrig kunde blive min, søgte jeg at indbilde mig selv, at jeg virkelig elskede hende; det var egentlig Tantes Dumhed, der gjorde Alt for at opmuntre Haabet hos mig, som igjen bragte mig til mig selv; jeg skrev til Onkel, forklarede ham Alt, og næste Dag bragte jeg Elise et Brev fra ham, der tilsikkrede hende en betydelig Medgift, dersom hun vilde give mig Kurven, og dermed give Afkald paa at blive Frue paa Bakkegaard. Ak! den Aften glemmer jeg aldrig; hun var saa blid og kjærlig, det var som om Himlen havde lukket sig for mig, da jeg vandrede hjemad i den mørke, kolde Aften, og det var først, da jeg havde tændt Lampen og sad bøiet over Bøgerne, at der igjen kom lidt Ligevægt i Sindet; jeg kunde ikke lade være at tænke paa, at hun nu snart skulde binde sin Skjæbne til din, at I snart skulde være Et, og en brændende Bøn om Lykke og Naade for dem, der havde været mig saa kjære, opsteg til ham, der er Alles Fader. Jeg var saa blød i Sindet den Aften, saa underlig bevæget, da bankede det paa Døren, og . . . .“

Hans Stemme var efterhaanden blevet mere bevæget, han sprang op, gik uroligt op og ned, og foer flere Gange med Haanden over Øinene; han søgte forgjæves at blive Herre over sin Sindsbevægelse og udbrød hurtigt: „Ja, det var hende, min Elise, mit Hjertes Barn, min Kjæledægge; hun var fattigklædt, saae bleg og svag ud, men hendes Øine talte et Sprog saa indtrængende, saa bønligt, at Ordene: „„Herre, skal De ikke have et Stykke Sæbe!““ strax fandt villigt Øre; jeg følte paa hendes Hænder, de vare kolde og klamme, og hendes Haar hang i vaade Krøller omkring det magre Ansigt. Jeg trak hende hen

til Lampen, og det syntes mig, at Kinderne bleve rødere, og Øinene, disse dybe, mørkeblaae Øine, fik mere Glands, da hun med faa Ord indviede mig i sin sørgelige Historie; hun var otte Aar, havde flere Sødskende, og Forældre, der sloge hende, naar hun kom hjem uden at have solgt Noget, hendes ældre Broder, der ellers pleiede at gaae med Kurven, var idag faldet paa Gaden, havde stødt sig, og nu skulde hun løse ham af, „„for vi tjene mest paa Sæbe, næsten 2 Skilling paa Pundet,““ tilføiede hun naivt, medens Øinene hvilede begjærligt paa en Tallerken, der indeholdt Levningerne af min Aftensmad.“

„Og hun kom ikke alene den Aften, men mange Aftener, og gjerne naar jeg trængte til at opmuntres af hendes Smil og pudsige Indfald; thi dengang følte jeg mig meer ene, end nogensinde tidligere. Du og Elise nøde Eders Forlovelsesdage, og, tilgiv mig, kjære Ven, at jeg siger det reent ud, Du havde omtrent glemt, at jeg var til; naar Du kom op til mig, var det kun for at fortælle mig, at din Tid var saa optaget, og Elise! jeg havde flere Gange isinde at fortælle hende om Barnet, men saa havde hun tusinde andre Ting i Hovedet, begyndte at tale fornuftigt, snart om Embedsveien og snart om privat Praxis, saa at jeg beholdt min lille Hemmelighed for mig selv.“

„Jeg opdagede snart, at min lille Veninde var en uvidende Stakkel, der trængte saare meget til at indvies i Lærdommens allerførste Begyndelsesgrunde, og nu kom Bøgerne frem, saasnart vi havde spist tilaften; thi det var nu en stille Aftale imellem os, at det Maaltid skulde vi nyde sammen, og hun læste med Flid og Iver, og blev aldrig træt af at spørge; naar Studierne vare tilende, fortalte hun mig Dagens smaae Begivenheder. En Dag kom hun jublende og fortalte mig, at hun havde været i Skoven om Formiddagen med sin Moder; ved at udspørge hende, fik jeg at vide, at Skoven var Naboens Gaard, i hvilken fandtes et stort Pæretræ og en Græsplet, der mest blev benyttet som Tørreplads. Næste Dag kjørte vi ud til Dyrehaven; hvor

sprang hun om derude, hvor jublede hun i vilden Sky ved Synet af Havet og de mange Seilere; stirrende op i Trætoppene og søgende at efterligne Fuglenes Toner, raabte hun ude af sig selv af Glæde: „„Gives der noget Skjønnere paa Jorden?““ Nogle Øieblikke efter sad hun rolig ved Siden af mig i Græsset og flettede en Krands af Forglemmigeier, der opstod da den Tanke hos mig, om dette Liv, saa fint og uskyldigt, skulde gaae tilgrunde derhjemme i den usle Bagstue, hvor Alt vilde tjene til at fordærve hende, og nu fødtes en Beslutning hos mig; jeg vilde drage hende ud af disse Forhold, sætte hende i Huset hos en Familie, der vilde opdrage hende til, ja hvortil stod ikke ret klart for mig, jeg ønskede kun, at hun skulde blive et godt og kjærligt Væsen. Et Par Dage efter stod i et af Bladene, at en Præstefamilie en Miil fra Kjøbenhavn ønskede at optage i i deres Huus en lille Pige, der kunde dele Læretimerne med deres Datter, og inden Aften var Elise der. Det kostede mig ikke megen Umage at overtale hendes Forældre til at overlade mig hende; jeg troer ikke, at hendes Bortreise fra Hjemmet kostede Taarer, derimod rystede hendes Stemme ikke lidt, da hun, slyngende Armene om min Hals, tilhviskede: „„Kom snart igjen, kjære lille Ven, ellers døer jeg bestemt!““ Jeg lo ad hendes høitidelige Forsikkring, og, givende hende et Kys, skiltes jeg fra hende, bedende Familien, der bestod af vakkre Mennesker, at holde af hende.“

„Paa denne Tid var det, at Onkel fik det første apoplektiske Anfald; jeg blev anmodet om at komme hurtigst muligt hjem, og ved hans Sygeleie tænkte jeg mindre paa min lille Yndling; han trængte saa meget til min Omhu, kunde ikke afsee mig, og da han efter det lange Sygeleie endelig vandrede omkring i Værelserne, støttet til en Stok og min Arm, og bad mig, at lade være at søge Embede i nogen Tid, men derimod offre mig lidt for ham, stod alt det Gode, han havde viist mig, altfor levende for min Erindring, til at jeg skulde negte ham det. Jeg blev

saaledes i længere Tid i mit gamle Hjem og tænkte kun lidt paa den brogede Verden udenfor mig; Du og Elise havde imidlertid holdt Bryllup og levede i idyllisk Ro derovre i Fyen, da en Dag et Embede ved Universitetet, der var opslaaet vacant, tiltrak sig min Opmærksomhed; Ærgjerrigheden, der havde slumret saa længe, vaagnede atter; hvorfor have Kundskaber, naar man ikke skal lade Andre nyde Godt deraf, spurgte jeg mig selv, og Onkel gav mig for saavidt Ret deri, som han opmuntrede mig til at søge det. Jeg fik det, og snart sad jeg atter i mit gamle Værelse, hvor Alt mindede mig om min lille Fee. Jeg havde oftere hørt fra Præstens, Alt gik godt derude med Elise, hun var flittig og opmærksom, jeg havde havt et Par Linier fra hende selv, i hvilke hun mindede sin kjære, lille Ven om, at hun længtes saa meget, o saa meget efter ham, og nu i min Ensomhed vaagnede ogsaa Længslen efter hende hos mig. Det var en Søndagaften, jeg standsede udenfor Havelaagen; jeg hørte hendes Stemme og klare, muntre Latter; hun fortalte mig rigtignok senere, at hun ikke lo altid, men nær havde grædt sig tilbøde, fordi jeg ikke kom og saae til hende. Jeg lovede hende Opreisning og holdt Ord; jeg har aldrig havt mange Venner eller Bekjendte, og mit Liv var saaledes temmelig ensomt i Hovedstadens Larm; naar mine Forretninger tillode mig det, søgte jeg derfor ud til Præstegaarden. Det var en vidunderlig Magt, dette Barn havde vundet over mig; var det hendes Stemme, jeg ønskede at høre, eller hendes Øine, jeg længtes efter at skue ind i? Mine Tanker vare ofte, ja meget ofte hos hende. Og saaledes gik Aarene, hun voxede, og voxede sig altid fastere til mit Hjerte, og saa blev hun confirmeret; hun var endnu bestandig den samme uskyldige, fromme Pige, endnu kaldte hun mig sin kjære, gode Ven, og jeg, jeg gik endnu bestandig i den samme Drøm, at jeg holdt af hende som en Fader, indtil — ja, nu er der ikke meget tilbage at fortælle. Onkel blev atter syg, og derovre paa Jyllands Heder, fjernet fra hende, aabnedes

mine Øine for, hvad der rørte sig hos mig; det var Kjærlighed, jeg følte for hende, ikke den en Fader føler for sit Barn, eller en Broder for en Søster, men den, der giver Alt, taaler Alt, lider Alt!"

„Og jeg reiste og saae hende atter; hun sad i Lysthuset paa en lille Stol, jeg havde givet hende som Barn; Familien, der var samlet derinde og vidste, at jeg holdt saa meget af at være ene med min Pleiedatter, som de kaldte hende, fjernede sig. Og-saa nu rykkede hun sin Stol nærmere hen til Bænken, lagde sine foldede Hænder paa mine Knæe, og saae mig frimodigt og aabent ind i Øinene; jeg tog hendes Hænder i mine og bøiede mig ned over hende, og saa — ja saa bad hun mig med blussende Kinder at velsigne hendes Kjærlighed til en ung Capellan, der havde prædiket flere Gange for Præsten, medens jeg var borte. Hendes Ord surrede forbi mine Øren, jeg ligesom tabte Følelsen for Alt udenom mig; jeg holdt endnu hendes Hænder i mine og maa have trykket dem temmelig haardt, da hun med et lille Skrig trak dem til sig; derved vaagnede jeg atter til Besindelse, jeg fremstammede nogle Ord, der indeholdt mit Samtykke, og nu slyngede hun, som i gamle Dage, Armene om min Hals og kyssede mig. Jeg veed ikke, naar eller hvorledes jeg kom hjem den Aften; jeg følte mig saa ene, saa forladt, saa venneløs, ingen venlig Haand bankede paa min Dør, Ingen talte kjærlige eller beroligende Ord til mig, jeg følte mig pludselig blive gam-mel; det var hende, der havde faaet mig til at glemme, at Haaret var bleven graasprængt, og Panden furet. Og nu begyndte jeg at kæmpe for at glemme hende, jeg læste, jeg søgte Selskab, jeg kom oftere til Eder, der imidlertid igjen vare komne til Kjøbenhavn. Men det var kun at gyde Olie i Ilden, jeg følte mig træt og mat, hvergang jeg havde været hos Eder; Eders huuslige Lykke, Navnet Elise fremkaldte bestandig for min Tanke det Eden, jeg havde drømt mig med hende. Naar jeg stod paa Kathedret, saae jeg kun altfor ofte for mig disse mørkeblaae Øine, i hvilke

jeg havde seet en Himmel, bestandig, bestandig det Samme, og nu besluttede jeg at prøve, om Ensomheden ikke vilde skjænke mig den Lægedom, som det bevægede Liv negtede mig. Jeg drog herud, hvor jeg engang havde været som Student, og fortalte Alle, at Touren gjaldt Udlandet; kun den kjære Onkel kjendte Alt, ham skriftede jeg min Sorg, og fra ham fik jeg Breve af og til."

„For et halvt Aar siden tog jeg Afsked med Elise, jeg førte hende til Brudeskamlen og lagde hendes Haand i den Mands, hun havde valgt; ligeoverfor hende var jeg stærk, hun maatte Intet ane, det vilde have været et for stort Skaar i hendes Lykke." Han tav og lænede sig tilbage paa Bænken, stirrende hen for sig. Valter havde i Taushed hørt paa hans Fortælling, han reiste sig op, heftig bevæget, og sagde: „Og Du er ikke vred paa mig for min dumme Skinsyge?" Den Anden rystede veemodigt paa Hovedet. „O, saa følg hjem med, og vi Alle, baade Store og Smaae, ville holde af Dig, ville bringe Dig til at glemme din Sorg. Elise skal synge for Dig, Børnene skulle kjæle for Dig, og jeg, jeg vil tale med Dig om de gamle Dage, da vi endnu vare smaae og lystige."

Hammer rystede atter paa Hovedet, og, seende frem for sig, sagde han: „Seer Du den lille Sky derhenne, den seer saa uskyldig og saa uskadelig ud, og dog kan den maaskee om et Øieblik tilintetgjøre alt det Skjønne, vi see om os; saaledes er det ogsaa med de mørke Erindringer, de vilde vaagne med fornyet Styrke, naar jeg atter stod iblandt Eder, og maaskee tilintetgjøre den Fred og Ro, jeg har opnaaet. Nei, besøg mig om nogle Aar paa Bakkegaard, hvor den kjære Gamle nu vel ikke findes mere, men hvor der altid skal tone Dig og Dine et hjerteligt og velmeent Velkommen imøde. Ikke sandt, det lover Du mig?"

Et djærvt og kraftigt Haandslag besvarede Opfordringen, og det syntes dem, at Blomsterne duftede stærkere og strakte deres Hoveder dristigere iveiret derude i den deilige, friske Bøgeskov.

Solnedgang.

(Efter Victor Hugo.)

Jeg elsker Aftenen, elsker dens Skjær,
Hvadenten fra Taget bag skjulende Træer
Af dets Blinken jeg venligt indbydes,
Eller Taager som glødende Bjerge staae,
Eller Tusinder Straaler fra Himlen udgaae,
For i Skyernes Øhav at brydes.

See blot disse Skyer, betragt deres Flugt!
Hvilke Former, naar Vindene taarne dem smukt
Paa den underlig vexlende Himmel!
Bag de svømmende Masser der glimter et Skjær —
En Luftkæmpe drager sit blinkende Sværd
I den dunkle, bølgende Vrimmel.

Endnu skinner Solen igjennem saa klar,
Paa straatakte Hytte den Rudernes Glar
Med luende Pile forgylder;
Gjennem fjerne, luftige Dampe den brød
Og sænked sig sagte paa Slettens Skjød,
Som med Søer af Lys den opfylder.

Paa den feiede Himmel udspilet man troer
En stor Krokodil, der sig bugtende snoer
Med tre Rader skarpede Tænder;
Langs Bugen en Solstraale løber i Qveld,
Paa dens mørke Sider som gyldne Skjæl
Skyen lysende brænder.

Nu danner et Slot sig — men ikkun et Pust,
Da ligger alt Borgen, den vældige, knust,
Som Ruiner, af Tiden fortæret;
Langs Himlen de høirøde Søiler er sprængt,
Der hænge de over vort Hoved slængt,
Som Bjerge med Foden iveiret.

Disse Skyer af Guld og Kobber og Bly,
Hvorfra Lynild og Skypumpers Helvedesgny,
Som en Mumlen isøvne, fremtrænger —
Det er Gud, der har sat dem paa Himmelens Tag,
Som en Kriger ved Loftet paa Bjælkens Knag
Sine klirrende Vaaben ophænger.

Nu svinder det Alt! Som en Kugle, der rød
Slynges ud af en glødende Smelteovns Skjød,
Styrter Solen fra Himmelrummet
Ned i Skyernes Bølger og stiller dem ad —
Da sprøiter op af det sydende Bad
I brændende Straaler Skummet.

Betragt denne Himmel! See gjennem dens Slør
Med Kjærlighed, hvergang naar Sollyset døer,
Og Dagskjæret langsomt sig fjerner!
I dens Skjønhed der klinger en alvorsfuld Røst,
Snart om Vinter og Død, snart om Sommerens Lyst,
Naar den Natten baldyrer med Stjerner.

Fortrøstning.

(Efter Victor Hugo.)

Alt er Lys og Alt er Glæde,
Edderkoppen snildt sin Silke
Fæster som en Sølverknipling
Fast til Tulipanens Stilke.

Skjælvende den lette Guldsmed
Speiler sine Øines Kugler
I den blanke Dam, der Ynglen
Af en mystisk Verden skjuler.

Som foryngет Rosen bøier
Mod den røde Knop sit Bæger,
Fuld af Sang og fuld af Solskin
Busken glad sit Løv bevæger.

Fuglens Røst sin Skaber priser,
Han, som hvælved i det Høie
Morgenrødens Øielaage
Over Himlens natblaa Øie.

Tryg i Skovens dybe Stilhed,
Leger Hinden med sin Lykke,
Og i grønne Mosskrin funkler
Guldtorbistens Perlesmykke.

Imod Dagen blege Maane,
Lig en Syg, der samler Kræfter,
Øinenes Opaler aabner
Og i himmelsk Mildhed hæfter.

Spøgende Levkøien gjækker
Bien med at kysse Muren,
Millioner Spirer vække
Af dens Slummer Agerfuren.

Alting aander Liv og Ynde,
Himlen over Tærsklen glider,
Skyggen henad Bækken flygter,
Lyset henad Høiens Sider.

Skoven hvisker, Græsset blomstrer,
Solskin over Alting hviler:
Menneske, fat Mod! Naturen
Veed Mysteriet — og smiler.

Siden Alt —

(Efter Victor Hugo.)

Siden Alt, hvad der aander,
Sig kaared en Ven,
For i Duft eller Toner
At give sig hen;

Siden Alting paa Jorden
Fra Evighed af
Sine Torne, sin Rose
Den Elskede gav;

Siden Vaaren gier Egen
Dens susende Røst,
Og Natten den Sorgfulde
Glemselens Trøst;

Siden Drosselen synger
For Busken sit Qvad,
Og Dugdraaben læsker
Hvert Vedbendeblad;

Siden Bølgen, den salte,
Sig lægger til Ro
Med et Kys til den Strandbred,
Den skjænked sin Tro: —

Mod Dig denne Time
Sig bøier min Hu —
Det Bedste, jeg eier,
Jeg skjænker Dig nu!

Modtag da min Tanke —
Af Glæden forladt,
I Taarer den kommer,
Som Duggen ved Nat.

Mine talløse Drømme,
Dem vier jeg Dig,
Med det Lys og den Skygge,
Der faldt paa min Vei!

Alt hvad henrykt jeg aned,
I Nuet fortabt,
Hver en Blomst og hvert Billed,
Min Lyra har skabt!

Min Sjæl, som sig vugger,
Hvor Skjæbnen det vil,
Med dit Blik som sin Stjerne,
Og lader staae til!

Min Sangmø, der gynger
Paa Tidernes Strøm,
Og deler i Suk og
I Taarer din Drøm!

O, tag, Du som stammer
Fra Himlen ned,
Mit Hjerte — det har kun
Sin Kjærlighed!

Caralis.

De varme og tørre Sommere i det sidste Aarhundrede.

(Af Cand. phil. M. C. F. Curtius Bladt.)

ommeren i et Øklima som vort har ofte en saa ustadig Charakteer, at den endog har givet en af vore Digtere Anledning til kortelig at beskrive den saaledes:

„Hvor Himlen Nat og Dag ned over Hovedet regner,
Og Somren kjendes kun paa Regn og Blæst og Fregner."

Denne melankolske Skildring af en dansk Sommer passer dog heldigviis ikke altid, hvilket netop den sidste tilstrækkelig har godtgjort, og da de meteorologiske Jagttagelser for Kjøbenhavn nu omfatte et heelt Aarhundrede, vil det maaskee ikke være uden Interesse at undersøge, hvor ofte og med hvor stort Mellemrum varme og tørre Sommere ere indtrufne i dette Tidsrum. — Uagtet den sidste Halvdeel af Mai og den første Halvdeel af September ofte kunne have en sommerlig Charakteer, vil det dog være rigtigst her at følge den gamle Vedtægt blandt Meteorolo-

gerne kun at regne de tre Maaneder Juni, Juli og August med til Sommeren. Eftersom denne Aarstids Middelvarme og Middelregnmængde, bestemt henholdsviis ved 82 og 45 Aars Jagttagelser, er 13,2" R. og 80,3 Pariser Linier, vil jeg, for i det Følgende at spare Læseren endeel Talstorrelser, vedtage at kalde en Sommer „varm", naar dens Middelvarme var over 14° R., og „meget varm", naar den var 15° og derover. „Tør" vil jeg kalde Sommeren, naar dens Regnmængde var 2 Tommer mindre end Middelregnmængde, „meget tør", naar den kun var Halvdelen af denne eller derunder; „fugtig", naar den var mellem 2 og 3 Tommer og „meget fugtig", naar den var over 3 Tommer storre end Middelregnmængden.

I det omhandlede Tidsrum kjende vi 19 varme eller meget varme Sommere, altsaa i Gjennemsnit en hvert 5te eller 6te Aar. Af disse 19 vare 8 meget varme og 11 varme. Ordnes de efter Tidsfolgen og tilføies Betegnelse af Tørhed eller Fugtighed, have vi følgende Række:

1775	:	meget varm } *)
1776	:	meget varm }
1783	:	meget varm og meget tør.
1788	:	varm med Middelregnmængde.
1798	:	meget varm med Middelregnmængde.
1801	:	varm med Middelregnmængde.
1808	:	Do. med do.
1811	:	Do. med do.
1819	:	meget varm og fugtig.
1826	:	meget varm og meget tør.
1828	:	varm og meget fugtig.
1831	:	varm med Middelregnmængde.
1834	:	meget varm og meget tor.

*) Da Jagttagelserne over Regnmængden først begyndte her i 1782, kjende vi ikke Fugtighedsforholdene for disse to Sommere.

1846 : varm og tør.
1852 : varm med Middelregnmængde.
1857 : varm og meget tør.
1858 : varm og tør.
1859 : varm med Middelregnmængde.
1868 : meget varm og meget tør.

Strax i Begyndelsen finde vi to meget varme Sommere umiddelbart efter hinanden, et Forhold, som først gjentager sig 80 Aar efter og da med tre varme Sommere, i Slutningen af Rækken. Det største Mellemrum mellem to varme Sommere, 12 Aar, finde vi mellem 1834 og 1846. Efter 1834 have vi ikke havt nogen „meget varm" Sommer før 1868, men hertil maa dog bemærkes, at Sommeren 1846 med en Middelvarme af 14,9° R. kommer en saadan meget nær. Med Hensyn til Varmens Fordeling i Aarstiden havde 4 Sommere (1819, 1846, 1857 og 1859) den største Varme i August, de øvrige som normalt i Juli. Den varmeste af de her nævnte Sommere var 1783, derefter 1826, 1798 og 1819 (lige varme), 1834 og 1868. Af de 6 „meget varme" Sommere, for hvilke vi kjende Regnmængden, vare 4 meget tørre, 1 fugtig og 1 middelfugtig, af de 11 „varme" var 1 meget tør, 2 tørre, 7 middelfugtige, 1 fugtig; af 17 varme eller meget varme Sommere var altsaa 7 tørre eller meget tørre og kun 2 fugtige. Den tørreste Sommer var 1834, derefter 1868, 1826, 1857 og 1783.

Af samtlige 19 Sommere er der saaledes kun 4, som man ifølge det ovenfor Vedtagne kan give Charakteren „meget varm og meget tør", nemlig 1783, 1826, 1834 og 1868; disse ville vi betragte lidt nøiere og navnlig i Forhold til den sidstnævnte. Sammenstilles Middelvarmen af Sommermaanederne i Kjøbenhavn efter 82 Aars Iagttagelser med de tilsvarende Maaneder i de 4 nævnte Aar, have vi:

	Juni.	Juli.	August.	Sommer.	
Gjennemsn. af 82 Aar:	12,4°	13,8°	13,4°	13,2°	R.
Middelvarme i 1783:	14,9°	17,1°	15,3°	15,8°	-
— 1826:	14,4°	16,9°	15,7°	15,7°	-
— 1834:	12,8°	16,7°	16,3°	35,3°	-
— 1868:	13,3°	15,9°	15,8°	15,0°	-

Regnmængden i de samme Sommere var:

	Juni.	Juli.	August.	Sommer.
Gjennemsn. af 45 Aar:	24,8'''	26,3'''	29,2'''	80,3'''
Regnmængde i 1783:	7,1'''	9,0'''	37,9'''	54,0'''
— 1826:	9,9'''	18,1'''	11,1'''	39,1'''
— 1834:	12,7'''	1,3'''	18,9'''	32,9'''
— 1868:	1,2'''	6,1'''	26,4'''	33,7'''

Naar undtages Juni, seer man, at alle de andre Maaneder have 2 a 3 Grader høiere Middelvarme end efter Gjennemsnittet, uagtet en saa høi Sommervarme først optræder som normal i Dresden og Carlsruhe eller henholdsviis 5 og 7 Bredegrader sydligere end Kjøbenhavn.

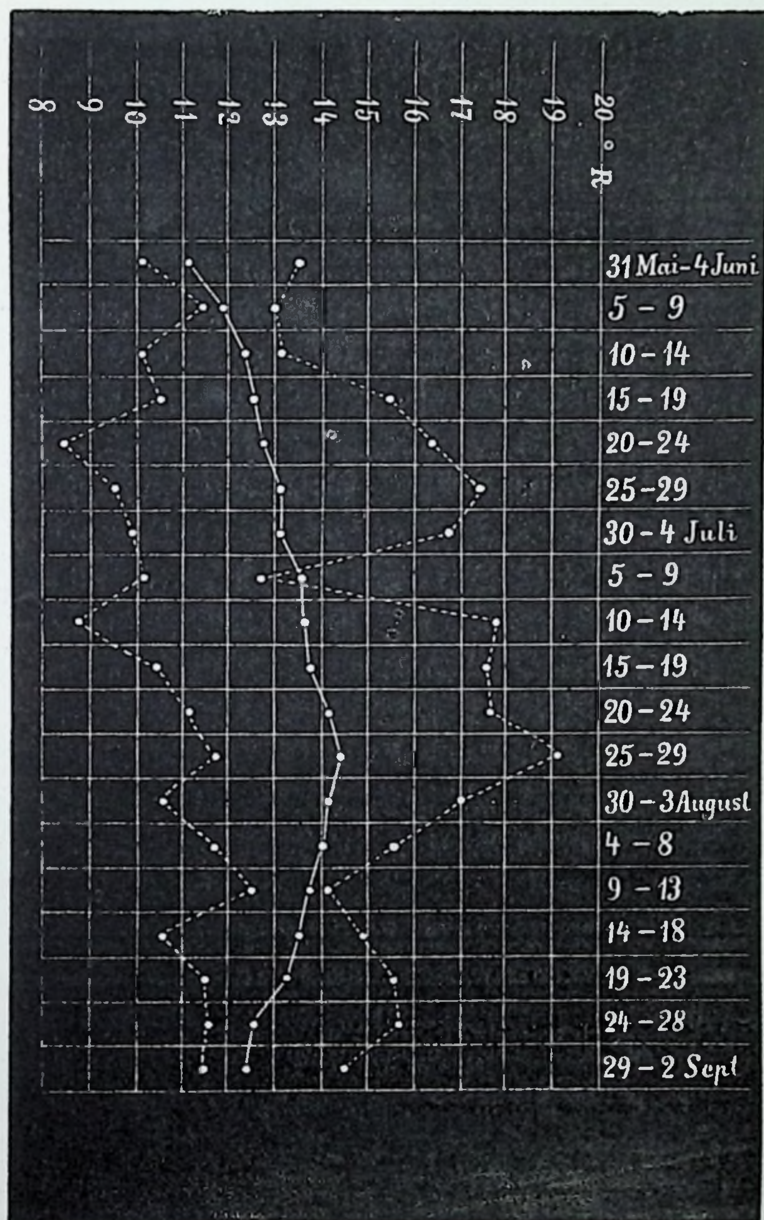
Eiendommelig for Sommeren 1783 var den saakaldte „tørre" Taage, der i fulde 4 Maaneder herskede over hele Europa. Her i Kjøbenhavn varede den, paa nogle faa Dage i Juli nær, uafbrudt fra Slutningen af September og var ofte saa tæt, at man selv om Middagen ikke kunde see Solen eller kun skimte den som igjennem et tykt Slør. Efter den nu almindelige Mening bestod denne Taagemasse af meget fint fordeelt Aske fra de uhyre Udbrud, som i dette Aar fandt Sted fra Islands Vulkaner. — I August 1831 iagttoges her atter en lignende Taage, men af langt kortere Varighed.

Sommeren 1826, den næste „meget varme og meget tørre" Sommer, havde dog ca. ½ Tomme større Regnmængde end 1834 og 1868, og denne var tilmed heldigere fordeelt i Aarstiden, hvis Middelvarme var 0,4° større end i 1834 og 0,7° større

end i 1868, hvilket fornemlig skyldes Juni. I Juli naaede Varmen paa 3 Dage 27° R. i Skyggen mod Nord.

Sommeren 1834: Juni var middelvarm og tør, de to følgende Maaneder meget varme; Juli var overordentlig tør og dog staaer den og hele Aarstiden i denne Henseende tilbage for Somrene 1821 og 1835, der i det Hele kun havde en Regnmængde af henholdsvis 24,8''' og 25,3'''. Disse Sommere kunne dog ikke her skjænkes videre Omtale, da den første var meget kold og den sidste kun middelvarm; de ere os kun et Exempel paa, at meget tørre Sommere ikke nødvendigvis tillige maa være varme. I 1834 iagttoges i botanisk Have den høieste her i Kjøbenhavn bekjendte Varmegrad i Skyggen, 27,5° R., om Eftermiddagen den 30te Juli. Efter den Tid er 25,5° R. den høieste Varme, vi her have havt (i August 1850).

Sommeren 1868. Efter en varm og meget tør Mai, der allerede fra den 10de af antog en sommerlig Charakteer, fulgte en varm og næsten regnløs Juni med det høieste Middellufttryk (28" 2,3'''), denne Maaned har havt i et Tidsrum af mindst 30 Aar. De varmeste Dage vare den 20de til 25de; den 22de iagttoges den høieste Thermometerstand, 23,8° R. Vindretningen var overveiende vestlig, et temmelig sjeldent Forhold i en varm og tør Sommermaaned, hvor de østlige Vinde ellers pleie at være de herskende. — I den første Fjerdedeel af Juli indtraf 6 Regndage, hvis samlede Regnmængde dog kun beløb sig til 5 Linier. Luften afkjøledes noget, men efter den 8de tiltog atter Varmen betydeligt, og fra denne Dag til Maanedens Slutning var Thermometrets høieste Stand kun paa 3 Dage under 20°. Maanedens og Sommerens høieste Varmegrad, 25° R., iagttoges i botanisk Have den 18de Juli. Et Par ubetydelige Regnbyger den 19de og 23de vare ledsagede af Torden. Middellufttrykket var meget høit, Sydøst den hyppigst forekommende Vind. — August: Varmen holdt sig næsten uforandret lige til den 23de med 20 til 24° Varme om Eftermiddagen og ikke under 10° om

8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20 ° R
31 Mai-4 Juni
5 - 9
10 - 14
15 - 19
20 - 24
25 - 29
30 - 4 Juli
5 - 9
10 - 14
15 - 19
20 - 24
25 - 29
30 - 3 August
4 - 8
9 - 13
14 - 18
19 - 23
24 - 28
29 - 2 Sept

Natten, ja i 8 Nætter var den laveste Stand ikke under 14. Den 14de og 18de iagttoges Maanedens høieste Thermometerstand, 24,2⁰ R. Den 7de og 11te bragte stærke Regnbyger, den sidste med Torden, uden at Varmen aftog; først den 23de, da Vinden blev vestlig, indfandt sig en kjendelig Afkjøling med rigelig Regn til Maanedens Udgang. Tordenveir iagttoges 4 Gange. Vindretningen var nordlig og nordostlig i Begyndelsen, østlig og sydostlig i Midten, sydvestlig i Slutningen af Maaneden. Regnmængden stemmede næsten med Gjennemsnittet.

Paa foranstaaende Træsnit viser den midterste Række Punkter Middelvarmen af Femdøgnene i Sommeren efter 82 Jagttagelser; den øverste Række gjælder for Sommeren 1783 og den nederste giver for Modsætningens Skyld en Forestilling om, hvor kold en Sommer hos os kan være, som Tilfældet var i 1840.

Den lige Vei er den bedste.

Et Billede af Livet for halvtredsindstyve Aar siden.

I.

engang for meget langt tilbage —
Af mange kaldt de gode gamle Dage — ,
Da Kongen troede han regjered' ene,
Skjøndt Alle til at lyde vare sene,
En Mester ung, i Tømrerfaget dulig,
Saa meget Arbeid skaffed' sig som mulig',
Og Lykken var ham huld; paa Kongeslottet
Han tømred' Trapper, Gulv, og gjorde godt det.
Tilfreds han saae, det smukt og stærkt var blevet,
Og var ei seen at faae sin Regning skrevet.

Forsigtigt Alt han regner ud saa nøie,
At Ingen dyr ham kalde skal med Føie;
Men dog syvhundred' Daler maa han kræve,
Naar Hver han sit skal svare, derhos leve.
Man svarer ham ved Hove kort, at vente
Maa Hver i Kongens Arbeid; han kan hente
De Penge, naar man revidert hans Regning
Kan faae engang. Uventet den Antegning
Forlegen Gerner gjør — saaledes vi ham kalde —;
Kun nødigt her han vil besværlig falde,
Men da han eier ingen Kapitaler,
Han bønligst be'r, man snarlig ham betaler.
„Det gaaer ei an, med Revision ei spøges;
a conto dog fem hundred', om de søges,
Kan faaes — for Resten maa der revideres."
Da han af Pengemangel just generes,
De fem han ta'r og haaber paa, at Tiden
Til Revisionen dog vel kun er liden.

Der Dage gaaer og Aar, de tvende hundred'
Betales ei; sig Gerner saare undred',
Forhører saa, om det faaer snart en Ende.
Der revideres end, man maa bekjende;
Fornøiet dog med Mesters Arbeid, mere
Man giver ham. Vel gruer han for flere
Opsættelser med skyldige Betaling,
Imidlertid han selv gjør ei Forhaling,
Men fremmer just sin Gjerning paa det bedste.
Saa lider Tiden, Regningen, den næste,
Nu skrives skal, og da han ei kan glemme,
Den Revideren bringer ham i Klemme,
Som saa han tænker: „hvis Regningen Du skriver
Saa stor, at dens a conto Dig Betaling giver,
Du dine Penge faaer, og mindre siden

Kan kræve, naar til Revision er Tiden
Forløben. Planen udført, Regning svarer.
At Flere fandt derpaa, han snart erfarer;
Thi Mangen hørte om de Revisioner,
Men Virkning ei af de Institutioner
Man spored'. Vared det end meget længe,
Man dog forstod sig skaffe sine Penge.
Hvorfor den Revision fik aldrig Ende,
Ja det jeg fatter ei, jeg maa bekjende.

II.

Der Aar gik hen, en dristig Smedemester
Saa vel ved udført Arbeid og Attester
Sig anbefaled', at han fik at gjøre
Hver Laas, Beslag til kongelige Døre.
Fatale Revision saa kom iveien
For ham, som for de Andre; noget egen
Den Smed dog var, a conto ta'r han gjerne,
Men slipper derfor ikke Sagens Kjerne,
Som er, af Arbeid' faae betalt Værdien
I rette Tid. Den altfor længe Bien
Behager ikke ham, men som en praktisk,
Forstandig Mand, der veed, at Kongen faktisk
Al Uret jevner ud og gjerne Orden holder
Ved Hoffet og i Staten, ud han folder
Sin sorte Kjole, børster den og banker,
Og stiv og stram i den han trøstig spanker
Til Kongeborgen op, hvor Audientsen
Faaer allernaadigst Smedemester Jensen.
Han taler saa til Kongen ufortrøden:
„Da Eders Majestæt har havt fornøden
At gjøre Brug af mig som Smedemester,
Og af Betaling endnu noget rester,

Jeg underdanigst be'r, det maa befales,
Min Regning uden Toven skal betales".
Forbauset stoder Kongen ud sit: „Hvad! hvad!
For Smederi Betaling vil han ha'e, hvad?
Har man ham Penge negtet?" Smeden svarer
Sit Ja og om a conto sig forklarer;
Ei Penge nok han fik for sine Varer.
Saa Kongen trøster: „Naa! Naa! Ham de Penge
Jeg skaffer, det skal ikke vare længe."
Vor Smed saa fik et lille Nik, han takked',
Sig bukked' dybt og fjerned fra Gemakket.

Ei sjette Fred'rik la'r sig sligt gefalde;
Til Regnskab vil han Embedsmanden kalde.
Vel strax den rette ei kan Kongen finde,
Men snart han naaer ham, drager ham til Minde,
At han vil ikke kræves for Betaling
For udført Arbeid. Hvi man gjør Forhaling,
Han vide vil. Den Hofmand Ryggen krummer,
Forskrækket vel, men smidig, ei forstummer;
Han allerunderdanigst Majestæten
Forklarer om den Branche, hvorfor Tèten
Betroet blev ham, hvor den er besværlig,
Hvad Revision betyder, naar man ærlig
Skal svare for, Monarken ei bedrages
For mindste Hvid. Der burde ikke klages.
Men Kongen dog saa lidt, som jeg, begreb det,
Hvorfor med Revisionen saadan kneb det.
Men da han vidste, han regjered' ene,
Det hed: „Aa! hvad! I skal ei være sene;
Nu inden fire Uger skal ha'e Ende
Den Revision. I saa min Villie kjende."
Betuttet Manden Ordre gi'er en Skriver,
At hver en Regning bragt tilstede bliver.

Som Kongen bød, blev Revisionen færdig,
Man maa sig anstrengt have heelt mærkværdig.
Der nøie blev beregnet Hvid og Skilling,
Som Hver tilgode har for sin Bestilling;
Paa Melding derom Kongen gav Befaling,
At lade Hver især faae sin Betaling.

III.

Nu Jensen, Gerner, Flere tilsagt' blive
Sig snarest til Kontoret at begive.
Vor Smed, som kjender Finten, det behager,
Men Mester Gerner det kun Skræk indjager.
Han vidste, han ad kroget Vei var gaaet
Og frygted', Straffens Time nu var naaet;
Bedrage ei hans Hensigt havde været,
Men hvilke Tanker der i ham har gjæret,
Det kjendte Ingen; efter al Erfaring
Vist neppe man vil troe paa hans Forklaring.
Med Angst i Hjertet han paa Vei begiver
Til Stedet sig, og der en myndig Skriver
Med velbekjendte Regninger i Haanden
Ham taler til — nu var han ret i Vaanden —:
„De har syv tusind og fem hundred' Daler
Tilgode, man disse strax Dem udbetaler."
Forbauset Gerner troer ei egne Øren,
Men kommer snart med Summen ud af Døren,
Endskjøndt hans Skræk er langtfra end forjaget.
„Han vist de Penge burde ikke taget" —
Hans Tanke var — „men negted' jeg det, røbe
Min Skyld jeg kunde, og for Straffens Svøbe
Udsætte mig. Nok bedst, jeg tier stille."

Han hørte snart, at Smeden var den Kilde,
Som bragte Held. „Den Vei er vel den bedste,
Som lige gaaer", han tænkte, „men den næste
Foragtes heller ei, som slaaer lidt Bugter.
Nu skylder jeg at plukke bedste Frugter
Af Lykken, som uventet mig tilsmiler;
At gjøre nyttig Brug deraf jeg iler,
Min Hustru kjøber jeg en god Livrente
Og takker Gud, at Alt sig saadan vendte."

E. T. D. Olaffen.

Tithon.

n gammel Mythe til mig monne klinge
Om Tithon, Trojas unge, skjønne Drot:
Han syntes Jordens Kreds var ham for ringe,
Da blev han løftet paa Auroras Vinge
Til Morgenrødens straalerige Slot.

Der leved han, mens Aar svandt hen som Dage
I Gudelivets gyldne Lykkeruus;
Men pludselig af Mindet kaldt tilbage
Til sine længst forglemte Ynglingsdage,
Han længtes atter til sin Faders Huus.

Dog neppe traadte Foden Jordens Høie,
For Tidens Haand sig lagde paa ham tungt;
Hans Haar blev hvidt, og dunkelt blev hans Øie,
Og fremad flytted Foden sig med Møie;
Mat slog hans Hjerte, som før banked ungt.

Og da han ilte imod Fædrehuset,
Han saae ei meer det stolte Ilium,
Længst smuldrede hans Brødres Been i Gruset,
Og der, hvor Livets Vinger havde suset,
Sad Ødets Engel i sin Rædsel stum.

Da stilled klart sig for hans Blik hans Brøde,
Den tynged meer end Tidens tunge Vægt,
Mens han var vugget ind i Drømme søde,
I Kamp for Moderlandet maatte bløde,
Af Guderne forladt, hans hele Slægt.

Fortvivlet han sig kastede i Støvet,
Mens Taarens Strøm sig ned ad Kinden skjød,
Forladt — forladt og hver en Trøst berøvet,
Han raabte høit, af haardest Anger prøvet,
Til Guders Herre om sin snare Død.

O Du, der Phantasiens Drømme hylder,
Mens ei til Daad Du løfter Haand og Fod,
Som, een Gang tømt, Pokalen atter fylder,
Vee Dig, ifald Du glemmer, at Du skylder
Til Livets Krav at offre Kraft og Blod.

Et Barneøie.

I Himlen de lifligste Blomster groe
I Solens aldrig mørknede Lys,
I evigt Foraar de blomstre froe,
De voxede frem ved Kjærligheds Kys. —

Naar Livets Engel til Jorden gaaer
Med den slumrende Sjæl i Fødselens Stund,
Han lægger en Blomst fra den evige Vaar
I Barneøiets speilklare Grund.

Derfor gaaer Blikket fra Barnets Bryn
Som Sommerdagens Solstraale klar;
Thi Alt, hvad det seer ved det første Syn,
Det skue maa gjennem Kjærligheds Glar.

Derfor er det himmelsk Qvæge og Lyst
At skue i Barnets Øine to,
Vi øine et Lysglimt fra Himlens Kyst,
Der slaaer om vort Hjerte med Helligdagsro.

S. f.

Paa en Spadseretour.

(Af Hother Tolderlund (Dr. H.))

En af de første smukke Foraarsdage iaar gik jeg ud ad Landeveien. Siden Jernbanen er aabnet, gaaer man der uforstyrret: en enkelt Fodgænger, en enkelt Bondevogn, som kjører sindigt hjemad, en Slagter, som joller afsted til Byen med sin skindmagre Hest og Vognen fuld af brægende Lam — det er Alt, hvad man møder om Hverdagen; og imidlertid gaaer Veien sin Kours mellem Bakker og gjennem Bakker med en Fodsti paa den ene og Steenbunker paa den anden Side. Jeg var gaaet saa langt, at jeg passende kunde have vendt om, da Bakkerne aabnede sig vidt, og en Markvei smuttede fra Høidedraget, hvorpaa Landeveien gaaer, ned i Dalen. Hidtil havde jeg ikke mærket meget til Foraaret; Lærken havde rigtignok bestandig sunget

om det fra Himlen, men paa Jorden stod Sandbankerne tørre og nøgne, og Poplerne, de kjedelige Træer, som en Række visne Riis paa begge Sider af Landeveien. Men her laa som ved et Trylleslag den velsignede Vaar for mit Øie. Engen laa grøn i Dalen paa begge Sider af Aaen, den nedgaaende Sol slog Smut med sine Blink i dens bugtede Løb, Rugmarken begyndte at skride, Byggens unge Spirer drog et grønt Skjær hen over den nylig tromlede Mark, og begge Kanter af Markveien var fortløbende Rabatter med Gaaseurter og Fandens Mælkebøtter. Jeg gik ned ad den. Myggene dandsede omkring mig, Viben fløi op og skreg, Havregimpen sad paa en Ledstolpe, som havde mistet sin Mage, og sang sine tre Toner: „Slid din Tid! Slid din Tid!" — — Hvorfor ikke „Nyd din Tid"? — Vaarluften er dog saa deilig, den opfordrer ret dertil. — Jeg drev videre.

Nede i Dalen ligger en Landsby. Den bestaaer kun af et Par Gaarde og nogle Huse; en lille Kirke, den mindste, jeg nogensinde har seet, hæver sin hvide Gavl kun lidt over Straatagene, endskjøndt den er bygget paa en Bakke, og Haverne, hvor Kirsebærtræerne begynde at blomstre og Slaaentornene pudre Grøftevolden, skjuler den halvt. En sort Røg stod op af Smedens Skorsteen, og hans Hammer modtog mig med en lystig Musik; forresten var Alt stille i Byen: Folk var endnu ved deres Arbeide paa Marken. Børnene trak sig sky tilbage for den Fremmede; en Flok Smaapiger, jeg overraskede i deres Leg, blev saa forskrækket, at den, som skulde gribe Boldten, blev staaende som forstenet med Hænderne tilveirs, og de andre stak Fingrene eller Forklædesnippen i Munden med en Mine, som vidste de ikke, om de skulde lee eller græde. En Olding sad udenfor Huusdøren og solede sig, en Huusmoder knækkede Pinde istykker for at putte dem under Nadvergryden, et stumt Nik var det Svar, jeg fik paa et venligt Godaften; kun Hundene brugte Munden, de fulgte mig lige til Kirkegaardens Port eller rettere Led — thi andet var det ikke —, som havde knækket den ene

Hængsel og stod skjævt paa halvt uden at kunne komme hverken op eller i.

Jeg veed ikke, om det gaaer Dig som mig, kjære Læser, jeg holder meget af at besøge Kirkegaarde; ikke disse store Haver ved de store Byer, hvor Folk skjule deres Døde under Taarepiil og Hængeask, forvandle Graven til en Blomsterrabat, overlade Marmor og Guld at erindre, og selv spadsere fornøiede i det smukke engelske Anlæg. Det er ikke den Slags Kirkegaarde, jeg holder af at besøge, men en stille Plet, indhegnet af et mosgroet Steengjærde eller en hvid Ringmuur, med Kirken i Midten og et gammelt Træ susende i Hjørnet. Der taler det til Sindet gjennem Bedeslagenes Klang, gjennem Grenenes Suus og af Smaatuerne, der hæve sig af Græsset; og i al deres Ydmyghed tale de ligesaa høit og mægtigt, som Nildalens Pyramide med sin skyhøie Spids: „Her fandt et Menneske Hvile!" I Tegn, der tidt ikke ere lettere at komme ud af end Pyramidens Hieroglypher, læser man her paa sorte Kors eller hvide Træplader, paa en Lap Papir under en Glasrude eller et Baand, bundet til en Pind, Navnet paa Den, som fandt Hvile, og Efterverdenens Tanker ved Graven —, et Blad Historie, det ikke lønner sig for den Lærde at granske, men vel undertiden for den ensomme Vandrer.

Kirkegaarden i N—by er en saadan stille Plet; den er kun ubetydelig i Udstrækning og synes dog næsten for stor til den lille By. Paa venstre Side af den buxbomindfattede Gang, som fører fra Indgangsporten til Kirken, ligger Jorden i Græs, hist og her med en grøn Tue som et overvoxet Muldvarpeskud, der vidner om, at en længst forsvunden Slægt der er stedet til Hvile. Deres Efterkommere have endnu rigelig Plads tilhøire for Veien; der ligger den ene lille Fiirkant ved Siden af den anden, indhegnet med Buxbom og prydet med en Flok røde Primler eller blaae Stjernehyacinter; beskedne Mindesmærker angive den Hensovedes Navn. De ældre ere fra Landsbyens Tømmermand i Skikkelse af Kors, Vaser eller i Former, hvorfor Sproget ikke

har Ord; de nyere fra Jernstøberen i Kjøbstaden, der synes at hylde Tidens Retning og det demokratiske Lighedsprincip: det ene Kors ligner det andet, Forskjellen bestaaer kun i Prydelserne — her et Par sammenlagte Hænder, hist en Sommerfugl, hvem Tiden har stroget Guldet af Vingerne — og i Indskriften: det ene er sat over en Gaardmand, det andet over en Huusmand, men alle ere de støbte i samme Form, som vilde de sige: her ere alle lige. Imidlertid gives dog enkelte Undtagelser: En „Gaardeier og Sognefoged" hviler under et Marmorkors, hvis Sandsteensfod bærer Erindringen om hans Fortjenester tilskue i en gylden Indskrift; en ung Pige har Landsbymaleren paa en blomstersmykket Vase givet det Vidnesbyrd:

„Du var en Engel paa Jorden;
En Seraper er Du nu vorden!"

— han maa staae til Ansvar for Rigtigheden — og paa en lille Grav ligger en fiirkantet Marmorsteen ikke større end en Gulvflise med den simple Indskrift „Niels". — Niels? Hvem var Niels, som ikke behøver mere end disse fem Bogstaver paa sit Gravminde? — Jeg lettede nogle af de visne og halvvisne Krandse tilside, som i Mængde dækkede den lille Grav — Have- og Markblomster mellem hinanden — og opdagede mellem dem Papirlapper med paatrykte Vers og andre Indskrifter af den Slags, som man i Kjøbstaden seer udstillede i Vinduerne hos Folk, der sælge Liigtøi. Paa de fleste af Stumperne var Indskriften næsten ulæselig ved Regnens og Jordens Paavirkning, de nyere prangede endnu med Bogtrykkerens fede Typer i hele sin Kraft. Paa en læste jeg:

„De ligger Dig i Graven
Og dægger Dig til med Muld,
Og Øiet sænkes og fyldes
Med Taarer saa vemodsfuld."

Verset og Retskrivningen kunde have været bedre; men det er dog ikke derpaa, det kommer an! Der var noget rørende i disse

halvopløste Papirstumper, der gik som Bud fra de Efterlevende til den Døde og sagde, at han ikke var glemt trods den kolde Steen, der var lagt mellem ham og Moderhjertet. Hvorfor Moderhjertet? Det kunde jo være en sørgende Brud — Nei, det var en Moder! Kun en Moder hænger ved Sorgen og puster Liv i den med sine Hjertesuk. Her er Bekræftelse. I en temmelig frisk Krands var indflettet et Stykke Papir, hvorpaa stod:

„Farvel
til
et kjært Barn!

—

Sov sødt Du lille Engel!
Tidlig brast din Blomsterstengel,
I Uskylds Alder Du os forlod,
For denne Verden Du var for god!"

Træk paa Smilebaandet, hvem der kan, ad disse Klagedigte, der fabrikeres tusindviis af Bogtrykkerne og sælges ved Markeder og paa Torvet om Løverdagen, som er Torvedag; der lyder dog en oprigtig Sorg, om ikke gjennem Ordene, saa gjennem den stadige Erindring, der har dvælet ved denne Grav og pyntet den med Blomster. Ikke mindste Ukrudt trives inden dens snevre Indhegning. — „Hvem er Niels?" kunde jeg ikke lade være at spørge et smudsigt Fruentimmer, som laa og lugede mellem Gravene. Hun løftede et gustent, udtryksløst Ansigt mod mig og sagde roligt: „Det var min lille Dreng!" — — Jeg vilde have givet meget for ikke at have gjort det Spørgsmaal! Sorgen er hellig, min plumpe Haand havde grebet i en maaskee endnu blødende Vunde — — Hvad skulde jeg gjøre? Hun saae fattig og elendig ud — — Jeg greb i Lommen og rakte hende Penge. — „Tak," sagde hun ligegyldig som før og vedblev sit Arbeide. — — Dumhed paa Dumhed! Som om en Smule Sølv kunde dulme et Hjertesaar, hvor usſel end Klædningen er, hvorunder det bløder! Jeg var utilfreds med

mig selv og vendte mig bort. Døren til Kirken stod aaben — den var under Reparation —, jeg gik derind.

Jeg har aldrig seet en mindre Kirke end den i N—by; den er bygget af raae Kampesteen og som for Evigheden; men Tiden har gjort sin Ret gjældende, Muren hælder, saa man har maattet sætte Stiver til, og i Vaabenhuset søgte Muurmesteren at udbedre Skaden paa Loftet. Han stod paa en af Liigskamlerne — andet Stillads behøvede han ikke. Vi kom i Snak sammen. — „De talte med Lene, seer jeg," sagde han; „hvad fortalte hun Dem? — „Intet!" — „Det var sært, hun pleier ellers nok at kunne bruge Munden!" — Da Muurmesteren syntes at være i Besiddelse af samme Egenskab, spurgte jeg ham om Lene og hendes Barn. Han berettede:

For ikke mange Aar siden havde den pjaltede Lugekone været „et rigtig dygtigt Fruentimmer og en smuk Pige" — saa smuk, at Karlene stredes om, hvem der skulde dandse med hende og have hende til „Ven." Hun tjente hos en Gaardmand i Byen ved Navn Jens Mogensen, hvis Søn legede Kjærest med hende til Ærgrelse for de Gamle, som derfor skyndte sig at faae opspurgt en Kone til ham, en rig Enke i Nabobyen, og faae ham gift med hende. Nogen Tid efter fik Lene sin Dreng. Hvem der var Fader til Barnet, vidste Enhver; thi Lene var i alle Maader et ordenligt Fruentimmer, og havde hun passet for Gaardmandssonnen, havde hun vel ogsaa faaet ham.

„Passede de da ikke for hinanden?" spurgte jeg.

„Ih nei," indvendte min Hjemmelsmand; „hendes Fader var Inderste og saa fattig som en Kirkerotte, og Jens Mogensen er den rigeste Mand i Byen! Forresten," vedblev han, „var Jens flink; han lovede, at Sønnesønnen — for det var jo Lenes Niels — ikke skulde lide Nød; han holdt Doktor til hende, medens hun var syg; og betalte Apothekeren, og Konen sendte Mad til hende — kort, de opførte sig i alle Maader retskaffent mod

Pigen. Hun havde Hovedet paatværs; hun skikkede Maden tilbage og sagde, at hun ikke kunde spise noget, og da hun kom sig saameget, at hun kunde liste ud, stavrede hun op til Jens Mogensen og spurgte, hvad hun var ham skyldig. — „Hvad Du er mig skyldig?" sagde han. „Hvad mener Du dermed, Lene?" — „Jeg mener, hvad I har udlagt til Doktor og Apotheker." — „Naa saadan at forstaae," sagde Manden. „Lad det kun være godt, Lene! Det var jo ligesaa meget for den Lilles Skyld som for din, og ham skylder jeg vel saameget." — „Niels trænger ikke til Almisser hverken af Jer eller Andre," afbrød hun heftigt." — „Ja, ja, Lene, den Sag kan jo altid jevne sig!" — —

Hun var et stolt Fruentimmer, vedblev Muurmesteren, og ikke bange for at bruge Hænderne, og saalænge Vorherre lod hende beholde Helsen og Drengen, tog hun ikke saameget som en Skorpe af Nogen; hun sørgede baade for sig og Barn, og det var en Lyst at see, hvor Drengen trivedes, der var ikke smukkere Barn i Byen. Mangen Moder misundte hende den lille Krøltop; om det saa var gamle Jens Mogensen, var han ganske indtaget i Barnet og vilde have det til sig. „Nei," sagde Lene. Han forestillede hende, at Drengen kunde have det bedre hos ham; at der var tomt i Gaarden hos ham, efterat Børnene var kommen ud, og at saadan en lille Fyr ret kunde være en Plaseer for ham; han vilde være rigtig god mod Niels. — „Nei!" sagde Lene, „det var hendes Dreng, og hun skulde nok sørge for ham!" — Den Gamle var bleven heelt forgabet i Drengen; han tog Sukkergodt hjem til ham fra Kjøbstaden, og en Dag gav han ham en heel Specie. Men næste Dag passede Lene paa; da Jens gik forbi, smed hun ham Specien lige for Næsen paa Veien og raabte, saa Alle kunde høre det: „Behold Jeres Penge, Jens Mogensen; jeg har ikke solgt mig til Jeres Søn og sælger ikke mit Barn til Jer. Bryder han sig ikke mere om mig, end han kan forlade mig og Drengen, saa bryder jeg mig heller ikke om ham og hans Slægt, og før skal jeg tage Tiggerposen paa Nakken,

end jeg skal tage en Skilling fra den Kant!" — Dengang viste det sig, hvor forbittret hun var paa sin fordums Kjæreste, der nu var gift og boede i Nabobyen. Han havde rigtignok heller ikke opført sig pænt imod hende; thi han kom aldrig for at see hverken til hende eller Barnet; men Bedstefaderen havde jo lovet at see dem tilgode, naar behovedes, og det var ikke hans Skyld, om de savnede Noget.

Lene havde en Stue hos en Enke, som boede i Huset skraa for Smedien, lige hvor Veien svinger ind i Byen. Hun syede for Folk og arbeidede flittigt, skjøndt Arbeidet ikke altid gaaer lige let, naar saadan en Purk hænger i Skjørterne paa En. Imidlertid led hun ingen Nød, og Drengen var bleven fire Aar gammel. Saa var der Sommermarked i Byen. Der skal efter gammel Skik Alle hen, den ene Dag de Gamle og Børnene, den anden Dag de Unge, og Nogle skal der baade den ene og den anden Dag og komme neppe nok hjem om Natten — der er en heel Udvandring i den Tid. Jens Mogensen og hans Kone var naturligviis henne. Konen, Lene boede hos, gik tilbyes allerede fra Morgenstunden, Niels vaagnede, skreg og vilde med. Den Gamle maatte love ham Markedsgaver for at faae ham til at være rolig. Smeden, deres Gjenbo, lovede ham ogsaa Markedsgaver, og Alle, som gik forbi og saae den smukke lille Dreng paa Dørtrinnet, lovede at tage godt med hjem til Niels. Men saadan en lille Fyr har ikke lang Taalmodighed. Neppe vare de borte, og det blev stille i Byen, saa meente Niels, det kunde være paatide, de kom tilbage og opfyldte deres Løfter. Han plagede Moderen for at faae at vide, naar Smeden kom hjem, naar Stine, deres Værtinde, kom, naar Jens Mogensen vendte tilbage, og hvad saa hver af disse vilde bringe Niels; om han fik en Hest, en Pidsk eller et Kræmmerhuus med Godter; han trullede omkring, spurgte og spurgte, og lod hende ikke Fred før henpaa Eftermiddagen, da han havde bortsovet Markedsforventningerne i sin Middagsluur; saa morede han sig med at klappe

Støvet paa Veien sammen i Smaabunker og plante Græsstraa og Blomster deri. — Det var Nielses Have, sagde han; Moderen skulde endelig see, hvor smuk den var! Hun sad paa Dørtærskelen og syede, saa rask Fingrene formaaede, for at blive færdig med Skjortet, som Pigen skulde have paa til Andendagsmarked, løftede Hovedet, nikkede og forsikkrede, at Haven var deilig! Imidlertid skred Dagen. Alt i Landsbyen var stille, men oppe paa Chausseen rullede det ietvæk: Folk langveisfra kjørte hjem, hvor haardt det end faldt at forlade Markedsglæderne, den ene stærkere end den anden. Brændevinet var slaaet i Hovedet, og Haanden, som ellers knap nænnede at løfte Pidsken, var bleven saa lind, at Slag faldt paa Slag; Hestene fnyste, snart gik det Trav og snart Gallop. Kudsken saae sig om og lo spottende, naar han var kommen udenom en Vogn. Paa engang svingede to kapkjørende Vogne om Hjørnet af Hegnet, den ene tørnede mod Smedens Ledstolpe og væltede, den anden foer som en Hvirvelvind hen over Nielses Have — — Lene udstødte et Skrig og slap Sytøiet. Da Folk kom til, laa hun afmægtig foran Døren, og Drengen blodig og livløs midt paa Veien.

„Død?“ spurgte jeg.

„Steendød! Det var kun Skade, at Vognhjulet, som havde knuust hans lille Hoved, ikke havde ramt Moderen med, den Stakkel,“ meente Muurmesteren og trak medlidende paa Skulderen.

Den Vogn, som havde anrettet Ulykken, tilhørte Nielses egen Fader. Han havde villet kjøre sin Gamle hjem og derfor gjort en Omvei fra Chausseen ned gjennem Landsbyen. Det var en Sorg og Elendighed. De Andre forvandt den, men Lene laa syg i lang Tid og vidste hverken af sig selv eller det, som var foregaaet. Hendes gamle Huusbond sørgede baade for Doktor og Pleie til hende — Folk kunde ikke noksom rose ham for alt det, han gav ud, og Jens Mogensen holder ellers nok af Skillingen — og endelig kom hun sig igjen. Men fra den Tid var

hun et stille Væsen og havde mistet Forstanden. Jens kom for at see til hende, men fik kun Skam til Tak; hendes forrige Kjæreste kom og vilde tale hende tilrette — hun spyttede ham i Oinene, smed Pengene paa Gulvet og raabte, han havde myrdet hendes Barn. Hun var heelt uregjerlig, og Sogneforstanderskabet talte om at faae hende paa en Anstalt; men det vilde koste mange Penge, derfor saae de Tiden an; og som den gik, blev hun roligere, til Slutningen endog heelt stille og næsten fornuftig, men arbeide vilde hun ikke meer; det Eneste, hun bestilte, var at gaae og pusle om Sonnens Grav. Fra tidligere Tid havde hun endeel gode Sager baade Klæder og Andet; en Dag pakkede hun det bedste sammen og gik til Byen; hun gik bort om Morgenen med en stor Bylt under Armen og kom tilbage om Aftenen med en lille Pakke. — Næste Dag laa Marmorpladen paa Sonnens Grav. Da hun havde sat Alting overstyr og ikke vilde arbeide, kom hun i Fattighuset. Der forsøgte de det baade med det Gode og med det Onde, men ligemeget hjalp det. Hun kunde sidde hele Dagen med Foden paa Rokkeskamlen eller Karterne i Hænderne, men der kom hverken Traad eller Tave af hendes Gjerning. Glemte Opsynsmanden derimod et Oieblik at laase Doren, vips var hun ude og oppe paa Kirkegaarden. Der lugede og hægede hun Sonnens Grav, pyntede den med Blomster og hvad hun kunde faae fat i. Til Slutningen lode de hende have sin Villie; saa var hun paa Kirkegaarden tidlig og seent. Forst brod hun sig kun om Sonnens Grav, siden tog hun fat paa de andre Gravsteder, lugede dem og holdt Kirkegaarden i Orden. — See engang, hvor pæn den er! Undertiden giver Folk hende et Par Skilling for hendes Arbeide; hun trænger haardt dertil, men aldrig tænker hun paa sig selv, enhver Smule gaaer til for at pynte Nielses Grav saa med en Krands, saa med et Vers, hun kjøber i Byen, og saadan er det nu snart gaaet en halv Snees Aar. Nu er hun rolig og venlig mod alle Mennesker, om det saa er Jens Mogensen og hans

Slagt, hun for var saa forbittret paa. Forgangen han kom hjem fra Sogneforstandermødet, gik han over Kirkegaarden, hvor Lene laa og lugede. Han standsede og rakte hende en Gave. — „Tak, Husbond", sagde hun; „nu kan Niels faae et nyt Vers og en Krands; han trænger til det." — „Mig synes, Lene, Du selv trænger mere til noget Nyt," indvendte Jens Mogensen med et medlidende Skuldertræk. — „Nei, nei," svarede hun. „Har I seet, hvor pænt Niels har det?" — „Javist," nikkede Sogneforstanderen, hvem denne Tale om det døde Barn ikke huede; „javist, Du holder jo Kirkegaarden saa pyntelig som en Have. Til Nytaar skal Du nok blive betænkt af Sognet." — „Tak, Husbond, tak!" sagde Lene. „Jeres Grav skal jeg ogsaa nok passe; men," vedblev hun med Hovedrysten, „saa pænt som Niels faaer I det rigtignok ikke, for han var min egen Dreng, saa pænt som han skal Ingen have det — og Vers maa I selv kjøbe, Husbond, de ere saa dyre; men net skal I faae det alligevel. Farvel og tak, Husbond! Nu varer det vel aldrig saa længe, inden I kommer herhen?" — Jens Mogensen skyndte sig hjem; Dagen efter blev han syg — —

„Det kan saamænd godt være, at Lenes Tale har havt Noget at betyde, og han ikke reiser sig igjen", sagde Muurmesteren med hemmelighedsfuld Mine og et Blik efter Lugekonen — „Naa væk er hun! Tænkte jeg det ikke nok. Jeg vædder en mod ti, hun er paa Veien til Byen for at faae de Penge sat overstyr, De gav hende, og faae lidt Nyt til Niels." — Han pakkede sit Værktøi ind i Skjødskindet, tog Bylten under Armen og fulgte mig til Kirkegaardsporten. Der mødte vi Ringeren.

„Du er noget seent paafærde til Aftensang," skjemtede Muurmesteren.

„Eller Du noget tidlig til Fyraften", indvendte Ringeren og saae efter Solen. Den stod i Nedgang; Himlen gløded, Mark og Eng flød i dens Straaleskjær, Træets Skygge laa lang og sort paa den gyldne Grund — den mørke Skygge

mangler aldrig her i Verden, hvor smuk den end er! Da jeg gik ned ad Gaden, mødte jeg Folkene, som vendte tilbage fra Markarbeidet. Smeden havde lagt Hammeren fra sig for idag, istedetfor den lystige Musik, som klang mig imøde fra hans Ambolt, fulgte Kirkeklokkens alvorlige Toner mig paa Vei. Jeg var allerede et godt Stykke borte, da Bedeslagene klang dybt og længe. En velsignet Foraarsaften var det, saa stille og fredelig. — — Der gives endda en bedre Fred, og det er ikke Skade at mindes derom.

Stod ei min Tro til Himlens Hjem —

tod ei min Tro til Himlens Hjem,
Hvor var da snevert Gravens Gjem,
Hvor trøstesløs var Døden;
Nu staaer mit Haab til Jesum Christ,
Han frelse vil min Sjel forvist
I Kraft af Paaskemorgenrøden.

Hvad var for mig det Skabtes Pragt,
Hvis ei jeg saae en Skabers Magt
Udødelig tilstede, —
Hvis ei der i Naturens Aand
Sig rørte en usynlig Haand,
Der fyldte mig med salig Glæde!

Naar Herren kalder paa min Sjæl,
Jeg Verden sige vil Farvel
Med Troen i mit Hjerte;
Vor Gud er idel Kjærlighed,
For Sønnens Skyld — forvist jeg veed —
Han naadigt lindrer Syndens Smerte.

H. H. Nyegaard.

Tiden sidder ved Rokken.

Tiden sidder ved Rokken:
Oldemoder med tænksomt Sind;
Sagtelig glider det jævne Spind —
Hvid er snart Du om Lokken!

Traade sagtelig vindes:
Alt, hvad der leved i dit Bryst,
Baade det, som var mørkt og lyst,
Alt skal paa Teen det spindes!

Sølv er en af dens Traade:
Det var et Forsæt, purt og blankt,
Glimtende kjækt og stræbende rankt
Ud imod Livets Gaade.

Sort er Traaden, den anden:
Det var en Sorg, saa nagende stor —
Tvindes den skal, med Farven af Jord,
Ind i Traadenes Blanden.

Rød den tredie: med Sværmen
Tørsted Du efter Livets Viin?
Druen vilde Du, blank og fiin?
Men Du fik nok kun Bærmen?

— Ville Taarerne trille?
Bliver det Dig lidt tryk't og trangt?
Trækkes det ud, saa vildsomt langt —
Vil det aldrig staae stille?

Seer Du tvunget til Ening,
Hvad der tyktes Dig stridt og skilt?
— Kanskee sporger engang Du snildt,
Om det Hele har Mening?

Oldemoder Du bringer
Kun til at see med stille Smiil,
Mens hun styrer Traadenes Iil
Med sin ovede Finger.

Et kun Aanden Dig lover:
Traaden foied en evig Gud,
Og kun paa et Evighedsbud
Klippes engang den over!

20de November 1865.

To Viismænd.

En persisk Sultan paa sit Hynde sad,
Og Næven dybt i Skjæget han begraver;
Thi han, for hvem den myge Sanger qvad,
Og om hvis Smiil de favre Qvinder bad,
Mens Viften svungen blev af bange Slaver:

Han kræved af hiin Drommetyder nu,
Der korsed' sine Hænder over Brystet,
En Lindring for det Syn, der med sin Gru
Steg op i Sovnens Time for hans Hu
Og end hans Sjæl i Dagens Lysning rysted.

„Du drømte, Sultan," lød hiin Viismands Ord,
„I denne Nat, af tung Indbildning bunden,
At mens Du skued over Dalens Jord
Hist fra det Figentræ, som frodigt groer,
Faldt alle Dine Tænder Dig af Munden?

Det Drømmesyn min Konst udlægger saa,
At, tynget svart og under megen Klage,
Du skue skal Din hele Slægt forgaae
Og see dem alle dæk't af Jorden graa,
Mens ene Du henlever Livets Dage."

Da blev hiin Sultans Kind af Harme hvid,
Og Haanden søgte Dolken i hans Bælte:
„Jeg stævned Dig til Trøst og Lindring hid
Med Vandringsmandens Krav ved solklar Tid,
Naar segnende han tyer mod Palmens Telte;

Jeg kræved Sorbet for min Ganes Brand:
Du ved min Smægten vil Dig kun fornøie?
Udtørrer Haabets Bæk og Trøstens Vand? —
For ham, min Vagt, til Taarnet bort paa Stand:
Der skal han vente Lønnen for sin Møie!"

Men som en Flagermuus med Vinger graae
Hiin Drøm ham end dog med sin Rædsel krysted,
Og atter Kundskabs Røst han høre maa —
En anden Viismand sees i Hallen staae
Med sine Hænder korsed' over Brystet.

„Du drømte, Sultan", lød med Lid hans Ord,
„I denne Nat, af sær Indbildning bunden,
At mens Du skued over Dalens Jord
Hist fra det Figentræ, som frodigt groer,
Faldt alle Dine Tænder Dig af Munden?

Det Drømmesyn betyder, at Du kjækt,
Mens Tiden sender Budskab til de Svage,
Skal færdes, heelt uboiet af dens Vægt,
Og overlevende Din hele Slægt
I vidtstrakt Maal end skue Livets Dage!"

„Det Ord har atter Sultans Sjæl gjort sund:
Om sanddru Tydning har Du forsket noie;
Men det skal kjendes rigt i denne Stund —"
Og med en Bors, fuldstoppet, svær og rund,
Den Viismand gaaer — belonnet for sin Moie.

Rudolf Schmidt.

Et Fremtidsforedrag.

Mine Herrer og Damer!

Om Forladelse! Jeg veed ikke rigtigt, hvorvidt Emancipationsideen er fremskreden, og om dens nivellerende Tendens allerede har draget det smukke Kjøn ned i Høide med det stærke. I saa Fald er det ligegyldigt, hvad jeg siger først. Hvis derimod Galanteri endnu er tilladt, skynder jeg mig at rette min Fortalelse og begynder altsaa:

Mine Damer og Herrer!

Jeg talte forleden med en yngre Philosoph — af hvad Skole er vanskeligt at bestemme. Vi gave os i Snak om flere af Nutidens brændende Spørgsmaal, og jeg opdagede, at han i Virkeligheden var Skeptiker. Forholdet mellem Tro og Viden afviste han med den Bemærkning, at de fleste Mennesker ikke længer veed, hvad de selv troe. Spørgsmaalet om, hvilken Skuespilkonst der staaer høiest, den norske eller den danske, afgjorde han ved at henvise

til den Kjendsgjerning, at Chineserne egentlig ere de dygtigste, eftersom de i den Grad have trukket Mimiken udover Repliken, at de udelukkende spille med Pauser, og han udtalte som sin Mening, at de chinesiske Taagebilleder maatte ansees for Fremtidskomedien. Ærgerlig over, at han modsagde mig i Alt — endogsaa, da jeg erklærede Kaffe uden Flode men med Sukker for det Bedste — og idelig kom tilbage til sit: »De omnibus est dubitandum«, paastod jeg, at man da Gud skee Lov kjendte Forskjel paa Ret og Uret. Men da skulde De have seet hans Smiil. „Saa vilde han strax tage cyankalium, for da var Samfundets Gaade løst og al videre Philosophen overflødig." Endelig fik jeg ham da til at indromme, at der dog vilde være Stof endnu til Raisoneren, og vi fandt blandt andre Emner: Soldets Philosophi, der hidtil kun har været theoretisk behandlet af enkelte Nyplatonikere i deres Rustaler i Studenterforeningen samt i en Vise af Chr. Richardt, Forholdet mellem Elskov og Embedsexamen, der hidtil har været for exklusivt sat efter den gammeldags Theori: først Levebrød, saa Kjærlighed, og endelig Hilsenens Philosophi, af hvilken jeg skal tillade mig at fremstille nogle Theorier, idet jeg forresten maa overlade til Videnskabsmændene at bringe et egenligt System istand.

Det første Spørgsmaal, der af sig selv opstaaer i en normal konstrueret Hjerne, som vil reflektere over det at hilse, maa blive, hvad man forstaaer ved en Hilsen. Da jeg imidlertid har den Overbevisning, at man kun slaaer et Begreb ihjel ved at definere det, eller at i det Mindste enhver Definition, for saavidt den lykkes, er at betragte som et Slags Bridsløselille, hvor det stakkels Begreb, indespærret som i ensomt Cellefængsel, frister en kummerlig Tilværelse, skal jeg vel vogte mig for en saa doktrinair Fremgangsmaade som den, allerede nu paa Forhaand at bestemme, hvad der dog først kan blive det endelige Resultat af den hele Undersøgelse, og foreløbig blot i løselige Omrids antyde, i hvilken Sphære vi befinde os.

Naar en Militairarbeider af fjerde Klasse har gaaet saa længe paa Rekrutskolen, at man tør slippe ham ud paa Gaden i Uniform, har han kun een Pligt, den nemlig at hilse sine Foresatte. Hvis han da møder en General og i lang Afstand konstruerer den Figur, hans Underofficier gjennem flere Ugers møisommelige Uddannelse har lært ham at frembringe, ville vi i det mikroskopiske Nik, hvormed Generalen besvarer hans Hilsen, have et Udgangspunkt for vor Undersøgelse.

Hvis vi derimod tænke paa et af Malerierne i Versailles, som forestiller et japanesisk Gesandtskab, der stedes til Audients hos Keiser Napoleon, og lægge Mærke til den totale Nedkastelse, hvormed dette asiatiske Folks Repræsentanter hilse den store europæiske Hersker, have vi her en fuldstændig Modsætning til det førstnævnte Tilfælde. Mathematiken er traadt til som Hjælpevidenskab, og Inklinationsvinklen benyttet som den Basis, hvorpaa et System vilde kunde begrundes. Hvis Generalen, som det hyppigt er Tilfældet, slet ikke hilser igjen, befinder han sig paa Nulpunktet (a. = 0°) — hvis Japaneserne ligge heelt udstrakte som Tangens til en ret Vinkel og røre med Mave og Næse ved Gulvet, have de naaet Uendeligheden (tang. R. = ∞.)

Mellem disse to Yderligheder maa Problemet ligge, og det vil blive den exakte Videnskabs Sag at løse det.

Man kan imidlertid ogsaa vælge andre Udgangspunkter. Naar vi for Exempel spørge Zoologien tilraads, ville vi faae ganske interessante Oplysninger. Hunde hilse ved at snuse til hinanden, Tyre ved at stanges; nogle Negerstammer i Afrika hilse ved at knibe hverandre i Navleregionen, som et anseet Dagblad for nogle Aar siden oplyste i en med smaae Typer trykt Blanding; Haner ved at gale; nogle Insekter berøre hinanden med Følehornene, gode Venner stikke paa Næven. Naar en Soraner og en Herlovianer i gamle Dage mødte hinanden paa Ringsted Postgaard, hilste de ved at vexle blaae Øine, — et Par af vore Dagblade bruge i samme Øiemed ledende Artikler. Unge Pi-

ger smile til hverandre, Tølpere gloe paa hverandre, en Stud hilser slet ikke. De ville af de anførte Exempler kunne indsee Muligheden af at bygge et fuldstændigt Hilsesystem paa zoologiske Eiendommeligheder.

Gjennemrode vi til en Forandring Historiens Aarbøger, see vi den gradvise Udvikling, som det, vi kalde en Hilsen, har gjennemløbet for at blive fra en blot Mulighed til en Virkelighed, ligesom Geographien veileder os i vor Undersøgelse af de Stadier, der maae gjennemgaaes, for at naae fra Paradisets Have til Østergade.

Da Adam vaagner af den dybe Slummer, som har kostet ham hans bedste Ribbeen og hans Hjertefred, hilser han ikke det Skabningens Mesterværk, som staaer ved hans Side. Han undrer sig, henrykkes og favner sin Eva. En Hilsen vilde her være en Umulighed. Naar Herr Petersen paa Østergade møder den Frøken Sørensen, han vaagen har tænkt paa, sovende drømt om, bliver han saa betagen ved at see sit Ideal lyslevende for sig med »chignon« og Krinoline paa, at han reent glemmer at tage Hatten af. Her er Hilsenen en Mulighed. Da Joseph drømmer, at Solen, Maanen og elleve Stjerner bøie sig for ham, er denne drømte Hilsen en tænkt Virkelighed; naar derimod Student Jensen i et Selskab seer Værtinden nærme sig og i den Anledning holder sin sorte Hat ned i venstre Haand, medens han lader den høire daske ned langs Sømmen paa sine Beenklæder, stiller Fødderne lidt fra hinanden, for pludselig i det afgjørende Øieblik at lade dem fare sammen, idet Hovedet synker ned mellem Skuldrene, og Ryggen skyder sig op over disse, er denne hans Hilsen den virkeligste Virkelighed, der faaer sin Løn i en venlig Spørgen til hans Befindende. — Jeg kan her gjøre opmærksom paa den større og mindre Vanskelighed ved at hilse, som de forskjellige Situationer i Livet medføre. Paa Svømmeflaaden, hvor man forresten tager sig ud, naar man ellers er godt skabt, er det ikke let at hilse smukt og Problemet har brudt

mangen loyal Hjerne, der har nydt den Naade at bruge Badebasin sammen med kronede Hoveder; i en Stue er det vanskeligere, naar man Intet har i Haanden og er ifort snevre Beenklæder, end paa Scenen, naar man bærer Knæbuxer og er forsynet med en Fjerbarret. Til de vanskelige Problemer horer det i Komedier at hilse forlegent (for Exempel Elskeren ved Synet af sin Tilbedte, idet han da maa blive umandig uden at blive uskjøn), i det virkelige Liv at hilse med Cigar og Stok, uden at see den forste blive et Bytte for en tililende Gadedreng og tabe den sidste i Rendestenen.

Ridderen, der for Turneringen med sin Landsespids berorer Dens Skjold, med hvem han onsker at prove en Dyst, den troende Katholik, der kysser Pavens Toffel, Østerlænderen, der med sin Pande rorer ved Stovet for Dens Fødder, han vil hædre, Nordboen, der slaaer til Lyd med Haanden — danne interessante Modsætninger til Kudsken, som bringer Enden af sit Pidskeskaft op for Ansigtet, Officieren, som hæver Sablen til Salut for Fanen, den forlegne unge Mand, som bukkende gaaer baglænds ud af Stuen og falder over Dortrinet.

Som Exempel paa en skjon Hilsen vil jeg anføre Valborg, der med de kjendte Ord hænger Krandsen om Axels Navnetræk, eller det Indledningsdigt, Ploug har sat foran den samlede Udgave af sine Poesier.

Utallige ere de Forhold, som virke ind paa og bestemme Hilsnens Form. I de varme Klimater hilser man med færre Ophævelser end i de kolde, paa Boulevarderne i Paris lettere end paa Amagertorv i Kjobenhavn, i Oldtiden med flere Ceremonier end i Nutiden. Man kunde næsten slutte sig til en Mands politiske Troesbekjendelse af hans Maade at hilse paa — saa meget er idetmindste vist, at, medens man i Kongernes Sale slaaer sin Krop i Bugter, beholder den simple Mand Hovedet opreist, naar han blotter det. Men ogsaa med de enkelte Individers særegne baade fysiske og aandelige Beskaffenhed vexler

den Maade, hvorpaa den omtalte Handling udføres. Naar man tager hele det Apparat i Betragtning, der maa sættes i Bevægelse for at frembringe en Hilsen, og lægger Mærke til, hvorledes en lang Mand hisser sin Hovedbedækning ned, en lille heiser den op, de høie Damer nikke, de korte neie, snerpede Fruentimmer sænke Øielaagene, emanciperede Qvinder bukke, hjulbenede Mennesker samle Hælene, kalveknæede fjerne dem, og saa videre, er man allerede inde paa Anatomiens Omraade. Og hvis man undersøger Charakteer, Sindsstemning, individuelle Tilbøieligheder og alt det Sjælelige og vil studere Hilsnen i dens fine Nuancer, hvorledes den snart kold, snart varm, snart ydmyg, snart ligegyldig, nu afmaalt energisk, nu letsindig henkastet, stundom bestemt, stundom sentimental, stundom paatrængende, stundom undvigende viser det meest brogede Spil, det meest indviklede Næt af psychologiske Forhold, kan man ikke længer hjælpe sig med den videnskabelige Tredeling: Erkjendelse, Følelse, Villie, men bliver nødt til at opstille en Uendelighed af Rubriker, og maa opgive enhver Tanke om System.

Men hermed har da ogsaa Hilsnen ophørt at være et blot formelt og er bleven et realt Begreb — fra at være en Indledning, en Fortale er den bleven en selvstændig Roman. Vi ere komne ind paa Hilsnens Æsthetik, vor Undersøgelse er gaaet ud over sig selv, og jeg lader det gaae ud over mine ærede Tilhørere, hvis Taalmodighed jeg misbruger. Jeg skal derfor slutte og kun, for at man kan see min store Belæsthed, bemærke, at Göthe siger: „Es giebt kein äußeres Zeichen der Höflichkeit, das nicht einen tiefen sittlichen Grund hätte," og at en fransk Forfatter mener: »Une rencontre est une surprise; une surprise embarrasse, et le salut et les compliments vagues qui le suivent sont parfaitement placés pour se remettre d'aplomb.»

Carl Michelsen.

Min Kjole.

(Efter Béranger.)

Min kjære gamle Kjole, svigt mig ei!
Vi vandre sammen snart til vore Fædre;
I ti Aar har jeg selv jo børstet Dig,
Og Sokrates ei kunde gjort det bedre.
Men hvis engang igjen dit tynde Stof
Af Skjæbnen skal paa nye Prøver stilles,
Gjør blot som jeg, vær seig, vær Philosoph —
Min gamle Ven, vi vil ei mere skilles!

Jeg mindes — thi jeg husker ganske godt —
Endnu den første Gang, jeg havde paa Dig;
Det var min Fødselsdag, og — tænk dog blot! —
Dig Vennerne besang, saasnart de saae Dig.
Din Tarvelighed, hvoraf jeg er stolt,
Ei deres Godhed for mig lod forspildes:
De gjerne naarsomhelst en Fest os holdt —
Min gamle Ven, vi vil ei mere skilles!

Hvor fængsler paa dit Opslag mig den Lap!
Den er endnu saa dyrebart et Minde:
En Aften Lises Favn paaskromt jeg slap —
Da føler jeg mig holdt igjen af hende;
Du flænget blev, og nu af egen Drift
Jeg maatte sagtens smukt hos hende stilles:
To Dage bøded Lise paa den Rift —
Min gamle Ven, vi vil ei mere skilles!

Har jeg for Speilet Dig bestænket — ak!
Som Narrene, med Moskus og med Roser?
Hvem har vel seet mig i et Forgemak
Gi'e Dig til Priis for Stormands Haan og Skoser?
Blot for en Smule Baand, fra Nord til Syd
Man har seet Frankrigs Kraft i Tvedragt spildes:
En Markblomst er dit Knaphuls hele Pryd —
Min gamle Ven, vi vil ei mere skilles!

Frygt ikke meer den Tid, saa varm og vild,
Som vi har engang trofast deelt tilsammen,
Da Regnen vexlede med Solens Ild,
Da tunge Dage veg for Lyst og Gammen.
Mig bæres for, at snart jeg maa afsted,
For aldrig meer i Støvets Baand at hildes:
O, vent et Øieblik og tag mig med —
Min gamle Ven, vi vil ei mere skilles!

Caralis.

Pastor Hasselmanns Kjøbenhavnsreise.

(Af — e. —)

Endelig! — — Det kalde de at kjøre med Damp! Er det den hurtige Jernbanefart? — Nei, Danmark er ikke et Land for Jernbaner! — Ja, det var da nu ogsaa et Godstog, men alligevel! — De vil spare paa Kullene, vil de! Jeg foretrækker Diligencen. Den stillede man da i al Fald ingen Hurtighedsfordringer til og blev da selvfølgelig heller ikke skuffet. Og saa var man da fri for fire Stationer paa Veien fra Roeskilde til Kjøbenhavn; det er nu dem, der drille allermeest! — Endelig, en-

delig er man da i Kjøbenhavn! Gamle kjære Kjøbenhavn, min elskede Fødeby, som de rakke saa meget ned paa og dog jage omkaps efter at besøge! Misundelse, puur Misundelse, naar de prædike mod Kjøbenhavneriet, naar de ryste dydig betænkelige paa Hovedet ad din saakaldte Forlystelsessyge — puur Misundelse!

O, Du kjære Fødeby! saa indaander jeg atter din Luft efter 12 lange Aars Forløb! — Det er i dette Øieblik, da jeg igjen er her, som jeg slet ikke havde været borte, som jeg slet ikke var nogen velærværdig jydsk Landsbypræst, men den glade kjøbenhavnske Student. Kjære, gamle Kjøbenhavn! hvor jeg har længtes efter Dig! Især i de sidste Timer under den langsommelige Jernbanefart! I 12 Aar — ak ja! — har det været mig umuligt for Gud veed hvad for en Mængde Forhindringer, indbildte og virkelige, at see Dig. Saa lad mig da nu see mig rigtig mæt paa Dig! gjenkjende alt det Gamle og fryde mig over de Forbedringer, jeg har hørt og læst saa meget om!

Ærestøtten — det er den gamle, ja vist, ja vist! Men sikken en ny Vesterbro! Aa, det er jo slet ikke de gamle sølede Brædder med Huller umulige for Snavsets Afløb, men hensigtsmæssige til Paraplyers og Stokkes Knækning. Jo, jeg husker nok min smukke lille Spanskrørskjep, jeg satte til her — saadan Noget kunde ærgre En dengang. Det var da en smuk, bred Passage med Alleer; ja, her er gjort meget for Forskjønnelsen! Men det er dog ikke det Gamle. Jeg siger som Hanen, da den læste Andersens nye ABC-Vers: „Xanthus var dog bedre!" —

Og Porten? — Porten er ogsaa væk! den gamle Port, der gjemte saa mange Minder om Frederikbergtoure: Minder om Frederik den 6tes Baade, den store Kongedrage ikke at forglemme, der om Foraaret fortes ud ad den til Kanalerne i Frederiksberghave, naar Hoffet tog paa Landet; Minder om kongelige Liigtog med Byens sidste Farvel fra Altanen ovenover; Minder om den jublende Septemberdag, da de hjemkomne Krigere drog ind ad den, og der ovenover Hvælvingen stod de sande

Ord: „Dit Løfte har Du holdt, Du tappre Landsoldat!"; Minder om de mange Familier, der drog ud med Smørrebrøds-kurve, Barnevogne og Paraply, for at spise tilaften i det Grønne, Minder om hele den pyntede Sværm, der Søndagseftermiddag vandrede ud til Ratzeburg — Rosenlund — Alléenberg — Tivoli, disse fire forskjellige Milepæle paa Kjøbenhavns fremskridende Bane til Forlystelsernes Ideal — væk er den med alle Minderne, gamle og nye! Aa Herregud, hvor man maatte skynde sig igjennem den for ikke at blive kjørt over! Det var ingen Spøg, naar der kom en Omnibus, selv om man var sluppen ind paa det smalle Fortov. Der var det, jeg faldt engang, da det var meget glat, og knækkede Bindet paa mit nye Testamente, som jeg havde puttet i Baglommen. Hvormange ubetydelige Smaating kommer man dog ikke til at huske paa, naar man færdes paa disse Steder!

Og her er Halmtorvet! Den Barbeer boer der ikke mere, som jeg blev raget hos, Dagen før jeg skulde op til Attestats. — Nei, jeg maa virkelig en lille Afstikker ned ad Kattesundet! Herregud, der er mit gamle Vindue, mit Studenterværelses Vindue. Hvor mange Gange har jeg ikke staaet deroppe og kigget ned til Frederiksberggade. Gjenboerne troede nu, det var af Dovenskab, jeg laa i Vinduet. Nei pyt! Det var, naar jeg var allerflittigst: jeg kjølede mig af i den friske Luft, for om lidt at tage bedre fat igjen. Der staaer Lygtepælen. Hvor tidt har jeg ikke om Aftenen staaet deroppe i Vinduet og stirret ned i dens Lysaabning! Ak ja, hvormange Tanker har jeg pleiet deroppe, hvormange Luftkasteller har jeg ikke bygget der, hvormangen hemmelig Taare har jeg ikke afvisket der, og hvormangen Gang har jeg ikke trallet og leet der? Ak ja, Gud bedre! hvormange Vers er der ikke bleven til deroppe, dengang jeg troede, jeg var Digter. Det var den Gang! Nu er jeg Præst, nu staaer jeg hernede som en halvgammel, heeladstadig Person og stirrer op paa min fordums Studenterbolig; jeg hilser Dig, Du

mit fundne Ideals Hjem! Hvad mon Bybuddet tænker om mig, der staaer her og gloer og lader ham slæbe paa Toiet imens? Det er nok bedst, jeg søger til Hotellet! Reb i Seilene — ellers føres jeg nok altfor langt ud paa Erindringernes Hav!

Det første, jeg maa ha'e gjort, nu da jeg er klædt om, smykket i min allerbedste jydske Landsbypynt, er da naturligviis at komme ned paa Kjøbmagergade. Ja, Kjøbmagergade! hvor tidt have mine Tanker ikke ilet til Dig fra min ensomme Præstebo! Ja, ensomme siger jeg, for det var jo netop, naar den forekom mig meest ensom, at jeg helst søgte til Dig, til Nr. 105, 1ste Sal. Ja, hvor har jeg ikke tidt tænkt paa Lise Jespersen! Hendes Fader, den velmeriterede Grosserer og mangeaarige Enkemand, kunde godt lide mig. Hvor mangen Aftenstund har jeg ikke efter gammel Skik ovenpaa Maden drukket et Glas Punch med ham og hørt paa hans velaflagrede Historier! Det kunde jeg jo gjerne, ja tilmed lade, som de vare morsomme og nye for mig, Lise sad jo ved Siden af mig. Hvor den Pige dog var kjøn! Ja, den Gang lagde jeg egentlig ikke Mærke til det; men Aar for Aar, mens jeg har siddet alene derovre, er det mere og mere gaaet op for mig, at det var hendes milde Øine, hendes yndige blide Væsen, der saa ofte trak mig til Grossererens Punch. Den Gang kunde jeg have gjort det af, jeg kunde have faaet mig en god Kjæreste og nu besiddet en elsket Hustru istedetfor at gaae alene.

Alle Folk talte om, at vi To nok blev et Par, men hvorfor lod jeg være at sige noget? — Var hun mig ikke god nok, — ak nei, det var ikke det! Jeg veed ikke selv hvorledes, jeg tænkte aldrig paa at gjøre Alvor af at sige hende det. Men jeg var desværre den Gang heller ikke ganske vis paa, at jeg for Alvor holdt af hende. Saa blev det ikke til Noget; jeg reiste som en ung Pebersvend fra Byen og er nu kommen tilbage som en halvgammel. — Skulde nu min Lod forandres? Skulde jeg vende tilbage selvanden? Ja, da var Maalet for Kjøbenhavns-

reisen rigtignok naaet. Jeg tor neppe tænke mig en saa stor Lykke. Lise — jeg iler ned paa Kjøbmagergade Nr. 105, at min Skjæbne kan afgjøres!

Lise! Du kan ikke være ganske ung længer. Vi maae passe ret godt sammen. Dit smukke brune Haar, der laa saa glat om Panden, har Du dog endnu, vil jeg haabe — og dit Øie, det venlige Træk om Munden, det kan ingen Tid, ingen Alder forandre. Det er det evig Qvindelige, jeg elsker hos Dig, det maa være ens, enten Du er lidt over 20 eller lidt under 40!

Hvor der dog er mange Folk her paa Gaden! De forstyrre En i Ens Tanker; det er ikke som paa Heden, der har man Ro. — Naa, her er da Kjøbmagergade! Aa, det er ikke de gamle Nummere paa Husene! Ja, ja, jeg kjender nok det, jeg søger, hvad Nummer det saa møder med. — Ak nei! Jeg kjender det ikke! Det er ikke det, det er et heelt nyt Sted, de har bygget. See, see! Udsalg af Damekaaber paa 1ste Sal. Nei, det kan ikke være hos Jespersens!

Jeg maa dog op at spørge ad, om de ikke veed, hvor Grossereren er flyttet hen. Herregud, sikke fremmede Ansigter! — De kunde dog svare lidt artigere, de pyntede Boutiksdamer, naar man spørger høfligt, selv om de ikke veed det Mindste om Jespersens. — Gudskeelov, Kjøbenhavn er da en civiliseret By! Den har en Veiviser, og den skal ovenikjøbet være forbedret siden min Tid. — Ja, hvad det dog er blevet en deilig tyk Bog! Urtekræmmeren i Kjælderen er rigtignok anderledes galant end Jomfruerne paa 1ste Sal. Ha, ha, ha! han siger Tak, fordi jeg beder om at see Veiviseren et Øieblik.

Naa, Jespersener er der saamænd nok af! Men min Jespersen? — Nei, han maa nok være glemt — eller gjemt, velforvaret. Herregud! Skulde han være salig hensovet? Ja, jeg har jo Skam at tale om ikke holdt nogen Forbindelse vedlige med ham i adskillige Aar; man har saa meget Embedsskriveri, at man forsømmer det private. Det maa have været i den

Tid, jeg ikke holdt Berlingeren, men nøiedes med Stiftstidenden — ellers havde jeg nok seet ham blandt de Døde. Ja, ja, vi er jo Alle Vor Herre en Død skyldig! Naar blot Datteren lider vel, faaer det jo være det samme, om ogsaa den Gamle har taget Reisaus. Jeg skulde vel egentlig sagt et Par venlige Ord ved Graven, om jeg havde vidst det. Naa, det bliver nu ikke anderledes den Gang!

Men nu kniber det, Gud forlade min slemme Synd! at finde Lise. Det kan nok ikke hjælpe at gaae saadan Gade op og Gade ned. Saa stort Held pleier jeg ikke at have, at jeg lige skulde møde hende. — Det var en Idee, en god Idee! Spækhøkerens herligeoverfor paa Hjørnet, det er det gamle Firma, jeg har læst det Navn Olsen saa mange Gange, naar jeg gik op til Jespersens, de maae vide Besked!

Hvad saadan en Madamme dog kan snakke! I Øst, naar jeg spørger i Vest! Løst og fast, vigtigt og ubetydeligt i hinanden! Ja, ja, lidt fik jeg da at vide i den ugudelig lange Tid, hun lagde Beslag paa mig. Saa hun tog i Huset hos Krigsraad Fidelbergs, gjorde Lise, da Faderen døde. Aa, jeg kan godt huske Krigsraaden. Man kunde tydeligt see, han gik med Paryk, men han troede, Ingen anede det. Jeg maa op til Krigsraaden at fornye min Mønt.

Ja, saa der bliver vel ikke Andet for, end at gaae ned til den galante Mand igjen og bede om Veiviseren nok en Gang; han bad mig jo ogsaa om at see snart derind igjen. Lygteveien! — det var bansat langt ude! Men der gaaer Sporvogne dertil, sagde han; en herlig Opfindelse, kaldte han den, den maatte jeg see at komme med fra Nørreport, raadede han mig.

Jeg iler — paa Amors Vinger kan jeg godt sige uden at lyve. Saa vanskeligt havde jeg dog aldrig troet, det var at finde Den, man skal forlove sig med. To Opslag i Veiviseren, mit Kjærlighedslexikon, og mange Tilspørgsler! Ja, ja, naar Enden endda er der nu, faaer jeg være glad.

Nei, see gamle Rundetaarn, hvor det er vixet op! Aa, der er kommet et lille rundt Skilderhuus deroppe istedetfor det gamle Observatorium. Nei see! man kan jo nu igjen læse det Latin over Porten, som de læste i Frederik den 3dies Tid, naar man vil give sig Stunder dertil! Rundetaarn, Du seer ud som for 200 Aar siden! Hvem der som Du kunde blive ung paa sin gamle Alder, saa var der Haab endnu og Mod! — Men enfin! Det kan ikke nytte at falde i Tanker, Veien er lang til Lygteveien!

Naa, saa det er en Sporvogn! Ja, det er en herlig Opfindelse, det maa jeg give min Ven Urtekræmmeren Ret i; meget hurtig er den, især naar den ikke holdt saa tidt. Det er nu blevet min Kjærlighedsvogn, Freia agede med Katte, Venus med Duer eller Spurve, jeg bruger Sporvognsheste.

Ak, hvor mit Hjerte banker, her er jo Huset. Hvad om hun selv kom og lukkede mig op! Mon hun kjendte mig? Jo, det troer jeg dog nok. Saameget har jeg da ikke forandret mig. Og hvad mon hun vilde sige, mon hun vilde vise det ligefrem, at hun blev glad? O, Lise, for mig skal Du Ingenting skjule, jeg kjender dit Udtryk saa grant. „Naa frisk Mod, Antonius!"

Hvor den Klokke dog kimer! Jeg rørte virkelig kun ganske let ved den. Nei, det er rigtignok ikke Lise! — Flyttet! Saa, der kunde jeg sparet den Stemning! „Niels Ebbesens Vei" boer Fidelbergs paa. Vor Herre maa vide, hvor den er. — Man maa igjen spørge sig for. Hm, hm, jeg troede ikke, vi Danske længer kjendte Niels Ebbesens Vei, der kan man dog see! — Der var dog Nogen, der vidste Besked.

Forbi Assistentskirkegaard! — Ja, undskyld I kjære, gamle Bekjendte derinde, idag iler jeg Jer forbi! Snart skal jeg ud til Eder, maaskee selv anden. Nu vinker Livet mig, jeg maa gaae Dodens Have forbi.

En heel By er der da voxet op herude! Det er ikke saa let at finde Vei i saadan et Villaparti, for det er nok saaledes,

det kaldes. Ak, Lise! Du min Ariadne, vilde Du række mig en ledende Traad i denne Labyrint, skulde Du rigtignok have Tak. Jeg er sandt for Dyden snart træt. Ja, var det ikke af Kjærlighedshensyn, havde jeg for længe siden opgivet denne vilde Jagt i Byens øde Egne. Jeg synes, jeg snart maa være kommen til Vesterbro, saa langt har jeg irret om. Og nu regner det.

Naa, endelig En, der kunde pege og sige: derhenne er Niels Ebbesens Vei! Endnu er der ikke mange Huse at vælge imellem. Aa, det lettede, der er Fidelbergs! Blikpladen paa Døren siger det, det er en herlig Skik. Nu kan jeg saamænd ganske roligt trække i Klokken og ringe paa, nu er jeg slet ikke i Stemning, skjøndt jeg jo nu virkelig staaer udenfor det rette Huus, udenfor hendes Bolig; saadan gaaer det, naar man forud tager en Stemning op.

Ikke hjemme! Sletingen hjemme! Frøkenen ikke heller? — Spørgende Blik til Svar og Rysten paa Hovedet. Hvad de kjøbenhavnske Tjenestepiger dog ere kjedelige at have med at bestille! Skal jeg da opgive Forsøget idag? Kan jeg holde ud til imorgen? De 12 Aar, jeg har siddet ensom derovre, er Intet mod den kommende Nat, den, der skiller mig fra imorgen.

Nu kan jeg da give mig god Tid og drive langsomt ind ad Byen til. Ja, jeg trænger saamænd ogsaa til at kjøle mig af, Kjærligheden og den lange Vei har gjort mig ganske hed.

Men hvad er det? Aa, undskyld Skjæbne, at jeg nylig skjændte paa Dig, fra nu af skal jeg aldrig sige Andet, end at Du har været mig god idag — nei, nei, lad mig sige det reent ud, jeg vil huske at være Vor Herre taknemmelig for denne Lykke! Der kommer jo Krigsraaden selv lyslevende, ja det er ham, Parykken som for 12 Aar siden, jeg kjender den. Han seer mig ikke. Nu undgaae mig, skal han ikke!

Jo, jeg tænkte det nok, at han ikke strax vilde kunne gjenkjende mig. I gamle Dage brød jeg mig kun lidt om ham. Det er dog ellers en venlig gammel Mand! — Jo Tak, jo

Tak — men det er rigtignok ikke om mig og mit Befindende og Præstegaarden derovre, vi skulde tale! Nei, Faerlil! Nu har jeg Dig! Du slipper ikke, for Du har droftet Alt for mig angaaende en vis Person. — At vi saaes af og til hos Jespersens i forrige Tider — jo, det har sin Rigtighed. Bravo, min gamle Ven! at Du selv slaaer den rette Tone an. Ja vist, Jespersen var jo gammel og svag paa det Sidste, Herregud ja! — — Naa, saa Lise har det godt — udmærket godt! — Hvadfornoget? — Brev fra hende selv for nylig? — Altsaa er hun ikke mere hos ham, ikke her i Byen! — Denne Gang blev det en Dreng — tre Piger iforveien! — Men Du retfærdige Himmel, er hun da bleven gift? — For 6—7 Aar siden med Doktor Lundholm ved Svendborg — — — Nei mange Tak, Herr Krigsraad! nei mange Tak! jeg kan virkelig ikke have den Ære at følge hjem med Dem. Man har saameget at gjøre, naar man endelig engang er kommen til Kjøbenhavn. — Tusind Tak — ja en af Dagene, — Farvel, Farvel!

Ja Farvel mit skjønne Haab, som jeg har næret og pleiet i saa mange Tider! Farvel, Du smukke Drøm, Andet var Du ikke! Lise gift for 6—7 Aar siden! Hvor vilde hun dog lee, naar hun vidste, at hun i al den Tid har havt en lidenskabelig, men yderst umærkelig Elsker ovre paa Heden i Jylland! Ak ja, det var jo rigtignok for meget forlangt, at Du i al den Tid skulde sidde og vente paa mig, skulde oppebie en Elsker, der aldrig lod Dig høre et Qvæk om sine Følelser. Ja, Alting er gaaet meget naturligt til; der er ikke et eneste Menneske, jeg kan være vred paa — medmindre det skulde være mig selv. Jeg kan ikke engang kalde Dig troløs, kjære Lise!

Herregud, hvor den Vei til Byen dog er lang! Er det Kjøbenhavn, dette? Nei, det er jo en heel ny By. Hvad skulde det nu ogsaa til at smøre alle disse Kaserner og halvgale Villaer op herude, hvor man før kunde trække Veiret saa frit i Haver og Marker? Jeg synes nu, her er rigtig grimt. — Og Lise,

der har fire Børn! — Gud veed, hvad det er for en Snegl, den Doktor Lundholm?

Naa endelig er man da paa Broen igjen. Her var det, jeg i Formiddags ilede indad som en Ungersvend fuld af Haab og Kjærlighed. Ja, det er saamænd ikke længere siden end i Formiddags, at jeg endnu var en Ungersvend. Nu kan jeg mærke, at jeg er bleven gammel.

Hvor det er lyst med al den Gas! Hvad kan det hjælpe mig, jeg seer alligevel ikke et bekjendt Ansigt i hele Vrimlen! Man bliver ordentlig ond af saadan Modgang som min. Misunder jeg ikke den skikkelige Mand, der gaaer med sin Kone under Armen! — Af Veien I to unge glade leende Mennesker! Du unge Student med din Kjæreste, Jer kan jeg nu slet ikke taale at see paa. Er det mig selv, der nærer saadanne onde Følelser mod uskyldige Fremmede, mig, der har Ord for at være saa saare omgængelig og venlig mod Alle?

Hvor man er ensom her! langt, langt mere end derovre i Præstegaarden! Her er ikke En, jeg kan tale med; ikke En, der bryder sig om at tale med mig. Jeg er ikke i mit gamle Kjøbenhavn, jeg har ikke en Ven iblandt alle de 150,000. Aa, det er slet ikke den gamle By mere! Lise har jo hjemme i Fyen og jeg i Jylland. Ingen af os har noget mere at gjøre i Kjøbenhavn.

Gade op og Gade ned! Nu er jeg snart træt. Jeg maa dog ind et Sted at hvile mig lidt. Hos en Konditor? Nei, jeg gider ikke see paa alt det Lapseri. Der ligger Studenterforeningens Bygning ovre, den kan jeg da kjende efter Photographierne. Nei Tak, sidst af alle Steder derind! Den gamle Præst vilde nok føle sig meest ensom blandt de unge muntre Mennesker. Han vilde da altfor bittert savne de Tider, da han selv var ung og havde mange, mange Dusbrødre at solde med om Lørdagen og tale Alvor og Gammen med om Hverdagen.

Nu sidde de rundt i hele Landet ved hyggelige Arner —, her gaaer jeg; ja, jeg reiser da ogsaa hjem imorgen til min.

Det var dog en forskrækkelig Bygning den! Aa, det er det kongelige Theater! Saa galt havde jeg dog ikke troet, det tog sig ud, selv i Lygteskin. — Hvormange Gange har jeg ikke staaet i Række her med høit bankende Hjerte, angest for, at Parterret skulde være udsolgt, inden jeg naaede til Hullet? Ja, det var ingen ringe Ting at komme paa Komedie den Gang! Lang Tid maatte jeg spare sammen iforveien, men jeg gjorde det gjerne, jeg negtede mig meget af hvad man ellers kalder nødvendige Ting, for at komme derhen. Men saa havde jeg ogsaa godt af det, mit egentlige Liv havde jeg i lang Tid efter af Theatret. Hvor kunde ikke en god Aften kaste Straaler af Lys og Glæde over mange mørke Dage bagefter! Hvor kunde jeg ikke gaae og repetere Stykkerne paa mine ensomme Spadseretoure! Hvor kunde jeg ikke længe efter høre mine kjære Skuespillere sige den og den Replik! Ja, jeg sagde den undertiden selv ganske høit, kopierende den Lyd, der stadigt svævede mig for Øret, og hvor kunde jeg saa ikke blive flau, naar en Forbigaaende forbauset saae paa mig!

Gamle kjære Kongens Nytorv med det kongelige Theater, der er dog lidt af det endnu som den Gang! Aa, jeg maa paa Komedie iaften! Saa hjemlig som her har jeg ikke følt mig hele Dagen endnu i Kjøbenhavn. — „Elverhøi" skal de have. Det kan ikke være bedre. Gamle Minder, Ord og Toner fra min Ungdom!

O, blot Parterret ikke er udsolgt, for i Parterret maa jeg som i gamle Dage. — Naa Gudskeelov, jeg fik da en Billet! — Jeg Taabe! er jeg ikke ligesom ganske glad, nu jeg staaer her og svinger min erobrede Parterrebillet i Haanden; jeg Taabe! det var jo næsten, som jeg havde glemt min Præsteværdighed, glemt Lise og hendes fire Børn!

Betræder jeg ikke Konstens Hal ganske med samme Andagt som før! — Nei see, der er det kjære gamle Fortæppe: Engle

drage det røde folderige Dække tilside nu som før; hvor rigtigt! Glæden vinker os jo der bagved, jeg kjender Roserne, som groe der i Dalen, jeg kjender den himmelstræbende Akropolis, jeg kjender Jer begge, I høie Muser med Maskerne! O, Fortæppet var Komedie nok for mig iaften!

Men stille! jeg har dog mere ivente, stille! Ouverturen begynder, Ouverturen til „Elverhøi". Disse lange dybe Strøg, hvor de stemme til Høitid, til reen Glæde i Konstens lyse Verden! Hør, hvor de kalde, hvor de drage med sig! De tage til i Styrke, jeg følger, jeg følger Eder! Taagerne samle sig om Elverhøien, Pigerne dandse i Maaneskin med deres glindsende Flor, den ene bliver til to og de to bliver til tre. Ja, gys kun Mogens Jæger, der er Rædsel i Naturen for Den, der nærmer sig dens Ensomhed med vanhellig Hu! Bøi Dig kun i Ærbødighed, gamle Karen, i din Enfold raader Du ei dens Gaade! Men Du, Agnete, Du Naturens lykkelige Datter, træd Du med opreist Pande ind i det vilde Krat, Du løfter Skatten!

Hør, hør! gamle Folkemelodier, luttrede i Konstens Smelteovn til pure Guld, Minder fra Folkets Barndom, Minder fra vor egen Barndom hos enhver af os Ældre, som sidde her; hvo kan røre som I, hvo kan tale til Hjertet som I? — Og nu — hvor lifligt! det er Elisabeth Munk, der synger ved Vinduet. Den kjære skjelmske Pige, hvor de Toner forraade det lille urolige Hjertes Hemmelighed! Og nu — nu er det Bægerklang fra Bondegildet i Sommernatten, mens „Kongen" sidder paa den hvide Klint ved Havets stærke Bølger. Hør, nu dæmrer Jægerchoret, det tager brusende til, det rykker os nærmere og nærmere, bort fra Sagn og Drøm river det os til den virkelige Verden.

Og hvilken Verden? — En stor, og stolt, og herlig Verden, Danmarks lykkelige Fortid! Stands inden Du betræder Helligdommen, hvil Dig i Pausen! Nu, nu falde de ind, alle Instrumenterne: „Kong Christian stod ved høien Mast!" — Sving

Dig min Sjæl, hæv Dig fri og kjæk som Dannebrog paa Bølgerne! O, det er glade Taarer, der nu væde mine Kinder!

Her, her er jeg hjemme! I Konstens Verden er der altid et godt Hjem at finde. Der er den gamle Præst og den unge Student lige velkomne, der er den stakkels Pebersvend og den lykkelige Elsker lige glade. Godt, at jeg fandt her ind iaften; men stille, nu begynder Stykket!

Konstneren og Publikum.

Publikum.

aadan at staae og qvinkelere!
Jo, jo — den Næringsvei er rar,
En nøies med at harcellere,
En Anden Slid og Slæb kun har;
Et mageligt Liv:
Til Tidsfordriv
At ugles ud med Klæ'er og Sminke,
Mens en Borger med Nød
Fortjener sit Brød —
Og agtes dog kun for en Sinke.

Konstneren.

Jeg gav Dig min Sjæl, jeg gav Dig mit Alt,
Mon det da slet Intet for Dig gjaldt?
Det var mit eget Hjertes Qval,
Som jeg sang ud i den oplyste Sal;
Hver Tone følte jeg Braaden af,
Og naar Du mig dit Bifald gav,
Vaktes paany hver bitter Erindring,
For min gjærende Længsel er ingen Lindring.

Publikum.

Du er en underlig Fyr!
Uden Knurren gi'er jeg min Daler;
Jeg prutter ei, skjøndt Du er dyr, —
Hvad kommer mig ved dit Hjertes Qvaler,
Naar jeg betaler?

Konstneren.

Sangens Gave — den kalder man stor!
Knap tjener jeg Brødet ved at synge;
Jeg hader det hele Philisterchor,
Som blindt lyder Moden i gabende Klynge:
Jeg Lykken kun har i mit eget Selv,
Der øser jeg glad af Sangens Elv,
Det fryder mit Hjerte;
Mens Døgnets Fluer sværme om,
Beundrede af Verdens Dom,
Gaaer jeg ensom med min Smerte;
Min Længsel søger, hvad jeg aldrig naaer,
Hvor finder jeg Livets arcanum?
Jeg spottes! Man mig ikke forstaaer;
Odi vulgus profanum.

Ved Graven.

Han er død! han er død! Afsted! afsted
At hædre hans Liig i Kirken!
Han er død — han gjør ei længer Fortred,
Ei han skader de Smaae med sin Virken.
Lærken — ja vist — hviner mod Sky,
Og Nattergalen, saa fornem-bly
La'er sig kun høre i Aftenens Stille, —

Men Bogfinken — det er en folkelig Fugl,
Altid quiddrer den, uden Skjul,
Naar og hvor det skal være;
Af den kan man Flid og Beskedenhed lære:
Men — afsted! det er en af Publikums Pligter
At hædre den døde Digter!

H. H. Nyegaard.

Aftenen.

(Efter Alfred de Vigny.)

I alvorsfuld Taushed Dig venter Naturen,
For din Fod breder Taagen sin dunkle Talar,
Med et Afskedssuk Solen sig dukker bag Muren
Og svinger med Liliernes Røgelsekar.
Og Skoven bag Sløret sin Søilegang dølger,
Og Bjerget sig skjuler; bag blegnende Bølger
Speiler Pilen sig kydsk i det rødmende Glar.

Tusmørket, hvis Skygger saa lønligen liste
Over Guld og Smaragder i Dalen sig frem,
Langs den drømmende Lund med de skjælvende Qviste,
Under frygtsomme Sivbusk i Skovbækkens Hjem,
Bag de vildsomme Ranker nu flygtende haster,
Sin mørkegraa Kappe paa Strandbredden kaster,
Og aabner Natblomsternes Fængsel paaklem.

Caralis.

Helenes Under.

Derude ved Tidsvilde,
Hvor Brinken luder brat,
Og hvor Helene-Kilde
Vælder i Kattegat,
Der vanked Inge silde
Saa modig og saa mat,
Med Sorg i Øine milde,
Alene og forladt.

Vildt pidsked Blæsten Vandet
Og vælted Havet graat,
Saa vredt den rusked Sandet
Og Marehalmens Tot;
Den tudede deroppe
Om Skræntens Tidselstok,
Den peb i Lyngens Toppe
Og løste Inges Lok.

Hun agted ikke Vinden,
Der frem med Vælde brød
Og varmed hende Kinden
Til friske Rosenglød;
I Sandet hun sig satte
Med Hænderne i Skjød,
Mens Ordene saa matte
Fra hendes Læbe lød:

„Nu er din Nat oprunden,
Sanct Hans, du Helgen god!
Hjælp da i Midnatstunden
Og giv mig Stakkel Mod;
Sagn gaaer fra gamle Dage,
At ved Helenes Væld
Den Syge og den Svage
Inat faaer Kraft og Held.

Jeg drak af Kildens Vove
Og gaaer til Graven brat,
Jeg Moder maatte love
At hvile der inat;
O Gud! fra Sorgens Dvale
Dog aabnes ej mit Blik,
Hvad hjælper Kildens svale
Og kjøle Lædskedrik!

Naar vil vel Sjælen vækkes
For Glædens Tryllesprog,
Naar vil mit Blik ei dækkes
Af Sorgens Øielaag?
Først da kan Læben smile,
Naar han har Smilet vakt,
Først da min Haand faaer Hvile,
Naar den i hans blier lagt."

Saa talte hun og vendte
Mod Graven sig paastand,
Men standsed flux og sendte
Et Blik mod vilden Strand,
Saa ledende i Længsel,
Saa underligt et Blik,
Som Hjælp for Hjertets Trængsel
Derude fra hun fik.

Hun stirrede saa saare,
Men vandred bort med Suk,
Da løb den stride Taare
Ad Kinden frisk og smuk;
Afsted hun monne fare
Alt paa sin spæde Fod,
Hvor Lyngen spændte Snare,
Og Blæsten stred imod.

— Den Nat var Graven Leie
For Nød af hvert et Navn,
Som søgte Hjælp og Pleie
Her ved Helenes Favn.
For Alt hun hjælpe kunde:
Hun læged Kjødets Brøst,
Men ogsaa Sjælens Vunde
Hun bragte Held og Trøst.

Herind nu traadte Inge
Og lagde sig til Ro,
Dog først hun maatte bringe
Sin Bøn i ydmyg Tro:
„Gud! hjælp mig i min Kummer!
Kun Du dog hjælpe kan!"
Da lukked bliden Slummer
Det trætte Blik paastand.

Men hist en Pigeklynge
Sig havde leiret fro,
Hvor Gjerdet monne slynge
Sin Arm om Gravens Ro.
Ved Hegnet Ly de søgte
Mod Blæsten skarp og kold,
Der sad de nu og spøgte
Bag breden Jordevold.

Og under lystig Snakken
De skued over Land
Til Blusset hist paa Bakken
I Horizontens Rand,
Dog glemte hver sin Gammen,
Saasnart de Inge saae,
Da tav de Allesammen
Og Alle stille laae.

Men hist paa Marken borte,
Hvor Stiens Bugt sig snoer,
Den gamle Synge=Dorthe
Afsted mod Graven foer;
Til Pigerne hun hasted:
„Kom hid nu Hver og lyt!"
I Græsset hun sig kasted:
„Nu skal I høre Nyt."

„I saae, at Inge lige
Fik lagt sig nu til Ro,
Kors, hvor den sølle Pige
Blier glad, det kan I troe!
Fra Fiskerne ved Vandet
Jeg kommer justemænd, —
Hvem troer I der var landet?
Jens Hansens raske Svend!

Den Svend er ikke ringe,
Rask er han, det er Svend,
Derfor blev han vel Inge
Den allerbedste Ven;
De sammen gik ved Stranden,
Jeg selv saa tidt dem saae,
Hvordan de med hinanden
I Timer kunde gaae.

Men Inges Faer dem skued
En Aften, som de gaaer,
Den Spas ei stort ham hued,
Og Ole han er haard.
Vi tænkte og i Leiet,
At saadan fattig Knos
Skal holde ved sit Eget
Og ei ved Gaardmandstos.

Nok er det, jeg vil sige,
At Ole sa'e til Svend:
„„Jeg aldrig gi'er min Pige
Til slig en Prakker hen;
Ei meer Du hende møder,
Og det er saa bestemt,
Som denne Haand, jeg støder
Mod Solvet, her er gjemt!""

Men Svend han svared Ole:
„„Dog skal jeg Inge faae,
Tro mig, det kan Du stole
Saa vist og sikkert paa,
Engang jeg vel skal kræve
Til Hustru Datter din,
Saa sandt som denne Næve
Er Ingens uden min.""

Fra den Tid misted Inge
Sin Samling og sin Sands,
Og hun var ei at tvinge
Til Lystighed og Dands;
Ei meer saa strunk hun kneiste —
Men Svend, hvad gjorde han?
Han drog afsted og reiste
Til Californieland.

To Aar han maatte tage
Sig der en Permission
Og vender nu tilbage
Nok med en Million;
Saa faaer da sagtens Inge
Sin allerbedste Ven,
Ja, Svend er ikke ringe,
Rask er han, det er Svend!"

Med Andagt hørte Alle
Paa Synge-Dorthes Ord:
„Det kan man Lykke kalde"
Igjennem Kredsen foer.
Saa mangt et Hjerte banker,
Hver En var taus paany,
De sad i stille Tanker
Og saae mod Himlens Sky.

Men gjennem Mørket blinked
Nu Maanen seierrig,
Det var, som om den vinked
Af ham, der nærmed sig,
Af ham, som ikke hvilte,
For han til Inge kom,
Og som ad Stien ilte
Mod Gravens Helligdom.

Der laa hun! Det var Inge!
Hans Hjertes bedste Skat,
Hvem Lys han kunde bringe
I Sorgens mørke Nat!
Han maatte ned sig bøie
Og kysse hendes Mund
Og hendes milde Øie,
Der hviled trygt i Blund.

Men da det op sig lukked,
Da henrykt Svend hun saae,
Der over hende bukket
Ved hendes Side laa,
Med Blik saa kjærligt omme,
Som dybt fra Sjælen kom,
— Da troede hun at drømme,
Hvad helst hun drømte om.

Nei, nei, hun drømte ikke,
Det var hans egen Haand,
Hans lyse Ungdomsblikke,
Hans frie, friske Aand!
Op til hans Bryst sig klynged
Hans fagre lille Brud,
Og mens hun ham omslynged,
Saaledes hun brød ud:

„Tak være Dig, Helene,
For Hjælp i Midnatstund!
Ei meer jeg vanker ene —
Nu er jeg karsk og sund;
Nu kan jeg atter smile,
Naar han har Smilet vakt,
Nu først min Haand fik Hvile,
Da den i hans blev lagt."

— Derovre i Tibirke,
Hvor Julisolen lo,
Drog Bryllupstog fra Kirke
Med Fløiter og Obo;
I Gildehuset klinge
De Toner let til Dands,
Hvor ud man dandsed Inge
Af Pigelaugets Krands.

Frederik Bøgh.

Bønnen.

(Efter det Engelske.)

Der er et Øie — Natten blaa
Har aldrig seet det lukt;
Der er et Øre — døvet ei,
Naar Dagens Glands er slukt;
Der er en Arm, som ei blev træt,
Naar Mandens Styrke svandt;
Der er en Kjærlighed, som holdt,
Naar ingen jordisk bandt.
Men Øiet seer Serafers Hær,
Og Engles Sang er Øret nær;
Den Arm, den styrer Verdens Hjul,
Hiin Kjærlighed bag Lys har Skjul.
— Og dog en Kraft blev Støvet skjænk't:
Naar ingen meer forslog,
Den Øie, Kjærlighed og Arm
Og Øre til sig drog;
Den Kraft er Bønnen — med sit Ord
Den maner Naaden hid til Jord.

Rudolf Schmidt.

Om Anagrammer.

(Af Adolph Steen.)

Hvis man i et Ord, et Navn eller en Sætning ombytter nogle af Bogstaverne deri, fremkommer der, hvad Mathematiken kalder en Permutatio (Omsætning) af Bogstavernes almin-

delige Rækkefølge. En saadan Omsætning kan i mange Tilfælde danne et nyt Ord af samme Sprog, som det første, eller af et andet Sprog, eller frembringe en ny Samling af Ord istedetfor det oprindelige Navn eller den givne Sætning. Disse Omsætninger kaldes Anagrammer. Navnet er af græsk Dannelse, sammensat af 'ανὰ, tilbage, γράμμα, Bogstav, og kunde saaledes meget vel bruges ogsaa i den mathematiske Betydning. Dette er imidlertid ikke blevet Sprogbrug, ja den franske Encyclopædi stiller endog endnu større Fordringer til et Anagram. Dens Definition forlanger, at Omsætningen skal tilveiebringe en Mening, som staaer i en passende Forbindelse med det forelagte Navn eller den givne Sætnings Indhold. Vælger man et enkelt Ord, vil deraf vanskeligt kunne dannes Anagram i den her nævnte Forstand, selv om andre virkelige Ord kunne dannes deraf. Af Ordet Slave kan saaledes dannes, ikke blot meningsløse Bogstavsammenføininger som vsael, men ogsaa Ord som: Salve, valse, svale, avles, laves, men i den nævnte Betydning vilde ingen af disse Omsætninger fortjene Navn af Anagram. Det kan jo heller ikke negtes, at den Interesse, som skulde knytte sig til Anagrammerne, maatte ligge i det Pikante, Slaaende eller Morende, som tilveiebragtes ved Omsætningen. Det er ogsaa kun paa denne Maade, at Anagrammerne kunne indordnes under de skjønne Videnskaber (belles lettres), hvortil Encyclopædien henfører dem, ligesom de kun kunne hævde denne Plads, ved ikke paa nogen Maade at støde an imod Sprogets, Smagens og den gode Tones Fordringer.

Man har undertiden forsøgt at gaae paa Akkord med Bogstaverne og foretage ikke blot en Omsætning, men ogsaa en Ombytning af de mere ubeleilige med andre, der tjente Formaalet bedre, saasom e og æ, v og w, s og z, c og k, og i de Sprog, hvor Bogstavet h kun tjener til Aspiration, at udelade eller tilføie det efter Behag, ligesom at regne et Bogstav enkelt, der forekommer dobbelt. Men Sligt maa regnes til de utilladelige

Kneb, og det er vistnok rigtigt, hvad Forfatteren i Encyclopædien siger, at paa den Maade kan man opnaae, hvad man vil. Saaledes vilde man med denne Frihed kunne faae Wales af Slave. Dertil maa ogsaa regnes samme Forfatters ene Exempel paa Anagram af et enkelt Ord; af Lorraine (Lothringen) er dannet alérion, der forsaavidt er passende, som Huset Lothringen i sit Vaaben havde en Ørn med udspændte Vinger uden Næb og Kloer, som Heraldiken benævner saaledes. Det andet Exempel af den Art caligo, Anagram af logica, er intet Anagram i Ordets reneste Opfattelse.

Skjøndt det kan være temmelig ligegyldigt, hos hvem Ideen til slig unyttig Tidsfordriv, som det er at danne Anagrammer, er opstaaet og udviklet, vil dog deres Historie forsaavidt fortjene Opmærksomhed, som den giver det positive Udbytte, at man lærer nogle gamle Anagrammer at kjende. Paastanden om, at en fransk Digter fra Carl den Niendes Tid skulde være denne ædle Konsts Fader, er aabenbart uholdbar. Thi selv Oldtidens ærværdige Philosopher tælle iblandt sig en Mand ved Navn Lykophron, c. 280 f. Chr., som har efterladt sig et Par heldige Anagrammer, men maaskee heller ikke Andet eller Mere. Af Πτολέμαιος (Ptolemæus) har han gjort ἀπὸ μέλιτος (af Honning), hvorved hentydes til Fyrstens store Blidhed; af Navnet Ἀρσινόη fik han dannet ἴον Ἥρας (Junos Viol). Kabalisterne hos Joderne betjente sig af Anagrammer, som overhovedet synes vel skikkede til mystiske Produktioner; tredie Deel af deres Konst, som kaldes theryma eller Forandring, angaaer egentlig kun Dannelsen af Anagrammer, hvoriblandt mærkes det hebraiske Navn Noah, der kun skrives med to Konsonanter, hvis Ombytning skal frembringe et andet Ord, der betyder Naade. Calvinus har paa Titelbladet af en af ham i 1539 udgivet Bog med et Anagram af sit Navn kaldt sig Alcuinus, Navnet paa en fra Carl den Stores Tid bekjendt engelsk Lærd; men her maa erindres, at man dengang ingen Forskjel gjorde paa u og v. Ogsaa hos

Rabelais, paa Frants den Førstes og Henrik den Andens Tid, findes flere Anagrammer.

Interessantere er Anagrammernes og Omsætningernes Anvendelse af Galilei til at udtrykke to af hans vigtigste astronomiske Opdagelser, saalænge han endnu ikke ansaae dem for fuldkomment bekræftede og skikkede til Offentliggjørelse. Ved Kikkertens Anvendelse til Iagttagelserne af Himmellegemerne fandt Galilei 1610 blandt Andet, at Planeten Saturn syntes tredobbelt; dette udtrykte han i et latinsk Vers, hvoraf han dog kun bekjendtgjorde Bogstaverne paa følgende Maade:

SMAISMRMILMEPOETALEVMIBVNENVGTAVIRAST,

men senere sammensatte han dem til:

Altissimum planetam tergeminum observavi
(den yderste Planet har jeg iagttaget som tredobbelt).

Som bekjendt var Forestillingen om en tredobbelt Stjerne beroende paa en Skuffelse, idet Saturnringen, naar den er tydeligst, viser sig som en Oval, hvis to yderste Ender komme tilsyne paa hver sin Side af Kloden, og disse kunde med en middelmaadig Forstørrelse let vise sig som to mindre Himmellegemer ved Siden af det større.

Et Anagram skjulte hans næste Opdagelse. Den 11te Dec. 1610 bekjendtgjorde han følgende Vers:

Hæc immatura a me jam frustra leguntur. O. Y.
(Disse umodne Ting læses nu forgjæves af mig),

og den 1ste Jan. 1611 fulgte Forklaringen saaledes:

Cynthiæ figuras æmulatur mater amorum
(Venus efterligner Maanens Phaser),

og ved denne vigtige Opdagelse gaves et godt Beviis for det Kopernikanske Systems Rigtighed. Som Anagram betragtet klæber ved den sidste dog den Ufuldkommenhed, at Bogstaverne O og Y ingen Plads kunde faae.

Noget rigt Udbytte af gode Anagrammer er der ikke opnaaet ved denne Oversigt, og dette synes at afgive historisk Beviis for, at det er vanskeligt at danne dem. Men vi behøve ikke her at holde os til Historiens Vidnesbyrd, vi kunne opnaae fuldkommen mathematisk Vished for, at det er vanskeligt at danne Anagrammer, og en høi Grad af Rimelighed for, at de i de fleste Tilfælde ere umulige. I dette Øiemed maa man først lære at kjende det mulige Antal Omsætninger af et givet Antal forskjellige Gjenstande, Tal, Bogstaver, Personer, Ting m. m. Hvad man end vil omsætte, kan Gjenstanden betegnes med Bogstaver a, b, c osv. Af 1 Bogstav gives kun 1 Omsætning; af 2 gives der 2, fordi man kan føie det nye Bogstav, b, til det første, a, ved at sætte det foran eller bagved, ba og ab. Skal et tredie, c, nu tilføies, kan det anbringes i hver af de foregaaende Omsætninger af to, foran det første, imellem begge eller efter det sidste, saa at man faaer 2.3 eller 1.2.3. = 6 Omsætninger af tre Bogstaver, nemlig

cba	bca	bac
cab	acb	abc

I hver af disse Omsætninger kan et fjerde Bogstav d indbringes paa 4 Pladser, 4 Bogstaver taale derfor 1.2.3.4. = 24 Omsætninger osv. Et Ord som Glas kan altsaa faae sine Bogstaver omsatte paa 24 Maader, Ordet selv medregnet, men deriblandt ere ikkun 5 Ord af det danske Sprog, de to endog bøiede, nemlig

Glas, Salg, Slag, Gals, Lags.

Men jo ringere Antal af Bogstavstillingerne der give nogen Mening, desto vanskeligere er det at finde noget Anagram, og efterhaanden som Bogstavantallet forøges, bliver Omsætningernes Antal langt stærkere voxende. Af 5 Bogstaver gives der 1.2.3.4.5. = 120 Omsætn., af 6 derimod 720 osv. Antallet af Omsætninger af indtil 25 forskjellige Gjenstande sees af følgende Tavle.

1	1
2	2
3	6
4	24
5	120
6	720
7	5040
8	40320
9	362880
10	3628800
11	39916800
12	479001600
13	6227020800
14	87178291200
15	1307674368000
16	20922789888000
17	355687428096000
18	6402373705728000
19	121645100408832000
20	2432902008176640000
21	51090942171709440000
22	1124000727777607680000
23	25852016738884976640000
24	620448401733239439360000
25	15511210043330985984000000

Man seer, hvorledes Antallet af Omsætninger er i en overordentlig stærk Tilvæxt med det voxende Antal af Gjenstande. Sporger man saaledes om, paa hvormange Maader 12 Personer kunne sætte sig paa 12 Pladser, saa viser Tavlen et Antal af 479001600. Kunde de udføre een Ombytning i hvert Minut, vilde de dog, om de ikke foretoge Andet 12 Timer om Dagen og de 360 Dage af Aaret, først i 1848 Aar blive færdige dermed! Var det 12 forskjellige Bogstaver, og der maatte medgaae

til Opskrivning af hver Omsætning kun en Tiendedeel af en Minut, saa blev dog Ingen i sit hele Liv i Stand til at danne dem alle og endnu mindre udtage dem, som kunde tjene til Anagrammer. Euler har bemærket, at Omsætningerne af 24 Bogstaver ikke kunne skrives af alle Jordens Mennesker i 1000 Aar, naar hvert daglig skrev 40 Sider med 40 Omsætninger paa hver Side. Noget lettes Arbeidet unegteligt, naar det samme Bogstav gjentager sig i et Ord; thi hvis et Bogstav a forekommer 2 Gange, saa ville de 2 Omsætninger af disse ens Bogstaver ogsaa blive ens, og det hele Antal Omsætninger halveres. Ordet Dame har 24 Omsætninger, men gjøres e til a, saa faaes en Omsætning af Navnet Adam, og medens Dame og Dema ere to forskjellige Omsætninger af det første, saa dannes af begge disse den samme Omsætning Dama af det sidste; Adam har altsaa kun 12 Omsætninger. Forekommer der iblandt flere Bogstaver a, b, c, og disse gjøres til a alle tre, saa ville sex Omsætninger med a, b og c i forskjellig Orden blive ens, det hele Antal nedsættes til en Sjettedeel o. s. v. I det sidste af Galileis anførte Vers findes i Alt 33 Bogstaver, men deraf forekomme kun de 10, c, y, n, h, f, g, s, l, e, o, 1 Gang, medens i og æ findes der 2 Gange, t 3 Gange, og u, r, a, m 4 Gange. For hvert af de 2 Gange forekommende maa det hele Antal divideres med 1.2, for det tredobbelte Bogstav divideres med 1. 2. 3, og for hvert af de fiirdobbelte med 1.2.3.4. Man faaer da vel det hele Antal divideret med i Alt 7962624; men da hele Antallet langt overstiger det ovenfor for 25 Gjenstande angivne Antal Omsætninger, saa bringer selv denne Formindskelse os ikke synderligt nærmere til Muligheden af den hele Fremstilling af alle Omsætninger. Tallet vil blive større end det, der skrives med 1 efterfulgt af 30 Nuller. Da man selv af et Navn paa en halv Snees Bogstaver faaer næsten fire Millioner Omsætninger, seer man, hvor let det er for en Forfatter at skjule sig i et Anagram eller en Omsætning af sit Navn.

Efter Alt dette er det ikke saa besynderligt, at der gives saa særdeles faa Anagrammer. Iblandt disse faa skal her anføres det Svar, man ved et Anagram har dannet paa Pilatus's Udraab:

qvid est veritas?

(hvad er Sandhed)

nemlig:

est vir qui adest

(det er Manden, som staaer her),

hvorved sigtes til Christi Ord: jeg er Veien og Sandheden. Af Navnet paa Henrik den Tredies Morder, Munken Jacques Clément, eller af

frère Jacques Clément

er dannet

c'est l'enfer qui m'a crée.

Af den engelske Admirals Navn:

Horatio Nelson

er dannet

honor est a Nilo

(hans Hæder stammer fra Nilen).

Danske Anagrammer ere mig kun lidet bekjendte. Et Par Exempler, som jeg har dannet, men ikke ere uden Mangler, hidsættes til Slutning. Af

Hans Christian Andersens Eventyr

faaes

Hans Satans Ny i Christenverdenen,

og af

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig

dannes

Nordisk Grundtanke vil frigive jer.

Stemninger.

eg længes bestandig og mener forsandt
At længes jeg vilde, om Verden jeg vandt.
Jeg længes mod Himlen og hænger ved Jord,
Hvor Alt, hvad der fryder og qvæger mig, boer.

Jeg længes og har dog til Eie saa frit,
Hvad aldrig jeg voved at drømme som mit.
Jeg længes og bliver i Længselens Land,
Saalænge som leve og aande jeg kan.

Og Skylden er din, om det ellers er Skyld
At give mit Liv baade Farve og Fyld,
Din Skyld, Du som vakte den Fugl i mit Bryst,
Der priser sin Længsel som Qval og som Lyst.

Jeg fik Dig gjennem Frygten,
Hvis Du kan det forstaae;
Jeg fik Dig gjennem Angsten
For ikke Dig at faae.

Jeg fik Dig gjennem Angst for
At faae Dig altfor let;
Jeg fik Dig gjennem Tvivlen,
Der jagede mig træt.

Jeg fik Dig gjennem Tvivlen,
Og Vishedს søde Gry
Var paa min Lykkes Himmel
Den allerførste Sky.

Jeg fik Dig gjennem Frygten,
O forstaa mig dog ret!
Til denne Stund jeg syntes,
Jeg fik Dig altfor let.

Den første Gang jeg saae Dig, —
Du har det sagtens glemt,
Men dybest i mit Hjerte
Mindet derom er gjemt; —
Du sad ved Rosenbusken,
Selv en Rose saa skjær;
Fra denne Stund mit Hjerte
Saa dyb en Vunde bær.

Du sad ved Rosenbusken,
Selv en Rose saa skjøn;
Jeg voved da at ønske
Den Rose mig til Løn.
Du sad ved Rosenbusken,
Selv en Rose saa hvid, —
Ak, tidt en stormfuld Aften
Følger en Morgen blid!

Du sad ved Rosenbusken,
Selv en Rose saa rød;
Yndigere Syn i Verden
Mig aldrig Skjæbnen bød.
Du sad ved Rosenbusken,
Selv en Rose saa fiin,
Saa frisk og liflig som et
Perlende Bæger Viin.

Nu Tiden er forgangen
Og Aar er svundne hen,
Men Synet af min Rose
Vederqvæger mig end.
Dog i min Lykkes Bæger
En Draabe Malurt flød:
Den, som vil Rosen plukke,
Volder dens bratte Død.

G. h.

Liden Stillits —

Liden Stillits paa den grønne Vang
Qvad, hvor Busken over Grøften hang;
Liden Stillits mellem Frænders Skare
Qvad i Dagen med sin Røst, den klare.

Liden Stillits, stænget ind i Buur,
Sad og længtes mod den fri Natur;
Frit modoven Skyen drev for Vinden —
Liden Stillits blev det trangt derinden!

Liden Stillits sørged, aldrig glad,
Drog til Drengens Morskab op sin Mad;
Længsel svart i liden Stillits brænder
Efter Sol og Dag og kjære Frænder.

Liden Stillits Buret aabent fandt —
Over Havens Træ'r i Flugt den svandt;
Glad den kom til længe savnet Møde; —
Men dens Frænder hugged den tildøde.

Rudolf Schmidt.

En Lyriker.

„Jeg gjerne gav Golcondas Ædelstene
For hendes Kinds fortryllende Oval;
Thi hun er Den, som skaber Lykken ene
For mig i denne Verdens Jammerdal.
Blot for et venligt Smiil fra hendes Læber,
Et kjærligt Blik fra hendes Øies Blaa —
Det er dog ikkun efter Lidt jeg stræber —
Jeg offred' gjerne Alt, hvad for jeg saae.
Blot for en Lok af disse mørke Lokker
Mit hele Eie gav jeg freidigt hen." —
„Du overdriver dog som bare Pokker!" —
„Nei tro mig, tro mig! det er sandt, min Ven." —
„Ja, jeg maa gaae, men laan mig først en Daler." —
„Umuligt, kjære Ven, for jeg er læns!" —
„De flotte Bud paa dine Idealer
Vil ikke true just din Existens."

Et Livsprogram.

Man lever mellem Fjender — det er givet!
Som lure lumsk paa et uheldigt Træk.
Vil derfor selv, min Ven, Du frelse Livet,
Saa hug og stød Du ned for Fode væk.

Valdemar Korsitsen.

I December.

Som bekjendt havde vi iaar et meget mildt Efteraar. Efter en tør og ubehagelig varm Sommer fik vi pludselig Regn og Kulde, som derpaa atter afløstes af Varme. Følgen heraf var, at den halvtdøende, forbrændte, henvisnede Vegetation levede op paany. Adskillige Blomster svævede aabenbart i den letforklarlige Vildfarelse, at Vinteren var overstaaet, og at det atter var blevet Foraar; i alt Fald fik Jordbærplanterne Blomster og Frugt paa sine Steder, og Paaskelilierne smilte nok saa fortroligt til den dem ganske ubekjendte halvgamle Cavalier, Efteraarssolen.

Havde ikke Enhver vidst, at det Hele beroede paa en Feiltagelse, kunde onde Tunger let have beskyldt de rene og uskyldige Paaskelilier for en Smule Letfærdighed.

Men, som sagt, Enhver kjendte jo den forunderlige Sammenhæng.

Det hed sig, at „gamle Folk" ikke kunde erindre sig noget Lignende, men det kan man nu ikke lægge nogen Vægt paa; thi deels hedder det sig altid ved overordentlige Naturphænomer, at „gamle Folk ikke kunne erindre sig etc. —", og deels er som bekjendt Hukommelsen den Evne, der først svigter de „gamle Folk."

Det var nu imidlertid et mærkeligt Efteraar, endogsaa efter Meteorologers Udsagn, og en af Mærkelighederne var blandt andre den, at enhver Have den 1ste October dette Aar stod saa friskt og foraarsfreidig, som om den ikke anede, at der var en Vinter forhaanden med Snee og Slud og qvælende Kulde.

Den 1ste October skulde jeg flytte, og nogle Dage forinden havde jeg leiet en lille Leilighed ud til en prægtig Have, der ret saae saa venlig og hyggelig ud. Uden at jeg paa nogen

Maade vil parallelisere mig med et rødmende Jordbær eller en reen uskyldig Paaskelilie, havde jeg dog her gjort fælleds Sag med dem og gjort mig skyldig i den samme Vildfarelse som de, idet jeg, ved at see Øieblikkets frodige Liv, fuldstændigt glemte den nære Vinter. —

Men Vinteren kom. Bladene bleve gule, Georginerne bøiede deres Hoved, Asterserne sagde deres himmelske Sødskende et veemodigt Farvel, Stormen sang Dødspsalmen for de stærkt bevægede Træer, der lidt efter lidt bleve berøvede alle deres falmede Prydelser — hvor der dog var melancholsk baade i Haven derude og i Stuen herinde! — Paaskelilierne visnede og gik ud, og det gjorde jeg da ogsaa.

Men om der saa er nok saa melancholsk hjemme, saa kan man dog ikke altid være ude.

Lidt efter lidt vænnede jeg mig ogsaa til de nøgne Grene og de bladløse Stilke og det kulsorte Plankeværk, der omsluttede Huset og Haven, og som nu, da Bladene vare borte, kom tilsyne i al sin Uhyggelighed. I Begyndelsen mindede dette Plankeværk mig rigtignok bestandigt om en Liigkiste, og jeg syntes, jeg var levende begravet, naar jeg var hjemme — en herlig Undskyldning, naar man har Lyst til ikke at være hjemme! — men efterhaanden tabte Ubehageligheden sig, og jeg huskede paa Fremtiden.*)

Det er ogsaa kun en Daare, der sygeligt dvæler i Øieblikket, naar dette fortoner sig som Graat i Graat.

„C'est à l'avenir qu'on se fie
Pour nous donner joie et trésor,"

siger Chateaubriand, og med hans Ord for Øie sprang jeg Vinteren over og skuede freidig og livsglad henimod det kommende Foraar, altsaa April 1869.

I barnlig Letsindighed glædede jeg mig til at see de første

*) For hvis Kalender denne Skizze nemlig er bestemt.

Grasstraae spire frem, see Vintergjækken — ja, jeg seer slet ingen Grund til at kalde den Sommergjæk, som det er foreslaaet, da den jo netop gjækker Vinteren ved, trods Sneen, at skyde Blomst — titte frem af Sneen, see, hvorledes denne lidt efter lidt smeltede for den første muntre Solstraale, der kunde naae over Plankeværket og sige: „Goddag, Goddag, min Pige! her har Du mig igjen" til den i al sin jomfruelige Ynde blufærdigt smilende Paaskelilie. Jeg saae Stikkelsbærbuskene gjøre Toilet og klæde sig i deres yndige, lysegrønne Kjortel, og Iris-erne træde frem i den broderede blaa Silkekjole; snart duftede de prægtige Syringer, hvis tørre Grene nu slaae imod mine Ruder, og jeg lukkede Vinduet op, og den herligste Vellugt opfyldte min Stue, uden at jeg havde en eneste Skillings Udgift — naturligviis med Undtagelse af Huusleien.

Mere og mere følte jeg mig oplivet af disse Billeder; min Phantasi blev dristigere og dristigere; efterhaanden blev den endogsaa saa dristig, at jeg udmalte mig, hvorledes jeg skulde staae ganske tidligt op om Morgenen og spadsere i Haven og røge min Morgenpibe, hvorledes jeg skulde sidde ved det aabne Vindue og læse og skrive og hilse paa de unge Damer, som der ikke kunde være nogen Tvivl om nødvendigviis maatte indfinde sig i en saa smuk lille Have, hvorledes jeg henad Aften kunde tilbringe en Time eller to dernede, hvem veed, i hvor behageligt et Selskab. Lige med Et var jeg fuldstændigt bleven forsonet med min Have og dens nøgne Træer og visne Blomster og sorte Plankeværk. Med en Smule Phantasi havde jeg gjort den levende og smilende og munter, som jeg selv var bleven — da bankede det paa Døren.

„Kom ind! — Ah, Goddag, Hr. Cancelliraad" — det var min Vært.

„Goddag, Hr. —"

„Hvad forskaffer mig Æren — Hm?"

Det var da ikke en Smule Andet end, at de havde besluttet at flytte til Foraaret, og de syntes dog, de vilde underrette mig om det itide. —

Ja, nu er min Have ganske prosaisk i sin Orden igjen, som det sig hør og bør en alvorlig Have i Decembermaaned. Ingen dumme, blændende, phantastiske Fatamorganabilleder forvirre mig og gjøre mig til en overspændt Lyriker, men, imellem os, jeg er ikke god at træffe hjemme.

For Øieblikket sidder jeg og seer paa Plankeværket, og saa — ja, saa kan De nok begribe, forlader jeg strax Scenen — min Hat? — En god Morgen!

Valdemar Korsitsen.

Jeg saae engang en Stjerne —

Jeg saae engang en Stjerne — saa tindrende, stor:
Et Himmelbud, der lysned til den sorgdunkle Jord,
Et Himmelbud, der lysned til mit eget, dunkle Selv —
Den Stjerne kun jeg søgte paa Himlens høie Hvælv.

Den Stjerne, som jeg skued — saa tindrende, stor,
Den lysned kun heelt stakket, og var et Glimt, der foer;
Dog Synet vil ei vendes mod nogen anden Kant —
Mit Øie søger altid til Stedet, hvor den svandt.

Sonet.

Naar Qvælden lider, og mod Ro det stunder,
Og naar ved gjæstmild Dør Godnat jeg siger,
I Mørket dumpt den gjemte Smerte stiger,
Og Blod der pibler af de skjulte Vunder.

Da griber atter mig min Længsels Under,
Og hen jeg fristes gjennem Nattens Riger
Imod det Sted, hvor al min Tanke higer —
Det stille Huus, hvor Du bag Ruden blunder!

Men da jeg standses ved den onde Tanke:
Ak, stirred ogsaa nu jeg mod hiin Rude,
Hvor Drømmens Vagt har lys din Slummer værnet —

Da skulde først jeg mærke Rummets Skranke;
Da vilde Nattens Tunge stum bebude,
Ved hvilken Kløft min Gang fra din er fjernet!

Rudolf Schmidt.

Paradiis.

(Af Alb. Andresen.)

Der er talt og skrevet saare meget om, hvor Paradiis laa, men hidtil er det nok ikke lykkedes at faae noget Bestemt desangaaende at vide; med mit Paradiis forholder det sig imidlertid anderledes; det laa hyppigst i Kirsebærgangen, helst i den mellem Vester- og Nørreport, hvor der fandtes de fleste Kundskabens Træer paa Godt og Ondt, navnlig Valdnød- og Pæretræer. Indgangen bevogtedes af en Cherub, en „Jens" i Mundering — forsynet med Nøgle — der strengt undersøgte, om man var værdig til Adgang eller ei, hvilket godtgjordes ved Hjælp af et saakaldt „Tegn", som man mod en ringe Godtgjørelse fik udleveret af Forsynet, Kommandantskabet.

Til aldeles bestemte Klokkeslet viste en Cherub med flammende Sværd sig i Haven, nemlig en anden Jens med Gevær og Bajonet; vee da den, der ikke passede Tiden, naar Cheruben skulde vise sig, men lod sig gribe paa fersk Gjerning, ifærd med at smage de forbudne Frugter. Man havde da kun een Udvei aaben, nemlig at begaae en ny Forbrydelse ved at betræde Lastens, ofte slibrige, Glidebane, de høie Voldskrænter, som den sværtbevæbnede Jens vanskelig kunde bestige.

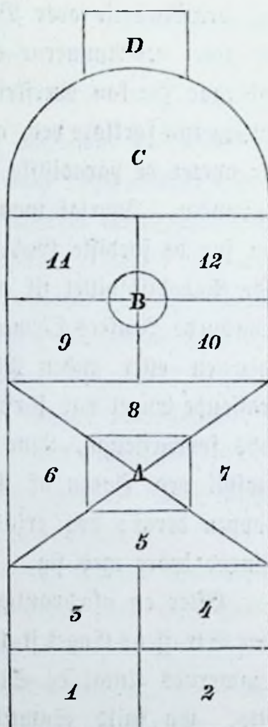
Vort Paradiis var i Regelen temmelig smalt, nemlig afpasset efter Gangstiens Brede, men til Gjengjæld dygtig langt. Man ventede, at Uvedkommende vilde vise den Høflighed, at gaae udenom op i Grønsværet, men desværre var det kun sjeldent, at Vedkommende havde saamegen Takt; jeg har ofte oplevet, at Ammer med Børn og Vogne ere kjørte tværs over det, uden saameget som at sige „med Forlov"; at Cheruberne med Flamme-

sværdet traskede over det, er en Selvfølge. I saadanne Øieblikke stod det klart for mig, hvilke Qvaler den gamle Archimedes maatte have udstaaet, da den fjendtlige Soldat traadte i hans mathematiske Streger; og jeg kunde saa godt forstaae, at han slog den Næsvise over Benene med sin Stok, men det turde jeg ikke gjøre ved Ammerne og Jenserne. At overhovedet Nogen med velberaad Hu kan overskride et godt udført Paradiis's Grændser, kan jeg kun forklare ved, at Vedkommende enten ikke selv som Barn har dyrket de paradisiske Lege, eller ogsaa ganske har glemt sin Barndom. Iøvrigt maa jeg tilstaae, at efterhaanden som Smagen for de jordiske Goder, Pærer og Valdnødder, voxede, udartede Paradiisspillet til at blive et Skalkeskjul for at bortlede de bevæbnede Jensers Opmærksomhed fra Frugttræerne, hvor undertiden en eller anden Medspillende holdt sig skjult, indtil den straffende Engel var forsvunden. I Regelen lykkedes dette Krigspuds fortræffeligt, Jens lod sig bedaare af det uskyldige Paradiisspil ved Foden af Træet, uden at tænke paa Synderen i Toppen deraf; dog erindrer jeg eet Tilfælde, hvor Jens havde Øinene bedre med sig.

Efter en usædvanlig riig Pærehøst nærmede det Øieblik sig, hvor Straffens Engel skulde vise sig. Høsten maatte skjules, men Lommernes Antal og Størrelse stod ikke i Forhold til Pærernes ditto. En snild Samtidig fandt da paa den Udvei, at binde sine Permissioner ved Hjælp af Strømpebaand sammen om Anklerne, hvorved han fik dannet sig to uhyre rummelige „Buxelommer" i Ordets strengeste Forstand, der strax fyldtes med den forbudne Frugt. Alt lykkedes over Forventning, Pladsen var ryddet for Pærer, og Spillet i fuld Gang, da Jens nærmede sig; men Individet med de fyldte Lommer havde endog for den gode Jens et altfor besynderligt Udseende, hvortil kom, at han ikke kunde røre sig fra Pletten, men stod, som i sin Tid Kolossen paa Rhodus, med udspilede pæreopsvulmede Been midt i

Paradiset. Alt opdagedes, og Straffens Engel udstrakte alt sin Haand efter den Ulykkelige — da brast i rette Dieblik Strompebaandene, Jorden bedækkedes med Pærer, men Permissionerne og deres Bærer undslap over Voldskrænten.

Som sagt vort „Paradiis" var smalt, men langt; i sin mest fuldendte Skikkelse saae det omtrent ud, som Tegningen viser. De med Tal betegnede Rum kaldtes „Diser"*) (1ste, 2den, 3die o. s. v. Diis), det store fiirkantede Rum A var „Helvede," det mindre Rum B „Himmerige," C kaldtes „Hatten" og D „Skorstenen".

Grundplan af Paradiis, (det danske).

Benævnelserne Himmerige og Helvede med de betegnende Rumforhold staae i god Overensstemmelse med selve Spillets Benævnelse, Paradiis, og synes at tyde paa en vis mystisk religios Oprindelse, maaskee fra den katholske Tid; Benævnelserne Hat og Skorsteen kunne vanskeligere bringes i Overensstemmelse med de ovrige, dog er „Hat" maaskee en Forkortelse for „Cardinalhat" og „Skorsteen„ kunde maaskee bringes i en vis pyrotechnisk Forbindelse med Begrebet Helvede.

Forst afgjores den Orden, hvori der skal spilles, ved at see, hvem der kan kaste nærmest til Himmerige. Til Spillet benyttes en flad Steen, der kastes af den Spillende, som staaer

*) rimeligviis underforstaaet „Para".

først for Tour, ind i 1ste Diis, Feltet 1, han springer derpaa ind i Paradiset med venstre Been i 1, høire i 2, hopper dernæst paa det ene Been i Feltet 1 og søger saa at støde Stenen ud med Foden; derefter stiller han sig igjen med eet Been i hvert Rum og hopper ud. Nu kastes Stenen ind i Feltet 2, derpaa i 3 og saaledes vedblives i den Orden, som er angivet ved Numrene, idet man stadigt bestræber sig for ved et rask Spark at drive Stenen saa langt som muligt, naturligviis helst heelt ud paa een Gang; men man har da paa Tilbageveien at bevæge sig paa lignende Maade som ved Indtrædelsen i Paradiset, der foregaaer saaledes: først hvert Been i 1 og 2, dernæst i 3 og 4, saa venstre (eller høire) i 5, hvert Been i 6 og 7, venstre (eller høire) i 8, og saaledes fremdeles. Kommer Stenen til at ligge paa en Streg eller kastes den ud ad Siderne paa Paradiset, eller træder den Spillende paa en Streg, saa er han ude, og Den, der staaer næst for Tour, begynder. Samme Straf overgaaer ham, naar Stenen kommer i Helvede, hvortil yderligere kommer som Tillægsstraf, at han maa begynde to Numre længere tilbage, naar Touren atter kommer til ham. Kastes Stenen derimod i Himmerige, springes strax to Numre frem. Efter endelig at være naaet til Skorstenen, fortsættes paa samme Maade i tilbagegaaende Retning, saaledes at man altsaa ender, ligesom man begyndte.

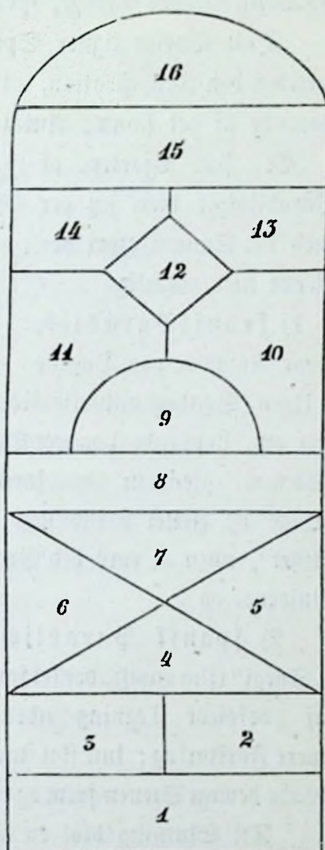
Af andre, ved Spillet forekommende, techniske Udtryk har jeg kun tilbage at nævne: „Nips", „Fuur", og „Nør" eller „Snup", der betegner de Maader, paa hvilke Stenen sparkes ud. Ved et „Nips" bevæges Stenen, naar den befinder sig paa Siden af Taaspidsen, og man ved en Dreining om Hælen meddeler den et Stød; ved et „Fuur" forstaaes det ligefremme Stød, naar Stenen ligger lige foran Taaspidsen, eller, som det ogsaa er tilladt, anbringes ovenpaa Foden, idet man lægger den der med Haanden, stadigt staaende paa eet Been; ligger endelig Stenen

tæt ved en Streg, saa man løber Fare for at betræde denne ved Stødet, kan den ved et „Nor" eller „Snup" trædes tilbage med Foden. Sædvanligt aftales i Forveien, hvormange Fuur, Nips og Nor eller Snup der tør medgaae ved hvert Forsøg paa at bringe Stenen ud af Paradiset.

Saaledes vare omtrent Reglerne for Spillet dengang; i Tidens Løb er der maaskee foregaaet endeel Forandringer ved dem, som jeg imidlertid ikke har havt Leilighed til at følge, kun synes jeg at have sporet en sørgelig Bestræbelse for at gjøre Bevægelserne mere magelige og ukorrekte, men nu, da »Sport« staaer paa Dagsordenen, ville Paradiisbevægelserne vel rette sig som saamangen anden „Idræt."

Ved et Tilfælde kom jeg iaar til at overvære et Paradiisspil i England. Efter en vel anvendt Formiddag i det travle City, hvor Alt, selv paa denne lummervarme Augustdag, aandede Liv og Virksomhed, besluttede jeg at søge et Par Timers Forfriskning i en af Omegnens Parker, glad over hidtil at være undsluppen de saa meget omtalte Mosquitos Stik. Den underjordiske Jernbane bragte mig i faa Minutter til mine Ønskers Maal, Battersea Park, som jeg i Ro og Mag begyndte at gjennemstreife paa Kryds og Tværs. Paa engang følte jeg mig hensat adskillige Aar tilbage i Tiden og endnu flere Mile i Rummet ved at befinde mig ligeoverfor min gamle Ven, Paradiisspillet, der med stor Iver og Alvor spilledes af det „unge England", fem livlige Smaagutter. Uvilkaarligt søgte mine Øine efter den forbudne Frugt og Cheruberne, men de manglede; man spillede udelukkende af Interesse for Spillet, ja uden at ændse min Ringhed, der saaledes havde god Leilighed til at anstille mine Studier. Ved en velvillig Kagekones heldige Mægling opnaaede jeg snart at faae en fuldstændig Forklaring paa Spillet og dets techniske Udtryk, hvilket jeg nu i Korthed skal tillade mig at meddele.

Spillet kaldes her hop-scotch, eller vistnok rettere scotch-hoppers (Skotske Springere), og, som hosføiede Tegning viser, ligner det ikke saa lidet vort „Paradiis", kun bruges her flere og fra vore meget afvigende Benævnelser paa Felterne. De 3 første kaldes med et fælleds Navn bed's (Leier—Diser), 4 og 7 første og andet Kryds (cross), 5 og 6 høire og venstre Øie, 8 kaldes loey (egentlig toe, Taaen), 9 Plumbuddingen, 10 og 11 cross feet (da her foregaaer en Beenskiften), 12 diamond (Ruder, den samme Benævnelse som i Kortspillet), 13 og 14 høire og venstre Øie i Ruder (diamond's right eye og left eye), 15 jump (spring!) og 16 home (Hjem, Fristed).

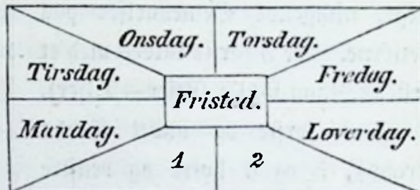

Stenen (the chip, Flisen) bevæges ligesom hos os indtil Feltet 8, det saakaldte loey, som gjerne gjøres snevrere end de andre. Her anbringes Stenen paa Taaen, idet man staaer paa det ene Been, og den kastes da med et rask Sæt ud af Paradiset. Kan en af de Andre gribe den, er man ude af Spillet, og den Næste begynder. Fra 10 sparkes Stenen ikke tilbage, men ind i 11. Her, ligesom i 5 og 6, kan man hvile med een Fod i hvert Felt. Fra 11 sparkes den ud af Paradiset, ligeledes fra de følgende undtagen 15. Ogsaa her anbringes Stenen paa Taaen og kastes saaledes ind i 16, Fristedet (the home). Herfra skal den nu i eet Sæt sparkes

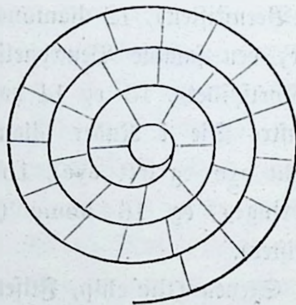
ud af hele Paradiset, hvorpaa den Spillende bevæger sig paa sædvanlig Maade tilbage, springende gjennem de forskjellige Felter.

I alt Øvrigt ligner Spillet vort Paradiis, kun er der undertiden den Modification, at det spilles af to Partier, hvert bestaaende af det samme Antal Deeltagere.

Et Par Afarter af Paradiisspil blev jeg her med det Samme gjort bekjendt med, nemlig

1) fransk Paradiis, hvor Navnene paa Dagene i Ugen (Søndag naturligviis undtagen) benyttes, og hvor det gjælder om, hoppende paa eet Been fra Feltet 1, efterhaanden at føre Stenen gjennem de forskjellige Dage og Feltet 2 ind paa „Fristedet", uden at røre ved Grændselinierne, og

2) spansk Paradiis eller „Snegl" (the snail), der let forstaaes af hosføiede Tegning uden nærmere Forklaring; kun skal man her baade bevæge Stenen frem og tilbage.

Til Slutning blot en lille meteorologisk Bemærkning. Hver Aarstid har, som bekjendt, sine eiendommelige Lege; hvad det omtalte Paradiisspil angaaer, troer jeg, i alt Fald paa Skolens Legeplads, at have iagttaget, at det ligesom Svalen er Bebuder af Foraaret. Ganske vist kan et enkelt Paradiis ligesom en enkelt Svale møde for tidligt og være falsk Profet, men jeg opfatter det dog som en god Paamindelse om at gaae ud og see, hvordan det har sig med Skovbunden.

Foraarsstemning.

Solen var tidlig paa Himlen idag;
Oppe for den i det lystigste Lag,
Hilsed jeg Dagmoders Øie.
Rundt om mig bølged en straalende Hær,
Venner og Frænder, mit Hjerte saa nær,
Baade af Lave og Høie.

Jomfruer unge, med Latter og Skjæmt,
Sangere var der, med Harperne stemt,
Smaaborn, der sprang over Enge;
Kinder saa røde og Øine saa blaae,
Læber saa friske, som aldrig jeg saae,
Samledes her i mit Vænge.

Lillien det var jo den Jomfrue skjær,
Irisk og Lærke den syngende Hær,
Bier som Børnene sværmed;
Roserne lued og Blomsterne smaa,
Friske og favre fra Græstuen saae, —
Ingen var knibsk og fornærmet.

Hjertet blev fuldt, det blev næsten for trangt.
Vaaren er kort, ja, men Livet er langt, —
Hvad skal jeg vel med det Hele?
Forsyn, jeg beder Dig, gjør Du mig end
Fattig paa ydre Eie — O, find
En, som min Rigdom vil dele!

G. H.

Den kloge Fugl.

(Efter **Jón Arnasons Íslenzkar þjóðsögur og æfintýri** ved Carl Andersen.)

Ikke langt fra en Kongestad boede der engang en velhavende Bonde. Han havde tre Døttre, hvoraf den ældste var tyve Aar gammel, men begge de yngre kunde da ogsaa giftes, naar det skulde være. Som de nu engang alle tre gik og spadserede udenfor deres Faders Gaard, saae de Kongen komme der i Følge med to Mænd. Den ene af Mændene var Kongens Skriver, den anden hans Skomager, og ligesom deres Herre vare de begge ugifte.

„Jeg skulde nu være fornøiet, fik jeg Kongens Skomager til Mand," siger den ældste Bondedatter. „Og jeg, om jeg fik hans Skriver," sagde den næstældste. „Maa jeg da bede om Kongen selv," sagde den yngste.

Kongen kunde jo nok høre, at Søstrene gik der og smaasnakkede om Et og Andet, og sagde til sine Mænd: „Jeg maa hen til Tøsene der og høre mig for, hvad de talte om, for en af dem talte om Kongen selv, syntes mig." Mændene meente vel, at der ikke havde været Stort ved deres Sladder, men Kongen lod dem have den Mening for sig selv; nu skulde de Alle hen og snakke med Smaapigerne og det strax, sagde han. Det skete, som han vilde, og han spurgte nu Pigerne om, hvad Samtale de havde ført, da de før nærmede sig dem. Ja, de vilde jo nødigt ud med Sproget, men da Kongen endelig vilde have det, maatte Sandheden tilsidst frem. Nuvel, Kongen syntes godt om Pigerne; han fandt, at de vare kjønne at see paa og havde et godt Snakketøi, især den yngste, og han sagde derfor, at de skulde faae deres Ønske opfyldt. Søstrene vare, som man kan tænke sig, nærved at tabe baade Næse og Mund af Forbauselse, men det maatte jo være, som Kongen vilde have

det. Gifte bleve de, og Enhver fik den Mand, hun havde ønsket sig.

Men da den Yngste var bleven Dronning, vaagnede Misundelsen herover hos de to Andre, de fattede Nag til hende og vilde for enhver Priis støde hende bort fra Værdigheden. Og saa lagde de Hovederne iblød, for at faae den Sag udført paa bedste Maade. Da derfor Dronningen første Gang ventede sin Nedkomst, fik begge hendes Søstre Lov til at gaae hende tilhaande ved denne Leilighed. Men aldrig saasnart var Barnet kommet til Verden, før de skaffede det af Veien og traf Anstalter til, at det kunde blive kastet ned i en stor Grøft udenfor Byen, hvor man pleiede at kaste alskens Snavs og Ureenlighed hen. Han, der skulde besørge det Ærinde, kunde imidlertid ikke faae slig Udaad over sit Hjerte og lagde derfor Barnet paa Grøftekanten i Haab om, at En og Anden siden skulde finde det der og redde dets Liv. Og det traf sig da ogsaa saaledes, at der netop kom en Stodder forbi det Sted, hvor Barnet laa. Det var et underligt Fund, syntes ham, og han tog Barnet hjem med sig og opdrog det saa godt, han formaaede det. Men Dronningens Søstre toge en Hundehvalp, gnede den ind i Blod og fortalte siden, at Dronningen havde født den. Kongen græmmede sig saare, da denne Tidende bragtes ham; men Dronningen var nu engang hans Øiesteen, han betvang derfor sin Harme og lod hende ikke undgjælde derfor.

Saa skulde Dronningen føde anden Gang og tredie Gang, og hvergang fik Søstrene Lov til at pleie hende, mens hun gjorde Barsel. Begge Gange bare de sig lige svigefuldt ad, og lode de Nyfødte bære bort i den Tro, at i Grøften skulde Livet snart qvæles ud af dem. Men Affendingen lagde Børnene paa Grøftekanten, og altid skulde det træffe sig saa heldigt, at samme Stodder fandt alle Børnene, tog dem hjem med i sin Hytte, lod dem døbe og opdrog dem efter bedste Evne. Det ældste Barn var en Dreng, ham gav han Navnet Vilhelm, det

næste var ligeledes en Dreng og ham kaldte han Sigurd, hvad det yngste kom til at hedde, veed jeg ikke, men en Pige var det, det er vist.

Anden Gang, da Dronningen fødte, var det en Killing, fortalte Søstrene, tredie Gang derimod en Træbul. Kongens Vrede kjendte nu ingen Grændser; han lod Dronningen kaste ind i et Huus, hvor han havde en Løve indespærret, for han vilde ikke, at denne Ulykkens Skabning skulde fylde hele hans Rige op med Utysker. Men Søstrene meente, at Alt nu havde faaet en rigtig god Gænge, og de vare ikke lidt stolte af den Bedrift, naar de snakkede sammen i Enerum.

Men om Dronningen kan jeg fortælle, at det ikke gik, som man havde tænkt; Løven aad hende ikke op, tvertimod deelte den sin Mad med hende, hver Gang den selv fik Noget. Saa levede hun da der hos Løven, uden at Nogen vidste af, at hun endnu var ilive. Men det var en ynkelig Tilværelse, hun havde, Stakkelen.

Vi maae ikke glemme Stodderen, som opfostrede Børnene. Han spurgte Enhver, som han traf paa eller som kom til ham, om de ikke vidste Noget om disse Børn, som han havde fundet paa Grøftekanten. Men Ingen vidste det Mindste om dem, hverken om deres Oprindelse eller Slægt.

Børnene voxede nu op og vare meget lovende. Alderen begyndte at tage svært paa den Gamle; han raadede da Børnene efter hans Død at blive ved, som han havde pleiet at gjøre, at søge at komme paa Spor efter deres Slægt, og han underrettede dem da om Alt, hvad han vidste desangaaende. Derpaa døde Stodderen, og Børnene gjorde ganske, som han havde raadet dem.

Saa traf det sig engang, at der kom en gammel Mand til dem, hvem de spurgte om det Samme som alle Andre. Han sagde, at selv kunde han ikke sige dem Noget derom, men han kunde dog maaskee nok henvise dem til Den, der vidste de

Ting. Han fortalte da, at der kort fra deres Hytte fandtes en stor Steen, og paa den sad der en stor Fugl, der baade forstod og talte Menneskenes Maal. Det var bedst, de gik til den, sagde han, men det var jo ikke saa lige en Sag, thi Mangen var kommen derhen, men Ingen var kommen derfra igjen. Han fortalte, at mange Kongeborn havde søgt Fuglen for at faae deres Skjæbne at vide, men intet af dem havde havt det Sind, som dertil behovedes. Thi saaledes hang det sammen dermed, at Den, som vilde op paa Stenen, maatte være saa standhaftig, at han ikke saae tilbage, i hvad han end hørte, eller i hvad der saa foregik omkring ham; thi hvo der gjorde det, blev med Alt, hvad han førte med sig, paa Øieblikket forvandlet til en Steen. Denne Standhaftighed havde endnu Ingen havt, sagde den Gamle, men det var en let Sag for Den, der havde den, at komme derop. Og Enhver, som kom op paa Stenen, fik det i sin Magt, at kunne vække Liv i alle dem, der tidligere vare blevne til Stene; thi oppe paa Stenen var der et Vandkar med Laag over, og derpaa sad Fuglen. Men den tillod Enhver, som kom op til den, at tage noget af Vandet og drysse det over dem, der vare blevne til Stene, og de levede da op igjen og bleve ganske som de tidligere havde været. Dette var ikke nogen stor Besværlighed, meente Kongebørnene; især vare Brødrene nu ikke bange derfor, og den Gamle skulde have mange Tak for den Historie.

Kort efter drager den ældre Broder, Vilhelm, afsted til Stenen. Før han gik, sagde han til Broderen, at kom der tre Bloddraaber paa hans Kniv, naar han engang sad og spiste, da maatte han komme; thi da var det gaaet ham som de Andre.

Saa drog han afsted efter den Gamles Anviisning, og saa er der ikke Videre om ham at sige. Der kunde vel være gaaet en tre Dage, eller saa lang Tid, som han behøvede for at komme til Stenen, da kom der tre Bloddraaber paa Sigurds Kniv, mens han sad og spiste. Han blev heelt underlig til-

mode og fortalte Søsteren, at nu maatte han afsted for at see til Broderen. Han traf da samme Aftale med hende, som Vilhelm før havde gjort med ham, drog afsted, og kort og godt, det gik ganske som første Gang: Blooddraaberne kom paa Søsterens Kniv ved det Lag, Sigurd skulde være ankommet til Stenen. Hun blev saare beklemt over den Sag, og drager nu selv afsted for at prøve sin Lykke.

Hun kom lykkelig fremad, lige til hun naaede Stenen. Da seer hun rundtomkring en utallig Mængde Stene af alle mulige Former, nogle som smaa Kister, andre i alleslags Dyreskikkelser, andre igjen af et andet Udseende. Men det brød hun sig ikke noget om, hun blev ved at gaae lige til den store Steen, og gav sig saa til at klattre op paa den. Da hører hun Summen af Menneskeroster bagved sig, og Skrig og Raab, og kjender sine Brødres Stemmer derimellem. Men hun lod som Ingenting; hun passede paa ikke at see tilbage, hvordan det end skreg og larmede, og saa kom hun da endelig op paa Stenen. Hun høster megen Roes hos Fuglen for sin Smidighed og Standhaftighed, og den lovede nu at fortælle hende Alt, hvad hun maatte ønske at vide, og at gjøre for hende, hvad der stod i dens Magt. Først vilde hun da nok faae Stenene tillive og gjengive hver den Skikkelse, den oprindelig havde havt. Denne Begjæring tilstod Fuglen hende strax, men gjorde hende med det Samme især opmærksom paa een Steen; for ham vilde hun nok befrie, som gjemtes der, om hun vidste, hvem det var. Man kan nu sagtens tænke sig, at Kongedatteren ikke var længe om at stænke Vand paa alle Stenene, og hver slap ud af den Steenham, hvori han var bunden, og med mange og fagre Ord takkede de hende Alle for Livet.

Dernæst spørger hun Fuglen om, hvorfra hun og Brødrene stamme, og hvad deres Forældre hedde. De vare, svarede Fuglen, Børn af Kongen der i Landet, og siden forklarede den hende, hvorledes de to Søstre havde baaret sig ad, da hun og

hendes to Brødre kom til Verden. Alt forklarede den paa det Nøiagtigste, og fortalte tillige Sødskendene, at deres Moder endnu var ilive inde i Løveburet. Hun var nærmere Død end Liv, fortalte den, af Sorg og Qvide, og manglede alle Livets Goder. Men i Stenen, som Fuglen havde gjort den unge Pige opmærksom paa, sad der en saare anseelig og fager Prinds, som da snart fattede Kjærlighed til hende, der havde gjengivet ham Livet; de havde da Begge et godt Øie til hinanden, kan jeg troe. Det var ham, der havdeført alle de mange kistedannede Stene med sig, for det var ikke Andet end Kister fyldte med alskens Kostbarheder, Guld og Klenodier. Efterat Fuglen nu havde givet Enhver den Viisdom han ønskede, droge de tre Sødskende afsted, fulgte af den rige Prinds.

Saasnart de kom hjem igjen, var det deres første Gjerning, at gaae til Huset, hvori Løven fandtes, og bryde det op. De fandt deres Moder derinde liggende i Afmagt; thi hun var besvimet, da hun hørte dem gjøre Indbrud i Huset. De tog hende med sig, og snart levede hun da op igjen. Siden gave de hende ordentlige Klæder paa, og nu gik det i en Fart til Slottet, hvor de udbade sig Adgang til Kongen, med hvem de ønskede at tale. Det Ønske fik de opfyldt. Og saa fortalte de tre Sødskende, hvem de vare, og at de, hans egne Børn, nu bragte deres Moder hid ud af Løveburet. Derpaa fortalte de ham nøiagtigt Alt, hvad de havde faaet at vide af Fuglen. Kongen blev ude af sig selv over alle disse Historier og Hændelser. Paa Stand bleve Søstrene hentede og deres Forhold undersøgt. De kom snart i Modsigelse med sig selv, tilstod tilsidst hele deres Udaad, og fortalte Sandheden fra Begyndelsen til Enden. Men saa bleve de øieblikkelig kastede ind til den samme Løve, som Dronningen før, og den var ikke længe om at rive dem istykker, hvorpaa den i en Svip aad dem op med Hud og Haar.

Dronningen kom nu atter til Hæder og Værdighed, og

Glædesskaaler bleve tomte for hende og hendes Børn. Det Gilde varede i mange Dage i Kongens Slot, men, da det lakkede mod Enden, meldte den fremmede Prinds sig som Frier til Kongens Datter, og man gjætter vel, at han strax fik hende. Nu blev der da Gilde paany, og Vinen sprang ved deres Bryllup, saaat man aldrig har hørt Tale om slig Gammen i noget andet Kongerige. Da Bryllupsgildet var endt, drog den fremmede Prinds hjem til Sit, og der blev han Konge efter sin Fader. Vilhelm fik sig ogsaa en Hustru, og, da den gamle Konge gik til sine Fædre, arvede han Riget efter Faderen. Sigurd fik en Prindsesse fra et andet Rige, og det fik han i Arv efter Svigerfaderen. Saadan levede de Alle i Fryd og Gammen.

Og nu er Fortællingen ude.

Hyrdens Kamp.

Der er mørkt i Stuen hos den Syge,
Der er stille i den kolde Hytte;
Uden Bolster, uden Lagen hviler
Taus og bleg og angst han paa sit Leie,
Læben rører han, men klager ikke,
Vender Øiet kun imod sin Fader.
Hyrden lægger sig paa Knæ ved Straaet,
Og han tørrer Sveden af hans Pande,
Taler til ham, som i Nød man taler
Til den Eneste, der er tilbage;
Intet, intet Svar; forvildet svæver
Øiet ud som gjennem hele Rummet,

Haanden skjælver klam og kold og søger,
Leger med de tørre Straae paa Gulvet.
    Hyrden reiser sig og gaaer til Døren,
Kaster end et Blik imod den Syge,
Saa han iler over Hedemarken,
Gjennem Stormen, over Sneen, over
Skruеisen paa de bundne Bække,
Ud i Skyggerne af Natteskyen
Mod det sidste Lys i Kirkebyen.
    „Vaagn! Luk op! Min Søn er syg til Døden!
Hjælp ham, Læge! Frels dog nu min Sidste!"
    „Har du Penge? — Giv dem, og jeg kommer,
Eller spar min Ro, og gaa fra Døren!"
    Hyrden vender ene da tilbage
Over Heden gjennem Nattemulmet,
Lukker op sin Dør og skuer Sønnen
Kold og stiv og død paa Hyttegulvet.
    Natten glider frem; i Morgenstunden
Hviler Drengen i sin Fyrrekiste;
Ene stander hos den Sønneløse,
Seer endnu engang paa det, som skilles
Fra ham snart ved Kirkegaardens Gjærde.
Saa han iler ud igjennem Byen
Til sin Svoger, til den rige Bonde,
Banker paa og beder: „Skjænk et Lagen!
Jeg vil klæ min døde Søn til Jorden!"
Men det lyder ud: „Gaa til en Kræmmer!
Her er intet Liin til Ormeføde!"
    End et Spand af Vei, og Hyrden standser
Feberknuget, bleg ved Præstens Bolig:
„Præst! Min Søn er død; nu maa Du komme,
— Kom end ei Du før —! Du vie Graven!"
Men det lyder ud: „Han ei mig savner,
Uden Præst han vel i Himlen havner!"

Hyrden vender hjem; til Sønnens Kiste
Løfter han fra Gulvet Brædelaaget,
Skruer tæt det til; men hver en Skrue
Sender som et Skrig igjennem Hytten.
Saa han sætter paa de stærke Skuldre
Kisten op og vandrer over Heden
Med den ud igjennem Vinterstormen;
Langsomt, fast han gaaer, men uden Taarer,
Synger ene Psalmen: „Fra det Dybe.“
Kirkegaarden staaer forladt og øde,
Kold og haard med Vintrens hvide Lagen;
Hyrden stryger Sneen bort fra Jorden,
Hakker i det Frosne dybt og graver,
Sænker Kisten ned og kaster efter.
Saa han knæler, og med lukket Øie
Og med Hænderne til Kors paa Brystet
Læser han en Bøn til Dommens Herre,
Beder: „Kald min Søn til Liv i Himlen!“
Og han beder: „Herre! Lad mig hævnes!
Kald de Tre til Død og Dom og Pine!“
Da, som Hyrden reiser sig fra Graven,
Reiser sig en Anden ved hans Side,
Og som hjem han vandrer over Heden,
Vandrer ved hans Side frem den Anden;
Ei han skuer ham, og ei han hører
Lyden af hans Trin paa Vintersneen;
Vil han vende brat sit Blik imod ham,
Seer han Intet, men han nær ham føler;
Ei han veed, hvad sig for Synet dølger,
Men han veed, han veed, en Magt ham følger.

O, Du var der ei, da Frosten knuged,
Ei Du kjender da til Vinterkulde!

Ei Du saae, hvor Spurven laa paa Sneen
Frossen død, og hvor paa Isen Svanen
Spredte brede Vinger ud og stivned!
O, Du var der ei, da Sulten pinte,
Kjender Du da vel til Nød og Hunger?
Veed Du, hvad det er, naar Fattigmanden
Sidder mellem Liig af Hungerdøde,
Naar i Øiets Hule Graaden stivner,
Og naar Bønnen fryser fast paa Læben?
Jeg har seet det, jeg har hørt dem klage,
Til den stumme Rædsel bandt dem Tungen,
Til i Bygden kun var Een tilbage,
Som i Brystet følte Hjertet banke,
Til i Bygden Een kun eied Kræfter
Til en Daad og Varme til en Tanke.
    Hyrden var det. Thi naar Kulden isned,
Tænkte han paa Sønnens sidste Time,
Mindedes hans sidste Blik, og Blodet
Suste varmt og strømmed fra hans Hjerte,
Og naar Sulten kom, og Haanden krummed
Vildt sig sammen i den vilde Pine,
Tænkte han paa Sønnen og paa Dommen,
Glemte Hungren selv og glemte Smerten.
I sin Hytte sad han, ei han rørtes,
Naar han saae det sorte Tog mod Kirken,
Ei han kjendte Gru, og ei han skjælved,
Hørte han i Mulmet Dødningklokken.
Var han ene vel? Man skued Ingen
Røre Hyttens Dør, og Ingen vandred
Til ham eller fra; men Lyd der hørtes
Tidt i Qveld og Nat fra Hyrdehuset,
Ingen Mand var Gjæst hos ham, der tænkte,
Men til hver en Stund var hos den Anden.
    Det var Dag; til Møde stimled Folket;

Om et Emne, hed det, stort og vigtigt,
Vidt inat var lyst til Kirkestævne;
Ingen vidste, hvem der bragte Buddet;
Men paa Kirkegaarden mødes Alle
Blege, skjælvende imellem Grave.
Een iblandt de Svage dog der skues
Høi og rank og stærk, med hvide Læber,
Men med Øiet dybt af Blodet farvet;
Hyrden er det, og mens Folket lytter,
Staaer han høit paa Sønnens Grav og taler:
„Hør mit Ord! jeg bringer Hjælp for Nøden,
Raad, som Ingen voved end at nævne:
Der er Brød i Bygden til os Alle,
Der er Ved i Bygden, meer end trænges,
Ved til Baal og Brød til Hver, som hungrer.
Løft din Haand og tag, hvor Intet gives!
Hvad er Ret og Uret vel mod Sulten?
Hvad er Godt og Ondt i Vinterkulden?
Hvad er Ondt, naar Hungersqvalen brænder?
Hvad er Godt vel i de Ondes Hænder?"
Og han tier; men den bundne Tanke
Nu er slaaet løs i hvert et Hjerte;
Hør, der lyder ud et Skrig, der klinger
Som i Skoven fra de sultne Ulve,
Hundred Hænder løfte sig og true,
Hundred Øine funkle vildt i Lue;
Hvor de skjælve! vee dem nu, de Onde,
Præsten, Lægen og den rige Bonde!
Atter løfter Hyrden lydt sin Stemme,
Byder Stilhed paa den vilde Skare:
„Dræb dem ei, men før dem til min Hytte;
Min skal Hævnen, Eders Arven være!"
Som han vil, det skeer; i Baand de bringes
Til hans Hytte; og mens Skaren tømmer

Lo og Lade hos de rige Trende,
Synker Solen, Dagen er tilende.

Men om Natten, medens Bygden sover,
Viger Hyrden fra de Tre i Hytten,
Gaaer til Bondens Stald, og snart tilbage
Vender han med Hesten og med Slæden.
Uden Ord han bærer saa de Bundne
En for En af Hytten ud og slænger
Dem i Slæden, griber selv til Tøilen,
Og afsted det stryger over Sletten.
Mørkt det er; i Luften høit det hyler,
Vinden jager vildt de sorte Skyer,
Hvirvler Sneen op og feier sammen
Tætte Driver bag, der skjuler Sporet;
Skjult er Maanen, slukt er hver en Stjerne,
Men i Mulmet finder Hyrden Veien;
Vakler han, og famler han med Tøilen,
Fast en Haand sig paa hans Høire lægger,
Farer Øiet vild, og standser Tanken,
Hviskes ham et Ord, et Raad, som fører;
Thi den Anden, den, der kom itide,
Og som viger ei, er ved hans Side.
Frem det gaaer; men der, hvor tættest Sneen
Hvirvles op og lægger Vold omkring dem,
Der, hvor hvert et Spor af Vei er standset,
Paa den øde Mark, hvor Ingen lytter,
Naar i Sky den hæse Krage skriger
Høit af Sult i Kulden og i Blæsten,
Standser Farten. Hyrden staaer paa Sneen,
Snart er Øget løst, og snart han sidder
Høit tilhest og taler til de Trende:
„Jeg vil hævnes nu paa Eder alle!

I skal doe, saavist som I har syndet!
Du, som negted Hjælp til ham, der pintes,
Du, som vilde sælge Liv for Penge,
Du skal doe, og alle dine Skatte
Ei dig kjøbe skal en Draabe Lindring! —
Du, som negted ham et Jordelagen,
Du skal døe paa Marken, skjult i Sneen,
Ei en Klud fra dine fyldte Kister
Værn dig blive skal mod Frost og Kulde,
Sneen vorde dig et Jordelagen! —
Du, som negted ham den sidste Ære,
Negted ham Velsignelsen i Graven,
Du skal uden Trøst paa Doden vente,
Gaae til Doms foruden Sacramente!"
Og han løfter Haanden hoit, han svinger
Mod sin Gangers Bov den tunge Svøbe —
See, da steiler vildt den op og standser
I sit første Spring, i Knæ den synker,
Skjælver som i Skræk; thi mod den reiser
Han sig op, som fulgte med i Færden.
Kun et Øieblik kan Hyrden skue
Glimtet bag hans Bryn; thi Mørket breder
Lig en Kappe trindt sig om den Dunkle;
Men hans Stemme lyder ud, han taler,
Som naar Stormen stryger over Heden:
„Du har seet mig som din egen Tanke,
Du skal kæmpe, nu da Du har seet mig,
Du skal skue fast mig ind i Øiet,
Du skal kæmpe med mig, til Du vinder!"
See, da staae de paa den øde Hede,
Hyrden og den Anden ved hans Side,
Hyrden stor og høi, med Brynet sænket
Over Øiets Glød, med brede Skuldre
Og med Haanden tung og haard som Staalet,

Og den Anden mørk som Natteskyen,
Der i Stormen driver over Himlen
Vexlende i Mulm og store Skygger.
Hvilken Kamp! Forfærdet Ravnen flagrer
Op fra Sletten, og i store Kredse
Flyver den med Skrig om dem, som kæmpe;
Sneen hvirvles op, til haard og frossen
Heden ligger bar; men Jorden gungrer,
Hvor de træde. Vild og haard er Striden,
Indtil Hyrdens Arm er træt og synker,
Og hans Knæe som Bly mod Jorden drages.
    Kun et stakket Hviil, og atter sammen
Gaae de; men, hvor Kampen staaer, sig flokker
Stormens Fugle med de vilde Ulve,
Stirre paa dem, hvor de træde Dysten,
Til de atter fra hinanden vige.
Hyrden drager Veiret tungt, og Brystet
Hæver sig og synker, som naar Bølgen
Brydes med den seige Iis paa Søen;
Men hans Blik sig paa den Anden hæfter,
Og han reiser sig med nye Kræfter.
    Atter løftes Haand, og atter træder
Foden fast i Kreds paa Hedemarken;
Nu er Kraften spændt, kun Et tilbage,
Alt er samlet i den sidste Prøve.
Hvert et Liv, som skuer Kampen, gruer,
Rædde flye de grumme Hedens Vilddyr,
Stormen standser, og det bliver stille;
Aldrig kjendte slig en Strid det Skabte;
Thi for Mere kjæmpes der end Livet.
    Men hvordan det gik tilende, skued
Ingen; thi de Tre, som bundne skjælved,
Trykked dybt sig ned og lukked Øiet,
Voved ei at løfte sig mod Synet.

Nædde laae de, indtil Kampen endtes,
Til paa Heden Een var kun tilbage,
Til den Anden var for Synet borte,
Og alene Hyrden stod som Seirer.
Men de saae, hvordan sig Hyrden nærmed
Bleg, men stor, med faste Skridt, en Kæmpe
Lig, med Blikket høit og stærkt som Kongens,
Naar han lægger bort det store Scepter.
Og de saae, hvordan han spændte Hesten
Fast for Slæden, følte, hvor han løste
Baandet dem om Haand og Fod, og hørte
Hvor han talte: „Far i Fred!“ Og inden
Solen brød i Østen frem og løfted
Sig med Sang om Herrens Dag, der kommer,
Naaede Hjemmet de; men han, som kæmped,
Hyrden, saaes i Bygden aldrig mere.

Sigurd Müller.

Zermatt, Gorner Grat og Gemmi.

(En Reise-Erindring af C. St. A. Bille.)

Fra den halvmaaneformige Genfersøes østlige Hjørne strækker Rhonedalen sig, efter en lille Bøining imod Syd, i nordøstlig Retning indtil Foden af Furca, fra hvis Gletschere Rhonefloden har sit Udspring, tæt ved Rhinens Kilder paa St. Gotthard. Dalen er neppe nogetsteds over halvanden dansk Miil bred; den er frugtbar og tildeels ret vel dyrket. Solen brænder i den korte Tid af Dagen, hvor dens Straaler kunne have frit Spil, og Bjergskraaningerne samle i Middagstimerne en Varme, som de siden trolig afgive til Haverne, Markerne og Engene.

Viindruerne modnes i tætte, tunge Klaser, og alleslags Træfrugter, især Pærer, opnaae en aromatisk Saftfuldhed, der har gjort dem berømte. Fra Bjergenes Rødder fremvælde varme mineralske Kilder med vidunderlig Lægedomskraft, og det ene Badested ligger ved Siden af det andet, kappende med sin Nabo om at lokke de Syge ved sælsomme Kure, de Sunde ved Spillebanker og Festligheder. Byerne Aigle med det forfaldne romerske Taarn, Bex med Saltværkerne og den eventyrlige Feegrotte, St. Maurice med sin kjække Bro og det midt paa den bratte Fjeldvæg klinede lille Kapel, det sumpede Martigny med det fjerntskuende runde Taarn paa Ruinerne af la Bâtiaz, det pyntelige Badested Saxon, Sion med de to Klippeblokke, der midt i Byen løfte sig ligeoverfor hinanden, hver med sin middelalderlige Bygning, det maleriske Sierre med sine frodige Haver, Smaaflækkerne Susten og Turtman, det af Jordskjælv rystede Visp og endelig det venlige Brieg, hvorfra Routen over Simplon til Italien bøier af imod Syd, danne Hovedpunkterne i Dallinien. Især mod Vest, altsaa nærmest Genfersøen, hvor Dalen ligger nede mellem de vældige Høider Dent du Midi og Dent de Morcle, er der en Rigdom af Naturskjønheder. De berømteste blandt disse ere Vandfaldet Pissevache, dannet af Floden Sallenche, der bryder sig en Vei gjennem Klippevæggen, og den storartede Gorge du Trient, en snæver, bugtet mørk og ubeskrivelig romantisk Klippekløft, mellem hvis lodrette Sider der kun er Udsigt til en smal Stribe blaa Himmel, medens Floden Trient bruser og skummer i hvide Fosser under det Trægalleri, der er boltet ind i Klippemuren, og som krydser frem og tilbage over Strømmen for i de fremspringende Pynter at finde lidt Støtte for sine Planker. Det er et frugtbart, velbefolket, livligt Landstrog. Men paa sine Steder skifter Dalen Udseende. Mægtige Skred af halvt knuste Klippebrokker og goldt Sand have bedækket den frugtbare Jord, og hvert Foraar drage de fra Snee- og Iismasserne paa Bjergene pludselig

nedvældende Vandstromme dybe Furer, hele Flodleier i disse øde Steenmarker. Eller Rhonen, der her glider jevnt og trægt, heelt forskjellig fra den rivende Strom, som ved Genf forlader Søen for at styrte sig ind i Frankrig, breder sig ud til flade Sumpe, hvor en tæt Skov af Ror skjuler den side Bund, hvor Febren lurer paa sine Offre, og hvor i Sommertiden tætte Sværme af utaalelige smaae sorte Fluer bringe den Reisende til Fortvivlelse.

Rhonedalen ligger indeklemt mellem Berneralperne imod Nord og Walliseralperne imod Syd, og den omgives saaledes af Bjerggrupper, der høre til de mægtigste og høieste i Schweiz. Ofte er man ligesom indeklemt mellem to bratte og morke Klippesider, furede af Aarhundreders Rynker og kun pletviis bydende en sparsom Græsning for de fra Blok til Blok springende Geder. Men nu og da aabner der sig til begge Sider Kløfter og Dalstrøg, som stige hurtigt opad, indtil de tabe sig inde i de vilde Hoifjelde, næsten alle dækkede med evig Snee og Iis. Navnlig imod Syd brydes Fjeldvæggen af saadanne Aabninger, der føre ind til de mægtige Bjerggrupper Montblanc, Store St. Bernhard, Matterhorn, Monte Rosa og Simplon, og gjennem hvilke nogle af de vigtigste Forbindelsesveie mellem Schweiz og Italien ere lagte.

Den Jernbane, som gaaer langs Nordsiden af Genfersøen, forener sig i Rhonedalen ved St. Maurice med det Stykke Bane, der er tænkt engang at skulle fortsættes langs hele den nu til Frankrig horende sydlige Kyst af Søen ved Foden af de savoyiske Bjerge, og den sammensmeltede Linie løber derpaa et Stykke imod Øst indtil Sierre; længere er den endnu ikke kommen. Et Aktieselskab, som allerede havde udført endeel Arbeider, gik fallit, og man seer fra Landeveien den forladte, halvt færdige Jordvold langs med Floden; der er imidlertid nu alvorlig Tale om at gjenoptage Arbeiderne og fuldende Jernbanen til Brieg, hvorfra man over Simplon kommer ned til Domo d'Os-

sola og langs den brusende Toccia til den deilige Lago maggiore. Efter de uventet heldige Erfaringer, som ere gjorte med den af Englænderen Fell efter et nyt System anlagte Jernbane over Mont Cenis, vil det nu neppe vare længe, forend man ogsaa faaer en lignende Bane over Simplon. Paa Liv og Færdsel vil det ikke mangle. Selv uafhængig af de Sommerreisendes stedse voxende Skare, er der i disse Egne stærk Trang til hurtigere og lettere Forbindelsesmidler. De tre Folkeslag, som beboe de omliggende Lande, modes her med hinanden. Nærmest Genfer-soen er Alt Fransk, hoiere oppe i Rhonedalen bliver Tydsk ene-herskende, og kommer man imod Syd over de hvide Bjergrygge, er man midt i det Italienske.

Af de imod Syd sig aabnende Dalstrøg er intet nu saa beromt og saa besogt som St. Niclaus-Dalen, der forer ned til den lille By Zermatt, Bjergenes Konge Matterhorn og den mest storartede af alle Gletscherudsigter, Gorner Grat. Det er ikke mange Aar siden, at denne Dal opdagedes af de Reisende, og at Routen optoges blandt dem, som Haandbogerne anbefale med to Stjerner. Men med den for Schweizerne eiendommelige Driftighed, som man savner saa haardt paa andre af Naturen begunstigede Steder, ikke mindst i Italien, blev der strax gjort Alt for at skaffe Touristerne Befordring, Veie, Ophold, Bequemmeligheder og sikker Veiledning. Iveren har lonnet sig, thi mere og mere vender den store Strom af Sommergjæster sig ned imod Zermatt, og en livlig Færdsel finder allerede Sted gjennem disse vilde Egne, hvor fordum kun en enkelt Eventyrer vovede sig frem. Der er ikke nogen særlig Besværlighed eller Fare ved denne Tour, naar man forst har tumlet sig en lille Smule omkring i Bjergegnene og lært enten at bruge sine Been en heel Dag igjennem eller at sidde sine otte til ti Timer paa Heste-ryggen. Thi kun mellem disse to Befordringsmidler har man Valget. Det sidste halve Stykke, fra Byen St. Niclaus til Zermatt, er der anlagt en smal Kjorevei, som netop har Plads

nok for den lave schweizerske, fiirhjulede Kærre („Wägli"), forspændt med een Hest og med Plads til een eller allerhøist to Personer foruden Kudsken; men de fleste Reisende, ialfald Sletteboere som vi Danske, ville vistnok betakke sig for denne Kjørsel langs Kanten af en gabende Afgrund, hvor en Snublen eller et Sidespring af Hesten vilde slynge hele Befordringen ned. Sandt nok, man vænner sig efterhaanden ogsaa til denne Risiko uden at tænke synderligt paa den, men tilhest føler man sig dog altid noget behageligere. I Bjergene kjende Gangerne, hvad enten de ere Heste eller Æsler eller midt imellem begge, kun een Gangart: det sindige, jevne Skridt. Med hvert Dyr følger gjerne en Driver eller Fører, som holder sig mellem det og Skrænten, saa at selv Damer meget hurtigt føle sig sikkre og kun have Anstrengelsen at overvinde.

Det var paa en smuk Septemberdag, at vort lille Selskab brød op fra det snavsede, underligt sammenrystede Visp og red imod Syd langs med den leergule, rask henilende Flod af samme Navn, hvis ene Green kommer fra selve Gorner Gletscheren, og hvis Løb man derfor bestandigt følger, krydsende paa spinkle Broer fra Bred til Bred, alt eftersom Ridestien har maattet søge sin Plads paa den ene eller den anden Bjergskraaning. Selv om der ikke laa et saa stolt Maal ved Reisens Ende, vilde Veiens egen Skjønhed mere end lønne Anstrengelsen. Vispfloden dannes af to Arme, der forenes omtrent ved Landsbyen Stalden, et Par Timers Ridt fra Byen Visp, og som indeslutte mellem sig Bjergryggen Mischabel, en nordlig Fortsættelse af Monte Rosa. Mischabelbjergenes hvide Toppe og vilde Høider ere de første, som man har for Øie, naar da ikke Veien trykker sig saa tæt ind under Klippevæggen, at Udsigten indskrænkes til Floden nedenunder. Balferinhorn, hvis hvide Flader gjækkende vise sig og atter forsvinde, for paany et Øieblik at komme frem i en ny Ramme, hører til Mischabelkjæden. Landet er endnu frugtbart og veldyrket. Vinen er Hovedsagen;

man rider forbi fyldige Viinhaver, hvor Rankerne slynge sig fra Stang til Stang, over Lægterne ud til Veien, og hvor hver lille Plet Jord i Klippesiden er bredet ud til en lille Terrasse. Landsbyerne ere ikke just fattige, men Husene ere utrolig snavsede, Beboerne see blege og usunde ud, næsten hvert Fruentimmer har under Halsen den stygge Kjødklump, der næsten kan regnes med til Walliserindernes Nationaldragt, og Kretinere ere ingen Sjeldenhed. Kirken og Værtshuset spille allevegne Hovedrollen; det er Katholicismen og den unge Viin, som holde dette Kantons Befolkning et dybt Trin lavere end de øvrige Schweizere.

Fra Stalden, hvor man bøier ind i den vestligste af de to Dale, skifter Egnen Udseende. Bjergene trække sig mere sammen, Flodens Brusen og de talrige Fosser, af hvilke den mindste vilde være et lille Vidunder i vort Fædreland, minde om, hvor stærkt det gaaer opad. Vinen hører op, og det er Græsgangene, som blive Hovedsagen. Skraaningerne høit oppe paa Bjergkanten ere saa bratte, at man næsten ikke forstaaer, hvorledes Mennesker eller Dyr kunne naae derhen eller holde sig der, men allevegne ligger der spredt disse røde smaae Træskure, som give Schweizeregnene et saa stærkt beboet Præg, skjøndt de fleste af dem kun ere Hømagasiner, og ikke sjeldent forkynder et lille hvidt Kapel i en Klippeafsats, at her ogsaa findes aandelige Hyrder, om de end ikke vogte paa den bedste Maade. En af disse Smaakirker har samlet nogle beboede Hytter omkring sig paa den glatte, grønne Bjergskraaning, der luder ud over Dalstrøget; det er Landsbyen Emd, hvor efter Omegnens Vittighed selv Hønsene maae skoes med Jernhager for ikke at styrte ned. Paa dette Stykke Vei ere Mischabel-Høiderne tilvenstre skjulte; til Gjengjæld har man paa sin høire Haand de fra Matterhorn udskydende vældige Sneebjerge og Gletschere, blandt hvilke navnlig Brunegghorn og Weißhorn rage frem, blinkende i Sollyset og tegnende sig skarpt mod den blaae Himmel, men aldrig visende mere end en ganske ringe Deel af deres mægtige Legeme. En

saadan Sneetop fængsler Øiet med en sælsom Magt. Den første Gang, man seer den, troer man kun at have en solbelyst Sky for sig, men snart lærer man at skjelne mellem Skin og Virkelighed, og naar man saa engang ved selv at naae den evige Iis har faaet Maalestokken for Storheden, forene Fantasi og Erindring sig med Øieblikkets Indtryk og give det den rette Baggrund.

Den lille Flække St. Niclaus ligger midtveis og gjør Tilløb til at blive noget Stort, en By af Hoteller foruden Dalens Hovedstad. Der opførtes storartede nye Bygninger, som formodentlig nu ere tagne i Brug, men foreløbig var der kun eet nogenlunde ordentligt Værtshuus. Til sine Tider er der her saa overfyldt, at de faa Gjæsteværelser ikke nær strække til; Alverdens Nationer sende deres Bidrag, og da Mange dele Touren saaledes, at de overnatte i St. Niclaus, lægges der ofte stærkt Beslag paa Værtens Huusrum og Hjerterum. I Gjæstestuen laae der paa Bordet et Par umage engelske Aviser, en ukomplet Roman i den lille Tauchnitzer-Udgave, et Nummer af le Siècle og et lille Fragment af vor gode gamle „Berlingske". Der havde altsaa nylig været Landsmænd her. Den fedtede og krøllede Reisebog, fyldt med trivielle og inepte Bemærkninger, men ret interessant ved sine Navne, stadfæstede Formodningen. „A. Kvortrup mit Schwester aus Copenhagen" havde der først staaet, men det var streget ud, og en anden, qvindelig, Haand havde neden under skrevet „Hr. og Frøken Kvortrup fra Danmark". Den første Haandskrift vendte tilbage i den tilføiede Bemærkning: „Pas paa! Værten snyder ved Sammenlægningen!" Dansk er saa langt sydpaa et Frimurersprog, som man kan bruge — n æ s t e n uden Risiko.

Landsmænd ere paa Reiser en meget fornøielig Ting til sine Tider, nemlig naar man længes efter Arten, og naar Exemplarerne ere heldige. Mangle disse Betingelser, kunne de blive kjedelige nok. Kvortrup er en Præstesøn fra Jylland, ikke

just rig, men dog ret velhavende, da han og hans Søster vare eneste Arvinger til et heelt Kuld af bjergsomme Kvortruper i nærsomme Livsstillinger. Han blev Student noget efter 1848, optog med stor Iver saa meget af det kjøbenhavnske Væsen, som hans tunge Natur kunde tilegne sig, og læste jevnt flittig til anden Examen. Men den blev hans Livs store Anstødssteen. Tre Gange faldt han igjennem hos Rasmus Nielsen, hvis Tanker han ikke mægtede at fatte, og da man nu ikke kan faae nogen Embedsexamen uden den filosofiske Prøve, slog Kvortrup sig til Ro, hvor han var. Hans ugifte Søster, der var ældre end han, flyttede efter Forældrenes Død over til Kjøbenhavn, og de To førte sammen en Menage, der var mere økonomisk og praktisk end egentlig æsthetisk løftet. Han er en af de faste Kunder i „Athenæum", der læse een Avis, holde en anden under Armen og sidde paa en tredie; hver Dag til bestemte Tider er han at finde hos Konditoren paa Amagertorv, hvor han fortærer Lidet, men snakker desto mere, og der er ingen utrætteligere Medarbeider i politivenlig Retning af alle Blade end han, det er ham en reen Trang at have Noget at ærgre sig over. Søsteren er lidt tilaars; hun har Ord for at være rap, men bevæger sig jo ikke i Offentlighedens klare Lys, saa at hun er mindre bekjendt end Agathon. Nu havde de leiet hele deres Leilighed ud og vare paa en Reise, der skulde vare et heelt Aar, hvis de blot selv kunde holde det ud. Vi havde heller undværet Udsigten til at træffe sammen med dem, men paa Reiser maa man bære sine Tilskikkelser med Taalmodighed og afvinde Livet de lyseste Sider.

Efter en kort Hvile i St. Niclaus, som den Dag ikke var stærkt besøgt af Fremmede, gik det videre imod Syd. Det var midt paa Dagen, mildt og varmt, Solen lyste, Skyggerne tegnede sig skarpt og kraftigt, Himlen hvælvede sig mørkeblaa med enkelte skinnende hvide Skyer, der kappedes med Sneebjergene i Reenhed, Luften var let, frisk og gjennemsigtig. Naar man sidder her i vort mørke, matte Kjøbenhavn paa en

slndfuld Decemberdag, heelt tæt op til Vinduet for at fange saa meget som muligt af det guulgraae Dagslys, hvert Øieblik fristet til at tænde Lampen og opsøge Aftenens Hyggelighed midt om Formiddagen, saa hører der en heel Anstrengelse til for at gjenkalde sig et saadant Indtryk af den klare, lette Bjergluft, af Lyset og Solskinnet, af Livet og Skjønheden. Floden brusede stærkere, sydede om de nedfaldne Blokke, sprang i Fosser over sit njevne Leie. Hyppigere og hyppigere blev Vandfaldene paa Bjergsiderne; i eventyrlige Former søgte de smaae Strømme ned til den større, snart som brede Kaskader i mange uregelmæssige Affatser, snart spredte som Vifter eller udbredte Paafuglehaler, snart som fine Sølvtraade i det yppige Græs, snart opløsende sig i fiin Taage, spillende med Regnbuer i Sollyset. Den hvide Top tilhøire er Weißhorn, fra hvilken Bjerggletscheren sendes ned til Dalen og bliver hængende paa Skraaningen; tilvenstre komme Vandstrømmene fra den Gletscher, der skyder ud fra Grabenhorn, det høieste Punkt af Mischabelkjeden. Dalen bliver her efterhaanden videre, og Engene brede sig saftiggrønne til begge Sider. „Matten“ kalder man i Schweiz disse Engstrøg oppe i Bjergene, og dette Ord vender ideligt tilbage i Stednavnene: Langenmatt, Breidenmatt, Zermatt, Zermattje, Mattsand, Matterhorn o. s. v. Med Længsel imødesaae vi Broen Hohesteg, hvor man for sidste Gang gaaer over Visp, og hvor vi vidste, at det mægtige, det forfærdelige Matterhorn pludseligt skulde vise sig for os i sin hele Majestæt, omtrent en Times Vei fra Zermatt. Men, som det kun altfor ofte gaaer i Bjergegnene, den klare Luft tyknede lidt efter lidt, en fiin Taage reiste sig, den steg op af Jorden, kom rullende ned ad Bjergene, samlede sig forfra og bagfra, og da vi naaede det afgjørende Punkt, var det saa tykt, at vi neppe kunde skimte Floden tæt ved os, skjøndt dens stærke Brusen veiledede Øret til at hjælpe Øiet, endsige da det endnu fjerne Kæmpebjerg.

Næsten i Regn holdt vi vort Indtog i Zermatt, hvor

vi uden Vanskelighed fandt Plads i det største af de to Hoteller. Der havde været fuldt Huus de sidste Dage, fortalte Værten, men imorges vare alle Gjæsterne tagne op til „Riffelhaus," og der ventede de nu formodentlig paa klart Veir. Vi blev alene ved Table d'Hôte, men det anrettedes lige fuldt med al den Omstændelighed og Vidtløftighed, som nu engang hører til, og vi sparedes ikke for en eneste af de mange „Gänge", som det er en Æressag for enhver god Schweizervært at præstere. Vi morede os om Aftenen med Reisebogen og dens forholdsviis mange bekjendte Navne; „A. Kvortrup mit Schwester aus Copenhagen" var der ogsaa, ved Siden deraf stod med en rask Forretningshaand „Nursetjee Vishebhoy Brothers," saa fulgte tydske, franske og engelske Navne, et Par Misser, tre Damer paa —off eller —koff og endnu flere. Men væk vare de nu Alle, 3000 Fod høiere end vi i Zermatt, oppe i Værtshuset paa Riffelberg, som man i klart Veir tydeligt kan see hernedefra, men som nu laa skjult for os i Taagen ikke mindre end Matterhorn og alle dets Nabofjelde.

Vi fik en lang Ventetid i Zermatt. Hele den næste Dag regnede det næsten uafbrudt, og det var neppe nok, at man kunde gaae sig en lille Tour gjennem de af dybt Ælte og store Stene fyldte Gader ud paa de side Enge. I Zermatt er der et lille engelsk Kapel, og paa den katholske Kirkegaard er der et Par Grave, som den Reisende ikke kan undlade at skjænke sin Sympathi. Liflænderen Eduard von Grote styrtede i Sommeren 1859 ned i en Kløft paa Findelen-Gletscheren, og hans Liig blev først længe efter bragt til Zermatt. Fire Grave ved Siden af hinanden gjemme de faa Levninger af fire Ulykkelige, der noget senere faldt som Offre for deres Dristighed. Et Selskab af Englændere vilde i Sommeren 1865 bestige det jomfruelige Matterhorn, som Ingen hidtil havde vovet at give sig ikast med. Der var den ganske unge Lord Francis Douglas (en yngre Broder til Hertugen af Hamilton), hans Hovmester Mr. Hudson,

en øvet Bjergvandrer Mr. Whymper og tre Førere fra Zermatt, nemlig Michel Croz og Brødrene Taugwalder. Kort før deres Opbrud til den besværlige Fart kom endnu en Englænder til, Mr. Hadow, der kjendte lidt til nogle af Selskabet og havde bedt om at maatte være med; han udgav sig for en erfaren Gletscherbestiger, og i Tillid dertil opfyldtes hans Begjæring. De syv Mænd brød op til deres farefulde Vandring, vel udrustede med Alt, hvad Førernes Erfaring og Englændernes praktiske Sands kunde betegne som nødvendigt. Med uhyre Anstrengelser arbeidede de sig op ad de lodrette Sider, huggende sig Fodtrin i Isen til hvert Skridt, bundne til hinanden med et langt Toug, som hver havde slynget to Gange om Livet, ofte svævende mellem Himmel og Jord eller balancerende langs smalle Iiskanter, hvor et eneste Feiltrin vilde være Døden. Fra Dalen ved Zermatt fulgte man gjennem Kikkerten de dristige Bjergstigere i aandeløs Spænding. Det syntes, at de omtrent midt paa Fjeldet havde fundet Skraaningerne mindre steile, end de nedenfra tog sig ud, og det gik temmelig rask opad. Tilsidst naaede de virkelig Maalet, og den 14de Juli 1865 blev det engelske Flag heiset paa den vældige Klippetop, som aldrig før nogen menneskelig Fod havde betraadt. Saa fulgte efter et kort Ophold Nedstigningen, og den viste sig som den farligste Deel af Opgaven. Hadow var bleven træt, et Stykke nedenfor Toppen gled han, Rykket bragte Michel Croz til at snuble, efter ham faldt Lord Francis og Mr. Hudson, og det vilde ikke være gaaet Mr. Whymper og Brødrene Taugwalder bedre, dersom ikke ved et mærkeligt Tilfælde det Toug, som sammenknyttede dem alle, var bristet. Som det nu gik, styrtede de fire Førstnævnte ned ad Iisskraaningen. I de første Sekunder var der nu og da en af dem, som syntes et Øieblik at standse, at faae Hold i en Iisblok eller en Klippespids, men saasnart Touget strammedes ved de Øvriges Fald, reves han med paany, hurtigere og hurtigere hvirvledes de Ulykkelige ned, i et Nu tilbagelagdes

de mange møisommelige Timers Vei, med Lynets Fart skjød den bugtende Menneskekjede sig afsted, nu og da efterladende sig Spor af Blod og Kjødstumper paa de fremspringende Spidser af Isfladen, og det var kun en uformelig Klump, som tilsidst naaede den 4000 Fod høie Isvægs Fod. Man kan tænke sig den Rædsel, hvormed de tre Frelste, knyttede til hinanden med Resterne af det sønderrevne Toug, vare Vidner til dette forfærdelige Optrin. Kun med den yderste Møie og skjælvende af Rystelsen naaede de Bjergets Fod, hvor Hjælp var ilet dem imøde. Hvad der fandtes af de Forulykkede, var kun lidet: ikke blot Klæderne, men selv Kjødet af Benene var afslidt, og al Form havde forladt de Levninger, der samledes sammen og jordedes i en fælleds Grav, da Ingen kunde skjelne dem fra hinanden. I Hotellet opbevares som en Slags Reliquier til Forevisning for Reisende et Stykke Alpestok og en halvt opslidt, jernbeslaaet Bjergsko, som har tilhørt Lord Francis. — Man fortæller, at Præsidenten for Alpine Club i London paa Tidenden om den slete Ulykke, uden at bryde sig stort om de tabte Menneskeliv, udbrød: „Altsaa kom dog en Englænder først op paa Toppen af Matterhorn!" — Tre Dage senere udførtes den samme Bedrift, men fra en anden Side af Bjerget, af nogle Førere i Breuil. Nu er der næsten hvert Aar Reisende, som vove Forsøget, og i Sommeren 1867 skal endogsaa et Fruentimmer fra Val Tournanche, Datter af en Fører, have betraadt Matterhorns Top. Lidenskaben for farlige Bjergbestigninger synes ligesom Spilleraseriet at beherske sine Offre med en dæmonisk Magt. De trodse Alt, Hunger, Kulde, Anstrengelser, Farer, ja selve Døden, alene for at udføre noget Ualmindeligt. Det er ikke Maalet, som lokker dem, ikke de interessante Iagttagelser, neppe nok selve Storheden af det Syn, som bydes; det er selve Møien og Faren, hvis kildrende Spænding de ikke kunne modstaae. Det er karakteristisk for Englænderne, at denne Tilbøielighed har født et heelt Sel-

skab, Alpine Club, hvis Indflydelse i Schweiz er meget stor, næsten saa stor som Bädekers.

Endnu den anden Dags Morgen var det Regnveir, men Førerne spaaede efter deres Kjendemærker en heldig Forandring. Ved Middagstid raadede de os at bryde op, skjøndt Alt endnu laa i Taage, og vi fulgte deres Raad. Der er tre Timers Vei fra Zermatt op til Værtshuset paa Riffelhorn, og den er meget besværlig for Fodgængere, deels ved den stærke Stigning og deels ved selve Veiens Beskaffenhed. Næsten mest anstrengende er den gjennem en udstrakt Skov af Lerke- og Arvetræer; dette sidstnævnte Naaletræ, som vi ikke kjende hos os, voxer her i al sin Kraft og Frodighed, høistammet, grønt og duftende; det er Alpernes Ceder, og fra dens Stammer komme de fleste schweizerske Træsager, hvor hvide og rødlige Lag gaae over i hinanden. Saa kommer der atter grønne Enge, og derpaa gaaer det i Zigzag opad en med Mos og kort Græs bedækket Skraaning, indtil man naaer op paa Plateauet og befinder sig ved „Riffelhaus", midt i en Udsigt, der overvælder ved sin Storhed og dog kun er indskrænket i Sammenligning med den, der snart efter skal udfolde sig fra Gorner Grat.

Som Førerne spaaede, var det blevet klart paa den sidste Deel af Opstigningen, og ingen misundelig Sky skjulte os nogen Part af Herlighederne. Midtpunktet, Herskeren over dem alle, er det vældige, trekantede Matterhorn, som hiinsides en Række Gletschere og Sneemarker løfter sin Spids imod Himlen, næsten fra Foden til Toppen klædt i et Iisharnisk. Matterhorn et et ubeskrivelig majestætisk, næsten forfærdende Bjerg. Det er ingenlunde den høieste Spids i denne Kjede (det naaer 13,800 Fod over Havets Overflade, medens baade Monte Rosa, Grabenhorn og Lyskamm gaae over 14,000), men det imponerer ved sin Form og sin isolerede Beliggenhed. De fleste andre Bjerghøider flyde sammen med nærliggende Partier paa en saadan Maade, at man har ondt ved at finde den rette Spids, der

bærer Kjendingsnavnet. Det gjælder om de store Sneefjelde i Berneralperne, om Bjergenes Konge Montblanc, seet fra Chamounydalen, om Monte Rosa og mange andre. Ved Matterhorn derimod er der ingen Tvivl. I ensom Vælde løfter det sit spidse Hoved og sin brede Bringe op af Ishavet; den mere skraanende Ryg sees ikke fra denne Side, kun den forreste bratte Flade, der løfter sig frit 6 til 7000 Fod fra Niveauet nedenunder. Til begge Sider strække sig Gletschere og øde Klippemarker, der skyde ud fra de tildeels skjulte Høider. Det er en storartet, men gold og livløs Verden, der her aabner sig for os. Kun paa Høisletten umiddelbart ved det lange toetages Træhuus, som kaldes Hotellet, er der en sparsom Plantevæxt, hvori der dog kan findes duftende Alpeurter og den fine „Edelweiß", ellers er Alt goldt og bart; vi ere jo næsten 8000 Fod over Havet, og Kulden fra de umaadelige Ismarker virker dræbende. Ved Foden af den Skraaning, som vi nys steg opad, see vi Zermatts Tage og det lille Kirkespiir, foran os aabner sig i blaae og violette Toner en stor Deel af den gjennemvandrede St. Niclaus-Dal, og heroppefra faae vi en Forestilling om de vældige Udløbere af Bjerge, der indeslutte den, om Mischabelgruppen med det kneisende Grabenhorn, om Rothhorns, Weißhorns og Brunegghorns hvide Flader.

Det var for silde at naae Gorner Grat inden Mørkningen. Tiden gik hen med smaae Vandringer til de vilde Skrænter, sælsomme Klippeblokke og storartede Gletschere, som her til alle Sider ligge i umiddelbar Nærhed. Middagsklokken samlede os Alle henad Solnedgang, og et broget Selskab vare vi, da vi kom sammen ved Bordet. Ogsaa her havde vi et fuldstændigt Table d'Hôte med sex eller syv Retter Mad; det er sandt, at de samme Retter kunde have været slaaede sammen til to eller tre, men Skinnet blev bevaret, og vor „Oberkellner" var ligesaa fiint paaklædt, ligesaa adret, ligesaa sprogkyndig som nogen Kollega i Zürich eller Interlaken, skjøndt han kun kommun-

derede over et Par Piger og en kluntet Dreng. Det var ikke svært at udfinde dem, hvis Navne vi havde læst i Zermatt. „Nursetjee Vishebhoy Brothers“ vare to Parsere, unge Kjøbmænd fra Benares, med tykke Læber, mørkebruun Ansigtsfarve og underlige svømmende Øine, gule, hvor vi ere vante til at see Hvidt; de tog sig besynderligt ud i den europæiske Dragt, til saadanne Physiognomier hører nødvendigt den lange Talar og det aparte Hovedtøi, bygget som et knækket Kakkelovnsrør. De tre russiske Damer vare Søstre; den mellemste af dem var i Foraaret bleven gift med en Søofficeer, som var sendt til Amurfloden paa et Par Aar, nu trøstede hun sig i sin Enkestand med at reise med Søstrene, tilfods og alene havde de gjennemstreifet Schweiz, siden skulde de besøge Paris og Italien, indtil de i Odessa skulde gjenfinde den hjemvendte Ægtefælle og Svoger; det var paa en Maade Amur contra Amor. Vor noget frygtede Landsmand, med hvem vi forud vare bekjendte paa Afstand, mærkede vi foreløbigt ikke noget til; han havde faaet Plads nede ved et Par høist mærkelige engelske Damer, smaae, lidt forvoxne eller forkrøblede, mørklokkede og rødkindede, smilende, snakkende, klædte i grelle Farver, med lyserøde Spencere og mørkeblaae Atlaskes Skjørter, Gjenstanden for Alles Opmærksomhed. Kvortrup var meget sysselsat med den ene af dem, men Samtalen var besværlig, da han ikke kunde Engelsk, og hun kun lidt Tydsk, saa at de Ideer, som de kunde udvexle, ikke bleve mange. Parserne paa Damernes anden Side havde en afgjort Overvægt ved deres Kjendskab til Engelsk. En lystig wiensk Doktor, et Par gemytlige Rhinlændere, en prægtig engelsk Dame med halvvoxne Børn, en skotsk Advokat og et Par tause Hannoveranere udgjorde Resten af Selskabet. Frøken Kvortrup havde godhedsfuldt sluttet sig til os. Hun syntes at have taget Kommandoen paa „Riffelhaus“, jog Pigerne frem og tilbage, udsøgte de bedste Stykker til vore Damer, gav Pigerne, der betragtede hende med kjendelig Ærefrygt, Ordre

til, at der skulde bringes et dobbelt Sæt Tæpper og Hovedpuder til vore Værelser, tilbød at „rede Sengene ordentligt om" og fik under alt det Tid baade til at forhøre sig om Hr. Stigaards Befindende og til at beklage sig over Broderens Fortabelse i „de halvfjantede engelske Maskeradedukker".

Aftenen blev stjerneklar. I den skarpe Kulde vandrede vi lidt om paa den lille Flade foran Hotellet; Lysene glimtede nede i Zermatt, men Bjergene havde indhyllet sig i Mørket, og kun de yderste Omrids af Matterhorn kunde svagt skjelnes imod den stjernebesatte vestlige Nathimmel. Inde fra Selskabsværelset, hvor Damerne vare samlede, klang en rask Dandsemelodi, og paa denne Afstand mærkedes det ikke, hvor forstemt Pianoet var blevet siden Foraaret. Kvortrup kom hen til os, rygende paa en mægtig Reisepibe med Frederik den Syvende malet paa Hovedet. Han tog os i skarpt Forhør om, hvad vi havde maattet betale for vore Heste fra Visp, og var meget tilfreds, da han hørte, at han var sluppen to Francs billigere for Søsterens Hest; selv var han gaaet hele Veien, det vil da sige, han havde jevnligt benyttet en af de to engelske Damers Befordring, naar de bleve trætte af Sadlen og til Afvexling gik et Stykke. Det var to Misser Simons, fortalte han. „Det er ogsaa forbandet, at jeg ikke har lært at sludre en Smule Engelsk, Tydsk taler jeg saa udmærket. Den mindste af dem synes jeg egentlig bedst om. Hvad har De tænkt at give Deres Førere i Drikkepenge?"

Man vidste, at vi maatte tidligt paa Benene næste Morgen, og allerede Kl. 9 var det derfor stille i Hotellet. Der kom jo rigtignok lidt efter nogen Forstyrrelse. Fra Værelset ved Siden af os blev der ringet stærkt og gjentagende; da en af Pigerne lidt efter kom op, hørte vi en Stemme, i hvilken vi gjenkjendte Frøken Kvortrups, kommandere hende til at flytte Sengen, fordi det trak fra Vinduet, og nu fulgte der en Rumsteren og Omflytning af hvert eneste Stykke Meubel under fortsat Kommando

af Frøkenen, der selv tog Haand i med. Endelig var det bestilt. Da hun vel kunde tænke, at vi vare holdte vaagne ved al denne Styr, bankede hun endnu paa Væggen og raabte: „Har De saa faaet Tæpper nok? Eller vil De have flere? Jeg skal saa gjerne ringe paa Gurli igjen! Det er det yndigste Veir, men hundekoldt! „Du Søvnens Gud", husker De den?"

Morgenen den 19de September brød frem, saa klar og straalende som nogensinde en Septembermorgen. Som jeg slog Øiet op, viste sig gjennem Vinduet ligeover for mig det stolteste, det skjønneste Syn: hele Matterhorn laa der frit og kneisende, farvet med et rosenrødt Skjær, glødende fra Toppen til Foden i Morgensolens første Straaler. Alene dette Skue vilde have været Belønning nok for en lang og møisommelig Vandring. Men det gjaldt om at benytte Tiden og hurtigt komme op til Gorner Grat, inden Solen steg for høit, og mulig den klare Himmel formørkedes. I et Nu vare vi i Klæderne, Førerne havde Hestene færdige for Døren, og vi ilede ned. I Gangen bleve vi imidlertid standsede af Frøkenen, som slæbte os ind i Spisesalen, hvor hun havde tilbragt en halv Time med at lave Kaffe og smøre Smørrebrød til os Alle. „Nei, det veed Gud, jeg ikke taaler, at De skulde Allesammen tøsse ud i den bittre Kulde uden at have faaet noget Varmt at staae imod med. Jeg kjender det usle Kaffepjank, de møde med her i Schweiz, derfor har jeg tragtet den selv, og den skal smage Dem, kan De troe. Agathon er ved sin anden Kop, det Skind!" — Agathon sad vel indpakket, med et stort uldent Halstørklæde og en Reise-kaskjet med Øreklapper; han dampede af Varme og Velbehag og syntes egentlig mest tilbøielig til at blive, hvor han var, og lade Vorherres Natur skjøtte sig selv.

Endelig kom vi da afsted. Det gik op ad Skraaninger med løse Steen, over Sneedriver, langs ad øde Fjeldstriber, forbi store Blokke og mørke Smaasøer. Om hvad der sees underveis, ville vi foreløbig ikke tale; det er jo kun Brudstykker

af det, som snart skal samle sig til et uafbrudt Hele. Næsten halvanden Time varer Vandringen, men der skal ogsaa stiges over 1600 Fod i Veiret, og det tager Tid. Endelig ere vi der, vi boie om en Klippeblok, springe af Hesten, lobe nogle Skridt fremad og staae paa Gorner Grat.

Hvad er da Gorner Grat, og hvad vil Navnet sige? „Grat" eller „Grath", siger Ordbogen os, er den overste, paa langs gaaende skarpe Kant af en Ting, og Forklaringen passer godt her. Gorner Grat er den overste, paa langs gaaende skarpe og nogne Kant af et ellers under Gletschere og Sneemasser skjult Fjeld. Det rager frem i den hvide Dynge som et Jordens Ribbeen, dannende en lille Flade paa vel et Par hundrede Skridts Længde og tredive eller fyrretyve Skridts Bredde. Vi ere 9654 Fod over Havet, altsaa i Grunden over den Linie, som ellers i disse Egne betegner den evige Snee, men det er vel Vinden og Solen, som i Forening holde denne lille Fjeldkam ryddelig. Man staaer der hensat i en Verden, hvis store, ensomme, vilde Majestæt indgyder Ærefrygt og Rædsel. Menneskene og deres Færden ere forsvundne, her sees intet Spor af dem, af deres Boliger, dyrkede Marker og konstige Anlæg. Kun den ophoiede, den ubetvungne Natur udfolder sig: de umaadelige Bjerggrupper, de skinnende hvide Sneetoppe, de forstenede Gletscherstromme, der have Flodernes Fald og dog ligge tilsyneladende dode. Vi ere lige i Midtpunktet af et umaadeligt Rundmaleri, der fortsættes uafbrudt, Bjerg ved Bjerg, Sneeflade ved Sneeflade, Gletscher ved Gletscher, Afgrund ved Afgrund. Øiet udmaaler ikke, hvor stor Afstanden er; i den lette Bjergluft synes selv de fjerneste Punkter at ligge sælsomt nær, og det uovede Blik har Vanskelighed ved at fatte Storheden, netop fordi Alt er saa uhyre stort, fordi slet Intet minder om Maalestokkene fra det, vi daglig see. Med Kompasset i Haanden udfinde vi efter den uvurdeerlige Bädeker efterhaanden de mest fremtrædende Punkter: Monte Rosas to

Spidser, Lyskamms blendende Sneeflader, Tvillingernes blødt rundede Høie, Breithorns lange og mørke Kam, det brede Matterjoch eller Theodulpasset, saa Matterhorns umaadelige Kegle, der ogsaa herfra synes at beherske alt det Øvrige, derpaa, efter den mørke Linie, som betegner en Sænkning i Fjeldene, la Dent blanche, Gabelhorns og Rothhorns truende Spidser, hvor ingen Snee kan finde Hvile, Weißhorns og Brunegghorns blinkende Høider, langt, langt ude imod Nord de alleroverste Toppe af Blümlisalp heelt inde i Berneralperne, saa i en lang, vexlende Række Mischabelkjedens Jætter: Grabenhorn, Täschhorn, Nympfischhorn, Strahlhorn, Stockhorn, indtil Weißhorns brede, jevne Sneeflade under Monte Moro og Cima di Jazi atter fører os hen til Monte Rosa. Disse Navne kunne nu vel hos den, som ikke selv har en Erindring at tye tilbage til, ikke fremkalde noget særligt Indtryk; men de kunne dog give en Forestilling om Synskredsens umaadelige Udstrækning og om Billedets Storartethed. Hvert eneste Punkt laa for os klart og skarpt, tegnende sig imod den mørkeblaae Himmel og beskinnet af Solen, der for os stod høit, medens dens Straaler endnu ikke havde naaet alle Dalene under vore Fødder.

Vor brogede Skare var længe fortabt i stille Undren og Beskuen, overvældet af det imponerende Skue. En let, men skarp Brise gik hen over Høiderne og trængte ind til Marv og Been.. Tættere hyllede vi os ind i Shawler og Kapper og tyede nærmere til hinanden for at finde Læ. Tungerne løsnedes efterhaanden, Spørgsmaal og Beundringsraab lød i alle Tungemaal. Dersom vore parsiske Venner vare Soltilbedere, maa det vel antages for Bønner til deres store Gud, som de opsendte, skjøndt den ene af dem saae hen paa Miss Simons imens. Kvortrup havde havt Omtanke nok til at tage sin Pibe med, han laa nu paa det luneste Sted og dampede væk. Jeg kunde see, at der gjærede en stor Tanke i ham. „Hvorfor skriver De dog aldrig Noget i „Dagbladet" om de forbandede Drenge, som

gynge paa Bommene og kaste med Steen oppe paa Volden? De Politidriverter tage sig af Ingenting, naar man ikke muntrer dem ordentlig. Man kan, Gud straffe mig! snart ikke mere gaae sig en Tour deroppe for alle de væmmelige Unger."

Med Møie reve vi os los fra det vidunderlige Sted, hvis Minder ingen Afstand i Tid og Rum skal kunne udslette. Rask gik det nedad, for rask endogsaa, thi en af de engelske Smaadrenge faldt og skrabede sig dygtigt paa Haand og Knæ. Men Frøken Kvortrup var strax ved Haanden, hun tog sig af Patienten, og under en Strøm af danske Ord, som den engelske Dame forgjæves gjorde sig Umage for at forstaae, fik hun ham strax ved Hjemkomsten til Riffelhaus vasket, indgnedet med Arnica og forbunden med Strimler af Noget, der stærkt lignede en Sirtses Nattrøie. „De fremmede Kræ veed jo ingen Besked", sagde hun; „jeg er vant til det hjemmefra, jeg har engang kureret Agathon, da Niels Jensens gale Søn havde slaaet Hovedet istykker paa ham med en Toirekølle." Gud veed dog, om det blev sat rigtigt sammen dengang. Agathons Tro paa sin egen Færdighed i Tydsk, og hans Lyst til at tale og skrive dette Tungemaal tyde ialtfald paa, at der er sluppet Noget ud af hans Hjerneskal, da Niels Jensens gale Søn paa en saa voldsom Maade lukkede den op.

Der er ingen Grund til at dvæle videre ved Tilbagereisen. Vi forlode „Riffelhaus", medens Kvortrup disputerede med Værten om Kaffen fra imorges, som var beregnet med en halv Franc for meget paa hver Person, og han blev ved denne Strid opholdt saa længe, at Parserne og Misserne Simons fik et betydeligt Forspring. Det gik tilbage gjennem Zermatt til St. Niclaus, hvor vi tilbragte Natten, saa den næste Dag videre forbi Stalden til Visp, vort Udgangspunkt.

Et af de Passer, som fra Rhonedalen tillade en Forbindelse mellem Wallis og det vel befolkede, frugtbare, rige Berner Oberland, er Gemmi. Umiddelbart ved Rhonen, lidt mere vestlig end Visp, ligger den maleriske By Leuk eller Loëche — vi ere her netop lige paa Skillelinien mellem Fransk og Tydsk — opad en Klippeskrænt med Ruiner af en gammel Borg. Fra Bjergene imod Nord, i hvilke der aabner sig en bred Kløft, kommer den lille Flod Dala brusende for at bringe denne Fjeldgruppes Tribut til Dalens brede Hovedstrøm. Den nyanlagte, brede Landevei, som nu fra Byen Leuk slynger sig opad langs Fjeldsiden i langagtige Vindinger, er i sig selv et heelt Konstværk, og jo høiere man kommer op, desto videre bliver Udsigten til begge Sider af Rhonedalen, medens de hvide Bjergtoppe, der før vare skjulte for os i Dybet, nu atter legende vise sig og forsvinde. Der er et Punkt, hvor man paa een Gang overseer hele Strækningen fra Martigny til Visp med en pragtfuld Baggrund af hvide, gule og brune Fjelde. Dalstrøget trækker sig nu efterhaanden mere sammen, og Bjergsiderne danne skraanende, lysegrønne Enge; vi Sletteboere forstaae slet ikke, hvor Folk og Fæ kunne holde sig fast paa dem uden at trille ned i Afgrunden. Landsbyen Albinen ligger omtrent som Emd i St. Niclaus-Dalen; man kan kun komme op til den ad en Række næsten lodrette Stiger, der ere boltede fast til Klippevæggen, og hvis Trin ere høist uregelmæssige. Nysgjerrige og dristige Reisende vove af og til denne besværlige Opstigning, som ikke skal lønne sig videre; de Indfødte færdes med stor Sikkerhed paa deres Stiger, baade Mandfolk og Fruentimmer klattre op og ned ad dem med svære Byrder paa Hovedet, eller maaskee rettere over Hovedet, thi i Grunden hviler nok den egentlige Vægt paa Ryggen. Overalt i Schweiz bæres der paa denne Maade, og det er ikke Bagateller, som saaledes tages paa Nakken opad Stigninger, der synes os Andre yderst møisommelige i og for sig; i Niclaus-Dalen mødte vi en Mand, som paa sin Ryg bar en Liigkiste til sin

døde Kone, han kom med den fra Visp og skulde til Mattsand, der ligger næsten lige ved Zermatt.

Naar begge Bjergsider ere komne hinanden saa nær, at der næsten kun er Plads til Floden Dala og Landeveien, aabner Snevringen sig pludseligt til en bred, rund Flade, indelukket af steile, rødlige, sælsomt formede Bjergskrænter. Det er ikke en Dal i Ordets almindelige Betydning, hvor Høiderne skraane jevnt nedad, men en Kjedel, omgiven af tilsyneladende utilgængelige Fjeldvægge. Selv midt om Sommeren forsvinder Solen fra Bunden af denne Kjedel Klokken 5 om Eftermiddagen. Der er noget Troldagtigt, noget Forfærdeligt ved disse Klipper, ud af hvis phantastiske Former Indbildningskraften skaber allehaande Billeder ligesom ud af Himmelens Skyer. Og for endmere at forstærke det hexeagtige Indtryk ryger og damper det rundt omkring op af Jorden. Det er de varme mineralske Kilder, som have gjort Stedet berømt, og den uregelmæssige Klynge af Huse bagest i Dalen, heelt inde under Klippevæggen, er „Bad Leuk", Loëche-les-Bains.

Det var seent om Aftenen, et Par Dage efter Besøget i Zermatt og paa Gorner Grat, at vi naaede Gemmidalen og tog ind i det største af Badehotellerne, Hôtel des Alpes. I Frokostsalen traf vi næste Morgen tidligt Frøken Kvortrup; det var lidt koldt, og hun havde derfor faaet tændt Ild i Kaminen, lod under sin egen Anførsel sit og vort Bord bringe tæt hen til den oplivende Lue og gav os værdifulde Anviisninger med Hensyn til den bedste Sort Brød. Hun var indtagen af dette Sted og Touren hertil. „Fandt De det ikke mageløst yndigt dernede ved Leuk og det gamle Slot? Det ligner næsten akkurat det Sted i „den fattige unge Mand", hvor han vil springe ud for ikke at kompromettere hende. Mon han vil blive ved Kasino i Vinter? Jeg synes, han var sødere paa Folketheatret. Ja, De er lykkelig, De kan snart faae det at see igjen, mens vi skulle ned og døie alle de Lopper og den Olie i Maden. Vil De ikke have mere

Smør? Nu skal jeg ringe for Dem. Mehr Butter, aber von das allerbeste!"

Om Broderen talte hun ikke, og sit tidligere Reiseselskab skjænkede hun heller intet Ord. Vi skyndte os at blive færdige for dog endnu inden vor Afreise at faae seet de eiendommelige Bade. Det er de mange varme mineralske Kilder, som benyttes og indledes i store Basin'er. Kuren er besværlig nok. Patienten, som maa belave sig paa et fire Ugers Ophold, begynder med et Bad paa en halv Time, men hver Dag stiger Varigheden, saa at han i den sidste Uge tilbringer hele otte Timer i det hede Vand. Det kunde nu Ingen holde ud, dersom han var henviist til at ligge alene i et Badekar. Man har derfor indrettet fælles Badekamre, hvor Patienterne kunne holde hinanden med Selskab. De sidde i Vandet til Halsen, men de kunne der nyde deres Frokost, som serveres for dem i svømmende Træbakker med en høi Kant, spille Schak og Dam paa flydende Dambrætter, læse og til Nød skrive ved flydende Pulte o. s. v. o. s. v. Vi gik omkring i den til vort Hotel hørende Række af Basin'er og saae paa det kuriøse Syn. Herrer og Damer, Børn og Voxne, Unge og Gamle sad her imellem hinanden i paradisisk Uskyldighed, indhyllede i mørke uldne Badeklæder og med kun Hoved og Hænder oven Vande, beskæftigede med saa godt som muligt at faae de lange Timer til at gaae. I et Hjørne sad en gemytlig lille Familie af Mand, Kone og Datter, den havde nylig drukket sin Kaffe, de tømte Kopper og Tallerkenerne med Levninger flød lidt fra dem paa en stor Familiebakke, men nu vare de langt inde i en spændende Domino, og Familiefaderen istemte en kort Jubelhymnne, hver Gang han blev af med en usædvanlig stor Brik; han var den eneste Patient i Gruppen, Kone og Datter badede kun med for Selskabs Skyld. En anden Badegjæst, der sad nærmere under os, var øiensynlig endnu uøvet i den Art aqvatisk Frokost, som her bødes ham; hans Manerer vare keitede, han glemte idelig, hvor han var, sprøitede det varme

Vand op ved sine store Bevægelser, og tilsidst tabte han sin Kniv ned i Badet under et lydeligt: „Saa til Helvede!" Modersmaalets dyrebare Toner og Stemmens Klang forenede sig om at vække vor Opmærksomhed. Det var Kvortrup, vor Ven og Landsmand Kvortrup paa Badekurens første Stadium.

„Hvad Pokker er det, Kvortrup? Er De bleven syg, og vil De blive liggende her i fire Uger? Eller hvor kommer De ned i Badekarret?"

„Nei gu vil jeg ikke blive her i dette fordømte Ravnehul. Nei, seer De, Sagen er sgu egentlig den, at der staaer i Bädeker, at Badene virke beroligende. Og jeg havde netop faaet en Ærgrelse over Noget. Ja, jeg kan da gjerne sige Dem, hvad det var, for De kjender hende jo. Det var den mindste Miss Simons, hende med det røde Atlaskes Skjørt. Jeg kan ikke sige, at jeg var forelsket i hende, men jeg havde sat mig for, at jeg maaskee vilde blive det, og vi fulgtes ad herop, skjøndt det egentlig var ud af Veien for os, og dyrt var det som Satan. Men saa kommer denne Parserflab og gjør sig vigtig; hele Veien har han været saa væmmelig behagelig, og jeg har ikke engang kunnet forklare ham det Upassende i hans Manerer, for det Hoved kunde ikke eet Ord Tydsk. Nu imorges ere begge Fyrene og de to Misser stukne af op over Gemmi uden at sige saa meget som Farvel. Og de halvfjerde Francs, som jeg maatte lægge ud igaar, kan jeg vel ogsaa skyde en hvid Pind efter. Jeg negter ikke, at saa blev jeg gal i Hovedet, og saa faldt det mig ind at tage et varmt Bad ovenpaa den Historie, for der stod paa den Klamamus, som er hængt op i Værelserne, at Beboerne af Hotellet faae dem en Franc billigere. Det er nu noget Svyderi alligevel, for Opvarteren siger, at Kaffe og Frokost koste halvanden Franc mere hernede i Vandet, saa jeg taber dog ved det. Det var ogsaa dumt, at jeg ikke drak Kaffe sammen med Jette. Men hun har gjort saa meget Vrøvl over denne Historie og siger, det er min Skyld. Jeg kan da min Salighed ikke gjøre ved, at de tossede

Fruentimmer er rendt væk med et Par Morianer. Hun er forresten et Jern, er Jette. Hun kunde magelig melde sig til at overtage det Hele, hvis Vorherre skulde falde fra."

Forere, Heste og Bærere ventede paa os, og vi brød op. Naar man staaer nede i Dalen og stirrer op ad den lodrette Væg, og endnu mere naar man er oppe paa dennes øverste Rand og seer ned til de i svimlende Dybde under Ens Fod liggende Klynger af Huse, begriber man ikke, hvorledes nogen for Mennesker tilgængelig Vei kan findes her. Øiet seer ingen af de Striber eller Slyngninger, som ellers betegne Vei og Sti, overalt møder det kun den bratte, rødlige Klippe, hvis lodrette Høide fra Dalen er mellem 15 og 1600 Fod. Imidlertid er virkelig en god, jevn Vei hugget ind i Fjeldet. Det er over hundrede Aar siden, at de to Kantoner Wallis og Bern have anlagt den med stor Bekostning, og den staaer endnu ganske som dengang. De 1600 Fod i Høiden ere blevne til over 10,000 i Længden, saa mange Svingninger, Snoninger, Bugter og hele Spiraler har det været nødvendigt at gjøre. Ofte er man fra den ene Zigzaglinie aldeles ude af Stand til at øine den næste eller overhovedet nogen Fortsættelse af Veien; den luder ud over Hovedet eller gjemmer sig inde i Fjeldvæggen, og først ved selve Dreiningen overbevises man om, at ikke al videre Opstigning her standser. Veien er forholdsviis bred, gjerne henved tre Alen, og den er paa enkelte Steder forsynet med Rækværk, men det er dog kun undtagelsesviis, og for den uøvede Vandrer lurer Svimmelens forfærdelige Dæmon ved næsten enhver Vending. Det er neppe lykkedes Nogen ret at forklare Svimmelen, at opløse den i sine legemlige og aandelige Faktorer; Digterne kunne skildre den, saaledes som H. C. Andersen mesterligt har gjort det i „Isjomfruen", men Forskerne kunne ikke analysere den. Det er en unævnelig Angst, ikke for En selv, for Ens eget Liv, ligesaa fuldt for enhver Anden der i Nærheden, ofte mere for disse, parret med en trolddomsagtig Dragen hen-

imod Dybet, en magnetisk Tiltrækning, som man maa opbyde al sin Kraft for at modstaae, og Kampen er fyldt med Rædsel. Gemmi er et Sted, som kun Faa passere uden at gribes af denne uhyggelige Følelse; den er ulige stærkere, naar man stiger nedad og altsaa bestandigt har det svælgende Dyb for Øie, end naar man langsomt arbeider sig opad. At ride ned ansees af de Fleste for et dumdristigt Vovestykke. I Sommeren 1861 mistede en Grevinde d'Arlincourt Livet ved at ride op ad Gemmiveien; Haandbøgerne fortælle, at hun selv vilde styre sin Hest, at hun blev svimmel, da den kom ud paa Kanten, og at hun derved styrtede fra Sadlen ud over Klippen og ned ad den lodrette Væg, indtil hendes lemlæstede Liig blev liggende paa en Veislyngning flere hundrede Fod længere nede. Men en af vore Førere, som selv havde været med, da Ulykken skete, var ærligere; Grevinden havde ikke selv villet styre sin Hest, en Fører ledede den ved Tøilen, men den stakkels Dame grebes saa pludseligt af et Svimmelhedsanfald, at Intet kunde redde hende. Det skulde just ikke opmuntre os uvante Bjergryttere at høre denne Historie blive udmalet med alle Enkelthederne og faae de Steder paaviste, hvor Grevindens Hjerne var sprøitet ud paa Klippen, hvor Liget laa, og hvorfra hun faldt. Imidlertid gik det dog saa nogenlunde, indtil vor Karavane ved en af de skarpe Dreininger heelt ud paa en Klippepynt mødte en munter Kalv, øiensynligt en Efternøler af den store Qvægdrift, vi havde passeret ved Bjergets Fod; dens lystige Kaprioler satte vore ellers meget sindige Heste i lidt Forvirring, og Mere behøvedes der ikke for at forstyrre vor Ligevægt. Saa drøit det var, foretrak vi fra nu af at gaae tilfods. Den beqvemmeste Befordringsmaade er uimodsigeligt den at lade sig bære; man undgaaer derved Svimmelheden, og naar man ikke er af en „ualmindelig" eller „overordentlig" Vægt, i hvilket Tilfælde Mandskabet maa forøges, koste de fire Bærere ikke stort mere end en Hest med Fører. Det er en forbausende Lethed,

hvormed disse hærdede og øvede Mennesker stige opad med deres Byrde, de skifte ikke ofte, og i de enkelte Hviletider, som mere skyldes de Reisendes Ønsker end deres egen Trang, have de Humeur og Veir nok til en lystig Jodlen, som giver mangfoldig Gjenklang fra Bjergets Sider. Nedad gaaer det næsten altid med Sang og saa raskt, at Hestene have ondt ved at følge dem.

Fra Toppen af Gemmipasset, som beskygges af det steile Daubenhorn, kaster man endnu et Blik, et sidste, et Afskedsblik tilbage paa Rhonedalen og de stolte Bjerge, som danne dens sydlige Vold. Man har foran sig, hiinsides den dybt nede sig slyngende Leukerdal eller Daladal, tilvenstre Mischabelhøiderne, saa Weißhorn, Bruneggghorn, det majestætiske Matterhorns Pyramide, endelig tilhøire la Dent blanche. De fjerne Sneetoppe spille i Solens Straaler, de funkle og lyse, som vilde de kalde En tilbage til fornyet Beundring af al deres rige Skjønhed. Men Afskedens Time er kommen. For sidste Gang modtager Sjælen gjennem Øiet dette storartede uforglemmelige Indtryk, for aldrig mere at slippe det. Saa vandre vi ind i den vilde, øde Klippeørken, forbi den døde Daubensee til Værtshuset Schwarenbach, hvor der Aaret rundt boer et Par Mennesker med det Hverv at modtage de Veifarende og hjælpe dem imod Storm, Snee, Laviner og andre slige Ulykker.

Derfra gaaer det atter nedad. Livet, Frugtbarheden og Skjønheden vende gradeviis tilbage efterhaanden, som vi syngende og jodlende stige ned i Dalen. Langs med en Bjergstrøm, der nu flyder imod Nord, komme vi igjennem maleriske Landskaber til Kanderdalen, til Byen Kandersteg, hvorfra Oetschinerdalen aabner sig ind i Blümlis Alperne, saa over Frutigen og langs med den yndige Thuner Sø til Interlaken.

Her er Midtpunktet for hele Schweiz, Hovedstaden i Berner Oberland, Hvilestedet for de trætte Reisende, Udgangspunktet for en Rigdom af Udflugter. Det er Skjønhedslandets Paris,

i det Allermindste dets Baden=Baden, kun uden Spillebankerne. Det har sine Boulevarder trods den store Verdensstad, sine Alleer og Pragtbygninger trods Badestedernes Dronning. Naar man vandrer den skjønne Vei ud til „Heimwehfluh" for derfra at beundre Jomfruen, Munken og Eiger, dette uadskillelige Trekløver af bernske Sneebjerge, troer man sig hensat i en Feeverden.

Det var paa „Heimwehfluh", at vi en Aften ved Solnedgang traf nogle af vore flygtige Bekjendtskaber fra „Riffelhaus". Solen var gaaet ned efter en varm Dag, og Himlen var klar alene med Undtagelse af en Skybanke i Vest. Vi fik da at see det sjeldne Syn, som kaldes Alpegløden, hvorved det fra Skyerne reflekterede Sollys, efterat selve Solens Skive er gaaet under Horizonten, lader de hvide Bjergtoppe gløde i et sandt Rosenskjær. Vi nød dette vidunderlige Skue fra en lille Pavillon, hvis farvede Glasruder ere beregnede paa at føie Konstens smaae Virkninger til Naturens store Phænomener. Blandt dem, der deelte Pladsen med os, vare ogsaa de to Misser Simons og „Nursetjee Vishebhoy Brothers". Forholdet mellem de fire loierlige Skikkelser syntes at være fortroligt, meget fortroligt, men vi stræbte ikke at trænge længere ind i det. Vi udvexlede en af disse løse Hilsener, som hyppigt falde for paa Reiser, og bragte ikke engang den Troløse en Hilsen fra den forladte Kvortrup, som var gaaet i Vandet for sin Kjærlighed.

Barndomsminder.

(Af —l—.)

1. Madam Løgstrup.

Naar man fæster sit Øie paa et Kort over „den cimbriske Halvø", hører der kun en lille Smule Phantasi til i hvert af dens tre Hovedlande at opdage Billedet af en Gjenstand, der er et saa betegnende Udtryk af Landets Historie og Folkets Natur, at havde dets Vaabenskjold ikke for længe siden faaet andre Tegn og Mærker, vilde det være ganske naturligt og rimeligt at vælge denne. Holstein, der hverken har været eller har villet være noget Heelt, ligner et Stykke Indmad, en Lever eller Lunge, henslængt til Øienslyst for en Skare Rovdyr og til Bytte for det stærkeste. Sønderjylland seer ud som en trofast Pudel, der sætter sig paa Bagbenene, men med Ansigtet vendt mod Herren, som den ikke vil svigte, Kongen, der boer paa de danske Øer. Det er let at finde sig tilrette i Billedets enkelte Dele. Halen er Landskabet Eidersted, den høire Hæl er den sydligste Bugt af Eiderfloden, Bagpoten dannes af Danskevold (Dänischwold), den fede Bug af Svansø og Angel, Forbenet (man seer jo kun Hundens høire Side) af Sundeved og Als, det kloge kraftige Hoved af Nordslesvig, den stive Nakke af Egnen syd for Ribe. Nørrejylland endelig har en slaaende Lighed med Overkroppen af en krumbøiet, trøieklædt gammel Huusmand, som gaaer der med sin spidse Hue paa Hovedet og sin Vindhose i Haanden, sandsynligviis vogtende en Faarehjord, som Indbildningskraften maa søge ude i Øster. Trøien ender i Blaavandshuk, Skulderen er Thyland, Hovedet Vendsyssel, de samlede Hænder Halvøen „Djursland", hvorfra Mols med Helgenæs hænger ned som en langskaftet Strikkestrømpe. Det er til disse Nørrejyllands stærke Næver, Landet

paa begge Sider af Kolindsund og „Djursaa", at vi skulle begive os.

Nord for Mols Bakker ligger Maalet for vor Vandring, en uanseelig By, der, ifølge Trap, engang skal have ført det straalende Navn Hildestath. En Stad har den dog rimeligviis aldrig været, skjøndt den endnu har to Gader foruden Strædet Hemdeſladen mellem Præstens og Degnens Haver, og hvad angaaer den første Deel af Navnet, da er det ikke sandsynligt, at det stammer enten fra Valkyrien Hilden eller fra den Glands og Høihed, som efter nogle Sprogmænds Mening skal finde sit Udtryk i hendes Navn; snarere kommer det vel af „Bjergene" (Oldnordisk: hille, en Høi), ved hvis Fod Byen ligger. Men hvorom Alting er, saa har Navnet forlængst antaget en anden Skikkelse og dermed hyllet sig i beskedent Mørke.

Byens Kirkegaard har det Særegne ved sig, at der tvers over den i Retning omtrent fra Syd til Nord fører en temmelig befærdet Gangsti, hvorved den deles i to Stykker, der vel saa nogenlunde ere lige store, men langtfra lige stærkt befolkede af de tause Slægter, der høre hjemme paa Kirkegaarden. Sognets Bønder have nemlig, eller havde i det mindste indtil for faa Aar siden, en underlig Sky for at lade deres Døde begrave i den vestlige Deel, skjøndt det er den, hvorpaa Kirken staaer, den altsaa, der vel maa betragtes som den helligste. Det er forgjæves, at Herregaardens, Præstegaardens og Skolens Beboere gjennem flere Menneskealdere have trodset Fordommen; desuagtet eller maaskee netop derfor vedblev Gaardfolk som Huusfolk at hobe Gravstederne sammen mod Øst, overladende Vestergrunden til de „fornemme" Døde.

Men een tæt bebygget Egn er der dog i dette Øde: en Trekant, begrændset mod Nord af Kirkens Chorbygning, mod Vest af dens Vaabenhuus, mod Sydøst af Fodstien. Her staaer Grav ved Grav; men det er een eneste Familie, her hviler: en Skolelærer, sex af hans Børn og hans gamle Svigermoder.

Hans Enke lever endnu. Paa en af disse Grave ville vi plante en lille Mindeblomst; hun, som hviler i den, saae kun fjorten Somre og tretten Vintre, og dog kaldte man hende — Madam Løgstrup.

Skolelærer B. havde elleve Børn; Præsten, hans Samtidige havde tre, der traf til at være jevnaarige just med de tre midterste i Degnebørnenes Række, desuden en Pleiesøn i Alder med den ældste af Degnens Sønner. Den lige Alder og Gjenboskabet knyttede snart et Venskabsforhold mellem den Ungdom, der voxede op og legede i de to Haver, hver paa sin Side af Hundesladen. Ligeoverfor det Sted, hvor Steengjærdet om Degnehaven var meest tilgængeligt, havde Præstebørnene dannet sig en Talerstol i Tjørnehegnet om deres Faders Have, og Morgen, Middag og Aften, naar Byens Gaase-, Faare- og Kohyrder dreve deres Hjorder gjennem Strædet, kunde de høre saamange for dem forbausende Meddelelser flyve over fra Have til Have, at en af dem engang fandt sig foranlediget til mod begge Sider at rette den velmeente Advarsel: „Aa, lille Børn, staa nu ikke der og bild hverandre altfor megen Løgn ind!"

Engang var der Høstgilde eller noget Lignende i Præstegaarden; Degnens vare med. Voxne og Børn, Herskab og Tjenerskab havde gemytlig dandset i Storstuen efter Jens Helboes sødtklingende Fiol; nu holdt man Aftensmaaltid: Karle og Piger i Kjøkkenet, Herrer og Damer i en Stue, Børnene i selve Balsalen, hvis tarvelige Udstyr bestod af Klædeskabe, Kufferter og Dragkister foruden de i Festens Anledning hidbragte Stole og det med kostelige Retter — skaaret Smørrebrød, Æbleskiver og Flip*) — besatte Spisebord.

En af de Voxne, Præstens nylig fra Hovedstaden hidkomne Sødskendebarn, kom for at see, hvordan Børnene havde det.

---

*) En Drik tilberedt af varmt Øl, Rom, Æggeblomme og Sukker.

„Hvad hedder Du?" spurgte han en rødkindet, trind sex Aars Pog.

— „Hans Peter Barfod B., Provst, naar jeg bliver det", svarede den Tiltalte.

— „Hvad? Provst! Stiler Du saa høit?"

— „Han er kaldt op efter en Provst", forklarede en af hans ældre Sødskende.

Skolelæreren og hans Kone havde, deels i taknemmelig Ihukommelse af deres egne Velgjørere, deels i Haab om at ogsaa Børnene efter dem ved formaaende Beskytteres Hjælp skulde komme let over en og anden Anstødssteen i Livet, valgt deres talrige Afkom Navne, der for største Delen tilhørte Egnens Notabiliteter. Dog havde de over de fornemme Patroner ikke glemt enkelte Mænd og Qvinder, som i en jevnere Livsstilling havde faaet Leilighed til at bevise dem Godt.

„Naa, Peter er Præst!" hed det den Aften; „og hvad er Du, og Du og Du?" Spørgsmaalene fløi fra Mund til Mund i det unge lystige Selskab.

Man kom til mærkelige Resultater. En Dreng, hvis Lærekontrakt med en Kjøbmand i Greenaa allerede dengang var sluttet, meldte sig som Doctor theologiæ; en anden Dreng var Degnekone; et Pigebarn — nu en bekjendt bondevenlig Rigsdagsmands Hustru — var Prokurator, en anden Pige Overkrigskommissær. Men den fornemste af dem Alle var dog den lille Etatsraadinde; — hun døde siden, gift med en Urtegaardsmand.

— „Men Julie! hvad er Du?"

— „Madam Løgstrup".

Og Julie saae ned mod Gulvet, undseelig over, at den brave Qvinde, der havde skaffet hendes Moder Optagelse fra Barndommen af i velhavende Folks Huus og laant hende selv de smukke Navne Julie Amalie, ikke havde besiddet nogensomhelst

Titel eller Værdighed, men været fattig og simpel og heddet slet og ret: Madam Løgstrup.

Julie var et smukt Barn. Jeg husker godt endnu hendes skære Ansigtsfarve med de mørke Roser midt paa Kinden — dengang saae Ingen deri Varslet om en tidlig Død. Hendes Øine har jeg ikke seet Mage til: to lysebrune Stjerner i mørkeblaa Grund dannede Ringene om de sorte Pupiller.

Dertil var Julie et fromt Barn af et blidt og mildt Sind; hun blev ikke vred, naar man lo af hende; og leet blev der den Aften.

„Madam Løgstrup!" lød det i Chor. Det var da en underlig Titel — den stod vist ikke i Rangforordningen. Den kjøbenhavnske Dame vendte og dreiede det ærlige jydske Navn Løgstrup saalænge, til det blev gjort om til Lyngstop.

Men Præstebørnene fandt ikke Behag i denne Omkalfatring; de holdt sig til Navnet, som det lød, og hvergang de herefter fra Tjørnegjærdet ved Hundeskaden sendte et Spørgsmaal om eller et Raab efter hendes Naade Etatsraadinden eller hans Høiærværdighed Provsten, var det Madam Løgstrup og ikke Madam Lyngstop, de dernæst spurgte til.

Der gik to, tre Aar. Præsten blev forflyttet til et bedre Kald. Han kom til at boe i Nærheden af en større Kjøbstad, og hans ældste Datter blev sat i et Institut derinde. Men et Par Gange om Aaret besøgte hun dog sit gamle Hjem; thi hendes Bedstemoder boede der i Byen, en rar gammel Kone, og just dette Barnebarn var hendes Øiesteen. Præstedatteren og Julie gik Arm i Arm en Efteraarsaften op og ned ad Gulvet i Stadsestuen i den Gamles Huus. De vare alene.

Præstedatteren — vi ville kalde hende Frederikke, det er i Virkeligheden et af de Navne, hvormed hun er døbt — meddeelte sin lille Veninde lidt Underretning om, hvad hun lærte i Skolen. Samme Frederikke var en videbegjærlig og dertil ikke upoetisk Natur. Det tydske Sprog har ikke senere i Livet været

hendes Kjephest; men en Lærerinde havde dengang forstaaet at gjøre det tiltalende for hende ved at lade hende læse Schillers Digte. „Die Ideale" kunde hun udenad.

„Det er smukt, men saa sorgeligt", sagde hun til Julie. „Digteren fortæller os, hvordan han gik ind i Ungdommens Tid med lyse Drømme: Kjærlighed, Lykke og Berømmelse søgte han; men jo længere han kom frem paa Veien, desto flere af Synerne saae han svinde. Kun Venskabet blev tilbage hos ham, og saa en Trøst endnu".

— „Det var vel Jesus", sagde Julie.

Nei. Om Jesus stod der Intet i Schillers Idealer. Hans sidste Trøst var Arbeidet (die Beschäftigung), „der rigtignok kun bærer Sandskorn paa Sandskorn til Evighedens store Bygning, men dog fylder Tiden ud". Sandelig en fattig Trøst. Frederikke følte det først nu, da hun skulde fortælle Julie, at det ikke var den levende Frelser og hans Gjerning, hendes Yndlingsdigter — blandt Tydskerne — fortrøstede sig til; at det kun var de døde Værker, han selv kunde skabe med Pen og Blæk.

Mange Aar ere gaaede hen over denne Time. Julie døde snart efter; men Frederikke levede og lærte af Livet, at naar Ungdomsdrømmene flyve bort, er det ikke Venskabet og ikke Arbeidet, men, som Julie havde sagt, Jesus, der bliver og holder Modet oppe.

Lille fromme Julie! stakkels enfoldige Madam Løgstrup! ubekjendte Degnebarn fra en ringe jydsk Landsby! Du vidste Mere end en af Tysklands største Aander. Paa Din Grav er ingen Mindesteen; men Korset burde staae der og bære denne Indskrift:

„Hvad Han har skjult for de Vise og Kloge, det har Han aabenbaret for de Umyndige".

2. Fisken i Marseille.

Vi ere endnu i Landsbyen ved Mols Bjerge, vi ere igjen i den gamle Præsteenkes, Bedstemoderens Stadsestue; men der er stort Selskab denne Gang.

Det er den Gamles Fødselsdag. Præsten, hendes Svigersøn, og Præstekonen, hendes Datter, med hele deres „indvendige" Huusstand have spiist til Middag hos hende; fremdeles: hendes Søn, Skolelæreren i Annexet, hans Embedsbroder, Hr. B. med Hustru (Julies Forældre) og maaskee Flere endnu. Man er nu samlet om Kaffebordet.

Præstekonen kommer i Tanker om Noget, der skal siges til hendes Piger hjemme. Hun sender sin ældste Datter afsted, den lille Frederikke, som vi kjende.

Barnet løber hjem til Præstegaarden og træder ind i Folkestuen. Pigerne have ogsaa Selskab: den gamle Trine Helbo, Violinistens Moder.

— „Aa!" raabte en af dem ved Synet af den lille Pige; „Hun skulde bare høre, hvilket Mirakel der er skeet!"

— „Et Mirakel! — her?"

— „Nei i Mar . . . Mar . . . ja, hvad hed nu Byen? Trine har en Vise derom".

Og Trine fremtog af sin Barm et kosteligt Blad, der havde været skjult mellem det grønne Halstørklæde og den sorte Bul. Det var „en splinterny Vise, trykt i dette Aar".

Frederikke, hvis Færdighed i Læsning var større end Mettes, Madsines og Trines, blev anmodet om at foredrage dens Indhold. Det var i høi Grad mærkeligt.

I Staden Marseille i det Land Frankrig havde en Fisker i sit Net draget en underlig Skabning op af Havets Dyb. Dens Hoved var som et Menneskes, dens Hale henviste den til Fiskenes Klasse; men ulig de almindelige Havfruer holdt den et draget Sværd i Munden, bar et Dødningehoved paa sin Nakke og paa Ryggen fire Bogstaver i Guld.

„Det første Bogstav var et K,
„Det andet var et gyldent H,
„Det tredie viste sig som P,
„Tilsidst det fjerde var et V."

Hele Byens Befolkning var, som man let forstaaer, stimlet sammen for at see dette Vidunder. At det var et Tegn fra Himlen, begreb Alle; men hvad betød det? Hverken Munke eller Nonner, hverken vise Mænd eller kloge Koner kunde løse Gaaden. Men, som Mængden nu stod der, fortabt i Beskuelsen og Raadløshed, viste sig pludselig midt i Skaren en gammel Mand, som Ingen der paa Stedet før havde seet. Han forklarede Tegnet. Menneskehovedet, Dødningehovedet, Sværdet, til Alt havde han en Udlæggelse, der stod i Visen, men til ubodelig Skade for Efterverdenen ikke er bevaret i Frederikkes Hukommelse. Kun Bogstavernes Fortolkning har den gjemt: der skulde komme Krig, Hungersnød og Pest, men derefter Viin som Sindbilled paa Frugtbarhed og Glæde.

Endvidere stod der i Visen, at da den gamle Mand havde givet denne Besked, forsvandt han.

— „Han forsvandt!" gjentog Trine Helbo; „det har været Vorherre".

— „Maa jeg faae den Vise med ned til Bedstemoders?" spurgte Frederikke.

— „Ja, men hun maa love mig, at den Ingenting kommer til".

Hvordan det gik med hendes oprindelige Ærinde, vedkommer ikke Historien og er desuden glemt. Nok er det, at hun sprang tilbage til Selskabet dernede og styrtede aandeløs med Visen i Haanden ind i Stuen.

— „Der er skeet et stort Mirakel i Marseille. Trine Helbo har en Vise derom."

— „Saa," sagde hendes Fader tørt.

Det var ikke Trines Sanddruhed, han drog i Tvivl; men

det troede Frederikke. „Det er vist og sandt", erklærede hun; „her er Visen".

— „Naa, lad os da høre den".

Barnet læste. Hele Tilhørerkredsen trak paa Smilebaandet; Skolelærer B. gned sin Albue (hos ham et sædvanligt Tegn til, at han var i en oprømt Stemning), og hans lattermilde Hustru bed i sit Lommetørklæde, for ikke at afbryde Læsningen ved et høiröstet Udbrud. Forlæserinden kom til Bogstaverne.

„Det første Bogstav var et K,
„Det andet var et gyldent H."

„Det siger Karen H....," bemærkede hendes Fader, henvendt til den Bedstemoder, der hed saaledes. Frederikke var uhyggelig tilmode, men blev dog ved:

„Det tredie viste sig som P,
„Tilsidst det fjerde var et V."

— „Peter B...", sagde Præsten, der selv bar dette Navn. „Det er vore Navne, Svigermoder! der stod paa Fisken." Visen blev læst ud. Almindeligt Vidnesbyrd om Vantro. Frederikke var grædefærdig.

— „Men kan der da ikke", spurgte hun, „ligesaa godt skee Mirakler nu som i gamle Dage?"

— „Jo, der kan," svarede Faderen; „men det var jo i Frankrig, Fisken skulde være fanget?"

— „Ja."

— „Hør nu, mit Barn! I Frankrig taler man Fransk".

Frederikke fandt dette rimeligt.

— „Den gamle Mand maatte altsaa give sin Forklaring paa Fransk, naar Folket skulde forstaae ham".

— „Ja, det maatte han jo".

— „Men paa Fransk hedder Krig guerre og Hunger faim. Du seer altsaa, at det er galt fat med Bogstaverne K og H."

Det faldt som Skæl fra Pigebarnets Øine. Nu forstod

kun, at Visedigteren havde spekuleret i Børns og Almuesfolks Godtroenhed.

Hun bragte Visen tilbage til Præstegaarden. Trine var gaaet, og Mette var heller ikke tilstede. Marie, den fjortenaarige Stuepige, blev da først underrettet om, hvordan Budskabet var blevet modtaget af Forsamlingen.

„Det er det Samme, hvad saa Præsten siger" forsikkrede hun meget nærbødigt; „jeg troer, hvad der staaer paa Tryk".

— „Men troer Du da ikke, at Fader kan Fransk?"

— „Jo, en Præst kan alle Sprog; det veed jeg nok."

— „Men saa kan Du jo da selv begribe, at det er rigtigt, han siger, og at der ikke kan have staaet K. H. paa Fisken."

— „Saa har der staaet andre Bogstaver, og den, der har digtet Visen, har gjort dem om for os."

Men saa har han løiet, tænkte Frederikke; thi hun var kun ni Aar og forstod ikke Begrebet: Sandhed med Modification.

Og, sluttede hun videre: lyver den Mand, der har digtet Visen, saa er der ikke et eneste sandt Ord i hele Fiskehistorien.

Der kom heller ingen Krig og Hungersnød i Frankrig dette Aar eller de nærmest følgende.

Romerske Sonetter.

I. Villa Colonna.

Som i en Vigne lukker sig foroven
Det mørke Løv til Skjul og Buegange,
Der er saa tyst og Skyggerne saa lange,
Der er saa aftensvalt som dybt i Skoven.

Han hvisker: „Eros bød, og let er Loven;
Kom! I vort Paradiis er ingen Slange!
O kom, min Elskte, kom! Vær ikke bange!" —
Og hun, hun følger sky og dog forvoven.

De vandre sammen. Over Blomstersmykke
Sig Veien bøier mod den stille Grotte,
Hvor skjønt er skiftet mellem Lys og Skygge;

Jeg hører dem; jeg nænner ei at skolte
Af Busken frem, at skræmme bort de Trygge,
Men hvisker med et Suk: «Felice notte!»

II. Munken ved Erostemplet.

„Din Offerhal i Gruus og dybt i Støvet
Dit sidste Tempels Marmorsøilerækker!
Hvor Muldet tungt Akanthuskurven dækker!
Hvor skjules Soklen tæt af Vedbendlovet!

Er Magten Dig med Gudenavnet røvet?
Mon jeg, alene jeg i Aanden lægger
Et Offer Dig paa Altret hen og vækker
Dig frem af Hadesmørket dybt bedrøvet?

Mon Du som Pan er død? hvadheller lider
Du selv, naar mig Du seer som et Exempel
Paa Gudeaanden, der i Lænker strider?

Thi jeg maa bære Trællens Aag og Stempel —
O, var jeg født i hine store Tider,
Og var jeg bleven Præst ved Gudens Tempel!"

III. Stjernen.

Jeg hilser Dig ved Gry, og glad jeg skuer
Dit Lys, naar Solen i de kolde Vande
Er slukket ud, naar over Jordens Lande
Den mørke Nat med mørke Syner truer.

Og staaer Du mellem Colosseums Buer,
Hvadheller høit paa Dioscurens Pande,
Jeg tænker: „Mon vel hun paa Hjemmets Strande
Nu seer, hvor mild Du fjernt i Syden luer?“

Jeg veed, hun har Dig kjær, jeg veed, hun kjender
Dig fremfor hvert et Himlens Lys, og gjerne
Hun nævner Dig blandt sine gamle Venner;

Naar Alt er tyst, hun skuer mod sin Stjerne
Igjennem Havens Løv, og taus hun sender
En Hilsen Dig til Vennen i det Fjerne!

Sigurd Müller.

Afsked med det gamle Aar.

Afsted, Du Gamle! Mæt af Livets Dage
Ved Gravens mørke, steile Rand Du staaer;
Et Skridt endnu, saa har Du lagt tilbage
Din Gang hernede, skjæbnesvangre Aar!
Et Skridt endnu! saa er Du ikke mere,
Saa kommer Retten for at registrere.

Mon Du har nogen Arv at efterlade,
Som trøste kan, naar Du er bragt til Ro?
Og viser Facit paa dit Regnskabs Blade,
At der er gode Vilkaar for dit Bo?
At, naar Du ei er meer, og vi Dig fjæle,
Vi kunne prise hoit dit Eftermæle?

Der staaer Du mager, rystende og boiet
Og støtter Haanden paa din Krykkestav,
Du tor ei see den Spørgende i Øiet,
Men skuler angstfuld til den aabne Grav.
Fort med Dig, Gamle! Tiden er jo omme;
Hist seer jeg Skifterettens Folk at komme!

Fort med Dig! Nu er det forsilde
At angre, hvis Du Tiden har forspildt!
Du tør ei fordre Ord, som ere milde,
Da Du dog ikke selv har handlet mildt;
See til, Du skyndsomt ud af Verden lister,
Med „Deficit" vi mærke dit Register!

Vel sandt, Du arvede af Sorg og Sukke,
Saa Du har ei din Fædrearv forødt;
Men husk, at Haabet lagde Dig i Vugge
Og traadte Gængen, dengang Du blev født,
At Du blev fostret op for Livets Goder;
Men lønnede kun slet din Fostermoder.

Har Tiden ikke heelt dit Øre døvet,
Saa lyt mod Syd! Og har Du Øiets Sands,
Saa see derned! Man staaer bedrøvet,
Men har for Dig dog ingen Sorgekrands;
Din egen Daad, et skuffet Haab, Du øiner;
Den Graad, Du hørte, snart dit Gravsted høiner!

Bort med Dig, Gamle! See din Broder kommer;
Vi ane Mildhed om hans spæde Mund;
Sneestormen hyler! Vi behøve Sommer,
Solfager Sommer i vort Hjertes Grund —
En nyfødt Vaar i Danmark ned til Slien!
— Alt spirer Haabets Grønt paa Fremtidsstien.

Camillo Bruun.

1869.